

# **MUSIIKKI-IDOLIT JA MUSIIKKIVIDEOT NUORTEN ARJESSA**

Juho-Kusti Väätäinen

Tiina Väätäinen

Maisterintutkielma

Musiikkikasvatus

kevät 2014

Jyväskylän yliopisto

# JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen	Laitos – Department Musiikin laitos
Tekijä – Author Väätäinen Juho-Kusti ja Väätäinen Tiina	
Työn nimi – Title Musiikki-idolit ja musiikkivideot nuorten arjessa	
Oppiaine – Subject Musiikkikasvatus	Työn laji – Level Maisterintutkielma
Aika – Month and year kevät 2014	Sivumäärä – Number of pages 103
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa musiikki-idoleiden ja musiikkivideoiden rooleja ja merkityksiä nuorten arkielämässä 2000-luvun alkupuolella. Tutkimus on kaksiosainen ja tulokset esitellään omissa luvuissaan. Tutkimuksen ensimmäisessä osassa tutkimme, minkälaisia musiikki-idoleita nuorilla on, mitä merkityksiä nuoret musiikki-idoleilleen antavat, mitä vaikutuksia idoleilla nuoriin on, sekä idoleiden merkityksiä suhteessa heidän musiikkiin. Toisessa tutkimusosassa tutkimme musiikkivideoiden käyttöä osana nuorten arkea, sekä syitä musiikkivideoiden ja musiikkiohjelmien katsomiseen. Lisäksi toisessa osassa keskitytään musiikkivideoiden merkityksiin ja vaikutuksiin nuoruudessa. Valitsimme tutkimusaiheet oman mielenkiintomme pohjalta. Halusimme keskittyä musiikkikulutuksen arkipäivän ilmiöihin, nuoriin tutkimusjoukkona, sekä omassa nuoruudessamme kohtaamiin musiikki-ilmiöihin. Tutkimuksen luonteen vuoksi selvitämme alkuun yhteisessä osiossa molempien tutkimusosien kannalta keskeisimmät käsitteet, joita ovat nuoruus, identiteetti, idolit, fanius, musiikkivideot, Music Television ja musiikkimaku, sekä esittelemme aiempia tutkimuksia.</p> <p>Laadullisessa tutkimuksessamme olemme edenneet aineistolähtöisesti. Olemme käyttäneet tiedonkeruumenetelmänä puolistrukturoitua haastattelua. Haastattelut on toteutettu kaikkiaan kymmenelle 15–17-vuotiaalle musiikista kiinnostuneelle nuorelle, joista kuusi kuuluu musiikki-idoleita ja neljä musiikkivideoita koskevaan tutkimusosaan. Aineistomme analyysi perustuu teemoitteluun ja aineistolähtöisen laadullisen aineiston analyysiin. Pitäydymme tutkimuksessamme haastatteluaineistossa, reflektoiden haastattelujen tuloksia tutkimuksen viimeisessä luvussa omien musiikkisuhteiden, oman asiantietämyksen, sekä aiempien tutkimusten kautta. Sekä musiikkivideoita koskeva tutkimus että idolitutkimus on Suomessa varsin nuorta ja tästä syystä olemme katsoneet aiheeseen liittyvän tutkimuksen tarpeelliseksi.</p> <p>Musiikki-idoleiden osalta tutkimuksemme osoittaa ensinnäkin niiden olemassaolon ja merkityksellisyyden nuorilla. Musiikki-idolit ovat osa sitä mallikuvastoa, josta nuoret ottavat oman identiteetin luomiseen vaikutteita niin musiikillisesti, kuin muodin ja mielipiteidenkin osalta. Idoleilla on nuorille useita eri merkityssisältöjä, mutta ennen kaikkea ne ovat musiikillisia esikuvia, jotka motivoivat nuorta musiikkiharrastuksessaan.</p> <p>Musiikkivideot ovat tärkeä osa musiikista kiinnostuneiden nuorten arkipäivää. Niillä on useita eri käyttömerkityksiä, mutta keskeisimmiksi teemoiksi nousi videoiden merkitys arjen rytmittäjänä, sekä musiikkimaailman seuraaminen videoiden välityksellä. Ylipäänsä voimme tutkimuksemme perusteella todeta, että musiikki on nuoruudessa tärkeä voimavara, jonka avulla nuori voi selvittää useita identiteettikehityksensä vaiheita. Sekä musiikkivideot että idolit nivoutuvat tähän kehitysvaiheeseen oleellisesti.</p> <p>Tämä tutkimus on ajankuva musiikki-idoleista ja musiikkivideoista nuorten arjessa haastatteluajankohtana, mutta siitä löytyy paljon yhteneväisyyksiä haastattelujen jälkeen ilmestyneiden tutkimusten kanssa. Tuloksiamme voi myös tulkita tämän hetken musiikkikulutuksen ja -käyttäytymisen näkökulmasta.</p>	
Asiasanat – Keywords idoli, musiikki-idoli, musiikkivideo, fanius, nuoruus, identiteetti	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, Musiikin laitos	
Muita tietoja – Additional information	

# SISÄLLYSLUETTELO

<b>1 JOHDANTO</b> .....	<b>1</b>
<b>2 MUSIIKKI-IDOLIT JA MUSIIKKIVIDEOT OSANA NUORUUDEN KEHITYSTÄ</b> .....	<b>3</b>
<b>2.1 Nuoruus</b> .....	<b>3</b>
2.1.1 Nuoruusajan määrittelyä.....	3
2.1.2 Nuoruusiän kehitystehtävät .....	4
2.1.3 Musiikin mahdollisuuksia nuoruudessa.....	5
<b>2.2 Identiteetti</b> .....	<b>6</b>
2.2.1 Identiteetin kehitys .....	6
2.2.2 Identiteetin rakentumiseen tarvitaan toisia ihmisiä .....	7
2.2.3 Mediat identiteettiä muovaamassa.....	9
<b>2.3 Idolit</b> .....	<b>10</b>
2.3.1 Idolitutkimuksen alkuhavinaa.....	10
2.3.2 Idolin profilointia .....	11
2.3.3 Idolien merkityksiä.....	12
<b>2.4 Fanius</b> .....	<b>14</b>
2.4.1 Fanitutkimus Suomessa .....	14
2.4.2 Faniuden määrittelyä .....	15
2.4.3 Faniuden merkityksiä .....	17
<b>2.5 Musiikkivideot</b> .....	<b>18</b>
2.5.1 Musiikkivideon historiaa.....	20
2.5.2 Läpimurto.....	21
2.5.3 Musiikkivideon tyylipiirteitä.....	21
2.5.4 Suomalainen musiikkivideo.....	22
<b>2.6 Television musiikkivideo-ohjelmia</b> .....	<b>24</b>
2.6.1 Music Television (MTV) .....	26
2.6.2 Jyrki.....	27
<b>2.7 Musiikkimaku</b> .....	<b>29</b>
<b>3 TUTKIMUSASETELMA</b> .....	<b>31</b>
<b>3.1 Tutkimustehtävät ja tutkijoiden roolit</b> .....	<b>31</b>
3.1.1 Tiina tutkijana - musiikki-idolit.....	31
3.1.2 Juho-Kusti tutkijana - musiikkivideot.....	33
<b>3.2 Tutkimusmenetelmä</b> .....	<b>35</b>
<b>3.3 Haastattelujen toteuttaminen ja haastateltavien kuvaus</b> .....	<b>38</b>
3.3.1 Tutkimusosa 1 - Musiikki-idolit.....	38
Haastateltavien kuvaus.....	39
3.3.2 Tutkimusosa 2 - Musiikkivideot.....	44
Haastateltavien kuvaus.....	45
<b>4 TUTKIMUKSEN TULOKSET - MUSIIKKI-IDOLIT NUORUUDESSA</b> .....	<b>47</b>
<b>4.1 Kuka on idoli?</b> .....	<b>47</b>
4.1.1 Nykyiset ja menneet musiikki-idolit.....	47
4.1.2 Tyttö- ja poikabändit lapsuudessa .....	48
4.1.3 Muut idolit.....	49
<b>4.2 Idoleiden merkityksiä</b> .....	<b>50</b>
4.2.1 Kannattaako idoleja olla? .....	50
4.2.2 Hyvän idolin ominaisuuksia .....	51
<b>4.3 Musiikki-idolin vaikutuksia</b> .....	<b>53</b>
4.3.1 Idoleiden musiikki .....	53

4.3.2 Sanoitukset .....	54
4.3.3 Idolin ulkoiset vaikutukset.....	56
4.3.4 Mielipiteet ja arvot.....	59
<b>4.4 Musiikki idoleiden takana .....</b>	<b>63</b>
<b>4.5 Musiikki-idolit nuoruudessa – tulosten yhteenveto.....</b>	<b>66</b>
<b>5 TUTKIMUKSEN TULOKSET – MUSIIKKIVIDEOT NUORUUDESSA .....</b>	<b>68</b>
<b>5.1. Musiikkivideot nuorten arjessa .....</b>	<b>68</b>
5.1.2 Musiikkivideot ajanvietteenä ja harrastuksen osana .....	70
5.1.3 Television musiikkikanavat ja -ohjelmat .....	71
5.1.4 Musiikkivideoiden ja musiikkiohjelmien tallentaminen ja lainaaminen.....	73
5.1.5 Musiikkimaku määrittelee nuoren katselutottumuksia.....	74
<b>5.2 Musiikkivideoita ja musiikkiohjelmia seurataan eri syistä .....</b>	<b>75</b>
5.2.1 Mieluisat aiheet kiinnostavat .....	76
5.2.2 Videon ja musiikin suhde .....	77
5.2.3 Musiikkimaailman seuraaminen .....	78
5.2.4 Musiikkimaun laajentaminen.....	79
5.2.5 Musiikki on tärkein.....	80
<b>5.3 Musiikkivideon arviointia ja vaikutteita .....</b>	<b>82</b>
5.3.1 Hyvä musiikkivideo.....	82
5.3.2 Huono musiikkivideo .....	84
5.3.3 Musiikkivideot osana nuoren identiteettikehitystä .....	85
<b>5.1 Musiikkivideot nuoruudessa – tulosten yhteenveto .....</b>	<b>87</b>
<b>6 TULOSTEN TARKASTELUA .....</b>	<b>89</b>
<b>LÄHTEET .....</b>	<b>94</b>
<b>LIITE 1 .....</b>	<b>97</b>
<b>LIITE 2 .....</b>	<b>99</b>

# 1 JOHDANTO

Musiikilla on merkittävä asema ihmisen jokapäiväisessä elämässä. Musiikki ympäröi meitä päivittäin, huomaammepa sitä tai emme. Voimme itse pitkälti määritellä, mitä musiikkia haluamme kuulla ja nähdä, mutta osan siitä vastaanotamme huomaamatta mm. kauppareissuilla, mainoksissa tai vaikkapa elokuvissa. Nuoruus on aikaa, jolloin nuori kohtaa useita omaan olemiseen ja elämään liittyviä haasteita ja kysymyksiä. Yksi nuoruuden haasteista on hahmottaa omaa identiteettiään; löytää, kuka on. Oman itsensä löytämiseen nuori tarvitsee roolimalleja ja esikuvia. Ihmisiä, joista ottaa mallia. Identiteettiä muovaavat nuoret saavat myös malleja ja vaikutteita eri medioista, kuten mm. nuortenlehdistä, Internetistä, elokuvista, mainoksista, musiikkiohjelmista ja -kanavilta. Musiikista kiinnostunut nuori löytää ymmärrettävästi usein omat esikuvat ja vaikutteet musiikkimaailman artisteilta, sen musiikkikulttuurin tietoväyliä pitkin.

Tavoitteenamme on tässä tutkielmassa tarkastella musiikki-idoleiden ja musiikkivideoiden vaikutuksia ja merkityksiä nuorille heidän kokemuksista lähtöisin. Tuleva työ musiikinopettajina suuntasi mielenkiintomme nimenomaan nuoriin ja halusimme tutkimuksemme kohdentuvan erityisesti ikäryhmän arkipäivän asioihin. Haluammekin tutkimuksemme avulla selvittää, millä tavoin musiikki-idolit ja -videot ovat läsnä nimenomaan nuorten arjessa. Tavoitteenamme on lisätä tietämystä sekä siitä, minkälainen esikuva musiikki-idoli voi nuorelle olla ja mitä idoli ja fani merkitsevät nuoren näkökulmasta katsottuna, että musiikkivideon merkityksistä ja käyttötarkoituksista osana nuoren arkipäivää. Tutkimuksemme kannalta oleellista on myös määritellä nuoruus ikävaiheena, identiteetti ja sen kehitys, sekä musiikkimaku, joka ohjaa nuorten musiikkivalintoja.

Tutkimuksemme on aloitettu kahtena erillisenä aineistopohjaisena tutkimuksena. Tutkimus pohjautuu noin kymmenen vuotta sitten koottuihin haastatteluihin. Aineiston keruun, purkamisen ja analyysin jälkeen yhteisissä yksilöitöitämme koskevissa pohdinnoissamme ilmeni, että molempien tutkimusten teoriapohja ja käsitteistö on yhteneväinen. Tässä vaiheessa päätimme yhdistää tutkimukset yhdeksi tutkimukseksi, joka sisältää kaksi teemoiltaan erilaista tutkimusosaa. Ensimmäinen, Tiinan tekemä tutkimusosa kohdistuu musiikki-idoleihin ja Ju-

ho-Kustin tekemä toinen osa musiikkivideoihin nuorten arjessa. Viimeisessä luvussa olemme tarkastelleet tutkimuksemme molempien tutkimusosien tuloksia erikseen ja yhdessä.

Vaikkakin aineiston keruusta on aikaa jo useampi vuosi, ei tutkimus itsessään ole mielestämme vanhentunut. Se on ajankuva, tutkimus musiikki-idoleista ja musiikkivideoista nuorten arjessa juuri tuolta ajalta. Molempien tutkimusosioiden aiheet ovat tutkimuskohteina varsin nuoria, eikä aiheista tehtyjä muita tutkimuksia ollut omaa tutkimustamme aloittaessa muutamaa enempää. Tutkimuksemme kanssa samoja aikoja on ilmestynyt sekä idoli-/fanitutkimuksen julkaisuja että tutkimuksia musiikkivideoista ja mediakulttuurista ylipäänsä. Olikin tämän tutkimuksen kannalta jopa hyödyllistä, että yhteisessä elämässämme tapahtuneiden seikkojen vuoksi tutkielmamme valmistuminen venyi. Saimme näin ollen tutkimuksemme huomattavasti runsaammin vertailupohjaa uusista tutkimuksista. Toki nykypäivänä molempiin tutkimuskohteisiin on tullut lisää teema-alueita erityisesti tekniikan ja kulutustotumusten kehityksen myötä. Yhä kehittyvässä ja modernisoituvassa maailmassa näin käynee useille tutkimuskohteille. Uudet seikat mahdollistavatkin mielenkiinnon heräämisen jatkotutkimusmahdollisuuksiin, joita käsittelemme tutkimuksen viimeisessä luvussa.

Tässä tutkielmassa on haastateltu kaikkiaan kymmentä 15–17-vuotiasta, musiikista kiinnostunutta nuorta. Haastattelut toteutettiin molemmissa tutkimusosissa teemarunkojen pohjalta, jotka ovat liitteenä työmme lopussa. Jättämällä teemarunkoihin väljyyttä, annoimme tutkimuksen molempien osien haastatteluissa mahdollisuuden nuorten vastauksista nouseville, uusille teemoille. Jotta tutkielmamme lukijat pääsevät lähemmäksi haastateltavien ajatuksia ja osaksi rikkaita keskustelutilanteita, on tuloksia tarkastelevissa luvuissa haastateltavien suorat lainaukset keskeisessä roolissa.

## **2 MUSIIKKI-IDOLIT JA MUSIIKKIVIDEOT OSANA NUORUUDEN KEHITYSTÄ**

### **2.1 Nuoruus**

Nuoruudella tarkoitetaan elämänvaihetta ja nuorisolla sukupolvea, joka elää tietyssä ajassa ja yhteiskunnassa kyseistä elämänvaihetta (Aaltonen, Ojanen, Vihunen ja Vilén 1999, 14). Nurmi (1995) määrittää nuoruuden siirtymävaiheena lapsuudesta aikuisuuteen; nuoruuden kuluessa yksilö kehittyy fyysisesti aikuiseksi. Tämän kehitysvaiheen aikana yksilö myös itsenäistyy omasta lapsuuden perheestään, oppii keskeiset yhteisössä tarvittavat taidot ja valmiudet, sekä etsii ja valitsee myöhemmät aikuisuuden roolit ja näkökulmat. Tämän tapahtumaketjun pohjalta nuori muodostaa käsityksen omasta itsestään. Suuri merkitys yksilön kehityksessä on myös ympäristöllä, joka palautteillaan rohkaisee, mahdollistaa, estää tai jopa kieltää joitakin toimintoja ja näin ohjaa yksilön kehitystä. (Nurmi 1995, 256, 260.)

#### **2.1.1 Nuoruusajan määrittelyä**

Nuoruuden alkua ja loppua ei voida selkeästi määrittellä, sillä jokainen kehittyy eri tahdissa ja eri tavalla. Vuorinen (1997, 202) toteaa, että vaikka nykyisin jo alle 10-vuotiaat pyrkivät mukaan nuorisokulttuuriin, katsotaan varsinaisen nuoruusiän alkavan vasta puberteetin puhjetessa. Aaltosen ym. (1999, 18) ja Nurmen (1995, 257) mukaan varhaisnuoruus sijoittuu noin 11–14 vuoden ikään, keskinuoruuteen kuuluvat ikävuodet 15–18 ja myöhäisnuoruutta elävät 19–25-vuotiaat. Jarasto ja Sinervo (1999, 43) puolestaan kuvaavat nuoruuden alkavan esipuberteetista, jonka alkamisaika on yleisen hyvinvoinnin lisääntyessä ajoittunut noin 11–15 vuoden ikään. Murrosiän keskivaihetta elävät 14–16-vuotiaat ja lähestyessään täysi-ikäisyyttä nuori elää ns. varhaisen aikuisen siirtymävaihetta (Jarasto ja Sinervo 1999, 49, 55). Nurmi (1995, 257) muistuttaa, että tiettyyn ikään perustuvaa jakoa tärkeämpää on huomioida se, että nuorten kehitys ja siihen vaikuttavat tekijät vaihtelevat huomattavasti ikäkausien välillä.

Nuoruusvaiheen alkua määrittää selkeästi puberteetin alkaminen ja sen myötä kehittyvä kehon kasvu ja sukukypsyyden saavuttaminen (Nurmi 1995, 256). Oman kehon muutokset käynnistävät myös psyykkisen aikuistumisprosessin ja nuoren täytyykin muokata identiteettinsä vastaamaan muuttunutta ulkoista olemusta (Jarasto ja Sinervo 1999, 44).

### **2.1.2 Nuoruusiän kehitystehtävät**

Nuoruusiän aikana yksilö käy läpi fyysistä muuttumisprosessia sekä omia tunteitaan ja muodostaa toistuvasti itsenäisempää identiteettiä. Nuori kehittyy myös sosiaalisesti saavuttaen sosiaalista ja kulttuurista pääomaa, sekä oman paikkansa yhteiskunnassa. Nuori kyseenalaisee oman kodin ja aikuiskulttuurin normeja ja eettisten pohdintojen kautta luo omaa maailmankatsomustaan. Kognitiivisessa kehityksessä merkityksellistä on loogisen ja abstraktin ajattelun taitojen kehittyminen. (Aaltonen ym. 1999, 19.) Biologiseen kypsymiseen perustuva aikuisen ajattelulle tyypillisten ajattelumuotojen kehittyminen liittyykin oleellisesti tapahtumavaiheeseen (Nurmi 1995, 256).

Nuoruutta kutsutaan myös ihmisen toiseksi mahdollisuudeksi. Nuoruudessa käydään läpi samanlaisia minän rakenteeseen liittyviä prosesseja, kuin varhaislapsuuden aikana (Aaltonen ym. 1999, 82). Nuori voi kohdata varhaiskehityksessä ratkaisematta jääneet kehitystehtävät nuoruudessa uudestaan ja yrittää ratkaista ne kehittyneemmällä keinoilla (Himberg, Laakso, Peltola ja Vidjeskog 1995, 81).

Vuorinen (1995, 214) jakaa nuoruusiän kehitystehtävät ulkoisiin ja sisäisiin. Ulkoisia kehitystehtäviä nuoruudessa ovat kodista irtautuminen, koulutuksen hankkiminen, työelämään astuminen, sekä itsenäisen ja vastuullisen elämän aloittaminen. Sisäisiä kehitystehtäviä puolestaan ovat psyykkisen autonomian vakiinnuttaminen, sukupuoli-identiteetin ja sosiaalisen minuuden muodostaminen sekä lapsuuden samastumisista luopuminen.

Merkittävä osa nuoruuden kehitystä on roolimutoksilla, joita nuori käy läpi. Lapsi irrottautuu lapsuuden perherooleista ja alkaa valmentautua aikuiselämän rooleihin. Roolien ja näkökulmien omaksuminen onkin eräs kriteeri aikuistumiselle. Kohti aikuisuuden rooleja nuorta ohjaavat koulutukseen, ammatinvalintaan, ihmissuhteisiin ja elämäntapoihin liittyvät valinnat.



Nuori saa myös vähitellen enemmän itsenäisyyttä omaan elämään liittyvien päätösten tekemisessä. (Nurmi 1995, 256.)

Murrosikään liitetään usein käsite kriisi, jolla tarkoitetaan uutta elämäntilannetta, jonka ongelmien hallitsemiseen nuorella ei ole valmiita toimintamalleja. Uusia tilanteita tuo nuoruudessa eteen mm. yhteiskunta odotuksillaan ja paineillaan, nuoren muuttuva vartalo ja ihmissuhteet, sekä uudistuva ja muokkautuva identiteetti (ks. luku identiteetti). Kriisitilanteissa puolustusmekanismien tehtävä on suojella nuorta liialta ahdistukselta ja auttaa nuorta hahmottamaan tilannetta sopivassa aikataulussa. Jarasto ja Sinervo (1999) esittelevät kuusi nuoruuteen usein liittyvää puolustusmekanismia. Käsittelemme niistä tässä yhteydessä kolme ja kolme musiikkiin liittyvää esittelemme seuraavassa luvussa. Splittiä eli halkomista puolustusmekanisminaan käyttävä jakaa asiat mustavalkoisesti kahtia hyviin ja pahoihin seikkoihin kykenemättä integroimaan myönteisiä ja kielteisiä ominaisuuksia ehjäksi kokonaisuudeksi. Regressio eli taantumisen tarkoittaa nuoren halua palata aikaisempaan elämänvaiheeseen, esimerkiksi johonkin lapsuuden ajankohtaan, jolloin hänellä oli hyvä olla. Kompensaatiolla, eli epävarmuuden tai osaamattomuuden korvaamisella jollain toisella tapaa, nuori yrittää väistää tilanteet, joissa esimerkiksi avuttomuuden tunne korvataan mahtailulla. (Jarasto ja Sinervo 1999, 33-37.)

### **2.1.3 Musiikin mahdollisuuksia nuoruudessa**

Kolmessa Jaraston ja Sinervon (1999) kuvaamassa puolustusmekanismeissa voi musiikilla tai sen esittäjällä olla merkittävä rooli. Projisoimisella eli heijastamisella omat virheet tai kielletyt tunteet nähdään vain toisissa ihmisissä, jotta niitä ei tarvitse kokea itse. Nuorten tutustessaan muuttuviin tunteisiin, esimerkiksi vihaan tai seksuaalisuuteen, heidän on helpompi kokea tunteet ensin musiikissa ja sitten vasta omassa itsessään. Identifikaatio, eli samaistuminen tarkoittaa tilannetta, jossa nuori omaksuu ihailun tai arvostetun mallin ominaisuuksia, kuten ajatuksia, puhetyyliä, pukeutumistapaa tms. Nuori voi näin saada identiteetilleen uusia sisältöjä, vahvistaa itseään ja lisätä omanarvontunnetta samaistumalla idoliinsa tai erilaisiin nuorisoryhmiin. Tämä voi yhtäältä auttaa nuorta kasvussa ja kehittämisessä, toisaalta tehdä nuoresta alttiin omaksumaan vaikutteita, jotka voivat olla myös haitallisia. Kuudes puolustusmekanismi, päiväunelmointi, antaa nuorelle hetkittäistä lepoa arkeen. Liiallisen unelmoinnin vaarana on, että nuori alkaa korvata esimerkiksi puuttuvia ystävyysuhteita haaveilla ja menettää to-

dellisuudentajua. Tällöin päiväunelmointi kääntyy negatiiviseksi voimaksi. (Jarasto ja Sinervo 1999, 34-37.)

Monelle nuorelle varhaisuoruus ja murrosikä ovat usein ahdistavaa aikaa. Fyysisen kehityksen lisäksi nuoret etsivät itsenäistyessään jännitystä ja erinäisiä väyliä sellaisten itseilmaisun muotojen purkamiselle, jotka eivät tunnu sopivan kodin tai koulun ilmapiiriin. Tällöin ei enää perhepiirin tai esimerkiksi television tarjoamat ärsykkeet riitä nuorelle. Monimuotoisen nuorisjoukon toisessa ääripäässä ovat sosiaalisesti ongelmalliset nuoret, jotka yrittävät luoda keskuuteensa turvallisen ja puolustuskykyisen yhteisön. Tässä yhteisössä vaikuttavat tiukat ja yhdenmukaiset normit ja musiikilla on usein erikoisfunktio. Tarpeita täyttävä musiikki (tietynlainen heavy- tai rockmusiikki) vaikuttaa terapeuttisesti ja suggestiivisesti purkaen tavalla tai toisella miellyttäviä fyysisiä, jopa seksuaalisia tuntemuksia. (Salminen 1989, 52-53; 1990, 18-19.)

## **2.2 Identiteetti**

Identiteetillä tarkoitetaan omasta itsestä luotua eheää, suhteellisen pysyvää ja jatkuvaa kuvaa. Identiteetin, ts. minuutta koskevan jatkuvuudentunteen muotoutuminen edellyttää kykyä tuntea itsensä ja elämänsä ehyeksi kokonaisuudeksi. Ihmisellä on tarve tuntea olemassaoloonsa liittyvää samuutta ja jatkuvuutta, vaikka hän toimiikin eri tavoin eri tilanteissa ja rooleissa. Tämän jatkuvuuden havaitsemista hän odottaa myös muilta. Identiteetti muovautuu koko ihmiselämän ajan, mutta identiteettikehityksen tärkein vaihe on nuoruudessa. (Jarasto ja Sinervo 1999, 16-17.)

### **2.2.1 Identiteetin kehitys**

Jarasto ja Sinervo (1999) viittaavat identiteetin analyysissä Erik H. Eriksonin (1959) psykososiaaliseen kehitysteoriaan. Teorian mukaan nuoren on ratkaistava identiteettikriisi. Minuutta koskevan jatkuvuuden tunteen edellytyksenä Erikson pitää kolmea asiaa: eheytymistä kokonaisuudeksi, jäsentymistä aikaan ja ympäristöön. Aikaan jäsentyminen merkitsee sitä, että nuori kokee menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden ajalliseksi jatkumoksi. Ihmisen on jäsennettävä itsensä myös suhteessa ympäristöön, joka koostuu merkittävistä ihmisistä,

asuinympäristöstä, kulttuurista ja historiasta. Jäsentymisen tuloksena syntyvä identiteetti tuottaa tasapainon ja hyvinvoinnin kokemuksen. (Erikson 1959, 1-171; Jarasto ja Sinervo 1999, 16-17.)

Erikson kuvaa identiteetin kehittymistä tapahtumasarjana, jossa yhteiskunnan haasteet ja vaatimukset pakottavat nuoren tiettyihin valintoihin ja päätöksiin, jotka koskevat hänen tulevaa elämäänsä. Tämä näkyy kriiseinä useilla elämänalueilla, niiden ratkaisuna ja sitoutumisena valintoihin, jotka puolestaan johtavat myöhemmin aikuiselämän roolivalintoihin. (Nurmi 1995, 262.)

Marcia (1980) on kehittänyt Eriksonin teoriaa eteenpäin, kuten Nurmi (1995) toteaa. Identiteetin muodostumista nuoruuden kuluessa voidaan kuvata kaksivaiheisena tapahtumasarjana, jossa aluksi nuoret etsivät erilaisia ammatinvalintaan, ideologiseen maailmankuvaan ja sukupuolirooleihin liittyviä vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia. Tämän jälkeen he tekevät päätöksiä näillä elämänalueilla ja sitoutuvat joihinkin vaihtoehtoihin. Marcia on kuvannut neljä identiteettitilastusta sen mukaan, missä määrin vaihtoehtoja on tutkittu ja niihin sitouduttu. *Hajautuneen identiteetin* vaiheessa oleva nuori ei ole käynyt läpi etsintävaihetta, eikä ole sitoutunut päätöksiinsä. *Ajautujat* eivät ole käyneet läpi etsintävaihetta, mutta ovat esim. vanhempiansa roolimallin pohjalta tehneet tulevaisuutta koskevat valintansa ja sitoutuneet niihin. *Moratoriumivaiheessa* nuoret aktiivisesti etsivät ja miettivät tulevaisuuden valintoja, mutta sitovia päätöksiä ei vielä ole tehty. *Identiteetin saavuttaneet* ovat käyneet henkilökohtaisen etsintävaiheen läpi ja ovat myös sitoutuneet omaa tulevaisuuttaan koskeviin ratkaisuihin. (Marcia 1980, 159-187; Nurmi 1995, 262.)

### **2.2.2 Identiteetin rakentumiseen tarvitaan toisia ihmisiä**

Identiteetti on oman yksilöllisyyden ja minuuden kokemistapa, jonka kehitys on alkanut jo heti ihmisen synnyttyä. Pienen lapsen minäkäsitys syntyy vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa, myöhemmin lapsi saa samaistumiskohteita ja aineksia sisäiseen selkeyttämiseen muista läheisistä ihmissuhteista mm. päivähoiton aikuisten, isovanhempien, kummien, kavereiden ja sukulaisten kautta. Oman identiteetin hahmottaminen voimistuu nuoruudessa, jolloin nuori pohtii olemassaoloonsa, minuuteensa, ja elämäänsä liittyviä keskeisiä kysymyksiä. Identiteettiään luovan nuoren täytyy luopua lapsuuden minäkäsityksestään ja irrottautua lapsenomais-

ta suhteestaan vanhempiin. Nuori kyseenalaistaa lapsuudessa omaksuttuja arvoja ja asenteita ja kokeilee erilaisia rooleja ja toimintatapoja kapinoiden ajoittain rajustikin auktoriteetteja vastaan. Tässä identiteetin muovautumisvaiheessa nuori pyrkii sovittamaan yhteen käsitykset itsestään sekä kokemuksensa siitä, millaisena muut hänet näkevät. Läheisiltä ihmisiltä saatu palaute on nuorelle ikään kuin peili, jonka avulla nuori tarkentaa kuvaa itsestään. (Jarasto ja Sinervo 1999, 17-19.)

Läheisten ihmisten lisäksi nuorten ihailemat julkisuuden henkilöt auttavat identiteetin muovaamisessa. Aaltonen ym. (1999, 83) sekä Jarasto ja Sinervo (1999, 18) toteavat, että nuori käyttää siirtymäobjektinaan kavereiden ja oman ryhmän lisäksi erilaisia ihanteita, sankareita sekä idoleita, joista hakee voimia arjen vaikeuksiin. Nämä nuorten ihailemat julkisuuden henkilöt auttavat Himbergin ym. (1995, 90) mukaan nuorta identiteetin muovaamisessa tarjoten samaistumiskohteen ja mallin. Nuori voi ottaa ihailemastaan henkilöstä mallia mm. vaate- ja hiusmuotiin tai käyttäytymiseen. Hän saattaa haaveilla olevansa yhtä taitava kuin esikuvansa, jolloin nuori saa virikkeitä myös omiin tulevaisuudensuunnitelmiinsa. Himberg ym. (1995, 90) kirjoittaa, että idolit tarjoavat myös suojaa, kun nuori kokee irrallisuutta päästettyään irti vanhempiensa käsityksistä ja ihanteista. Vuorinen (1995, 218) toteaa nuorten samastuvan voimakkaasti iskelmä- ja filmitähtiin, sillä heihin liittyvät vuorovaikutusmielikuvat ja mielikuvien ilmentämä suhde ihailtuun kohteeseen tarjoavat tukea nuoren itsearvostukselle.

Keskeinen osa nuoruuden identiteettikehitystä on sukupuoli-identiteetin vahvistaminen. Nuoruusiän yhtenä kehitystehtävänä on jäsentää oma sukupuoli-identiteetti oman biologisen sukupuolen mukaiseksi lapsuusajan molempiin sukupuoliin samastumisen sijaan. Nuori kokeilee erilaisia seksuaalisia rooleja ja rakastumisen tunteita sekä mielikuvissaan, että todellisuudessa. Ensimmäiset ihastumiset ovat usein kaukorakkauksia, jolloin seurustelu ihailun kohteen kanssa tapahtuu nuoren mielikuvissa. Näitä kaukorakkauden kohteita ovat yleensä nuoren ihailemat julkisuuden henkilöt, idolit ja sankarit. (Himberg ym. 1995, 90-91.)

### 2.2.3 Mediat identiteettiä muovaamassa

Sähköiset mediat, kuten televisio, satelliittikanavat, tietokoneet, tietoverkot, sekä erityisesti internet luovat nuorelle perustaa monille tarpeellisille kyvyille, kuten tietokoneiden hallinnalle, joustavalle suhtautumiselle tietotulvaan sekä visuaalisen hahmottamistavan kehittymiselle. Tämän lisäksi ne esittelevät uusia trendejä. Useat nuorisokulttuuriset vaikutteet tulevatkin musiikkiohjelmista ja –kanavilta, elokuvista, netistä ja nuorten lehdistä. Identiteettiään muovaavat nuoret ottavat medioista malleja ja vaikutteita esimerkiksi vapaa-ajan viettoon, kuluttamiseen, sekä käyttäytymiseen ja toimintaan. Yhtäältä mediat antavat mahdollisuuden tiedon kyseenalaistamiseen ja mielikuvien luomiseen, toisaalta ne muokkaavat ja yhdenmukaistavat nuorten arvoja ja ajatuksia sekä asioihin suhtautumista. Esimerkiksi erikoislehteä lukemalla nuori voi kokea samaistuvansa ryhmään, jolla on samanlaiset harrastukset ja mielenkiinnon kohteet. (Aaltonen ym. 1999, 107-108.)

Salminen (1989) toteaa, että sosiaaliset suhteet ja kanssakäyminen muiden ihmisten kanssa vaikuttavat myös musiikillisten arvojen ja normien omaksumisessa ratkaisevasti. Murrosiässä ystäväpiirin vaikutus kasvaa ja yksilöllisten piirteiden etsiminen ohjaa puberteetin kuohuissa vaeltavaa nuorta kohti alakulttuureja. Perhepiiristä irtautuminen ja pienissä porukoissa oleilu lisäävät yhdenmukaisuuden painetta. Ryhmälle yhteiset ja tarkasti valitut vaatteet, puhetyyli, musiikkimaku, ym. jengikohtaiset tuntomerkit muodostuvat yksilölle identiteetin osa-alueiksi. (Salminen 1989, 40.)

Douglas Kellner, filosofian professori Austinin yliopistossa Texasissa, syväluotaa teoksessaan *Mediakulttuuri* (1998) mediakulttuuriin ja sen tutkimukseen. Kellnerin (1998, 9) mukaan mediakulttuurin ydin, eli radio- ja äänentoistojärjestelmät, elokuva ja sen levitystavat, painettu sana sanomalehdistä aikakauslehtiin sekä televisiojärjestelmä, muokkaavat arkeamme ja käsitäyksiämme maailmasta. Viestinten tarjoaman informaation ja elämyksien kautta hahmotamme yhä enemmän myös omaa identiteettiämme.

Yksi Kellnerin (1998) teoksen luvuista käsittelee Madonnaa muoti-ikonina ja imagonluojana, omana ilmiönään, sekä esimerkkinä siitä, kuinka musiikkiartistin työ, suosio ja vaikutusvalta paljastavat tärkeitä piirteitä muodin ja identiteetin luonteesta sekä niiden tehtävistä nykyajan maailmassa. Madonna on populaarimusiikin myyvin ja eniten keskustelua herättänyt naislaulaja, kunnianhimoinen näyttelijätär, yksi musiikkivideoiden suurimmista tähdistä ja ennen kaikkea popkulttuurin supertähti. Ihailijoilleen Madonna edustaa muodin ja identiteetin esikuvaa, pop-ikonia, jonka pukeutumista ja tyyliä seurataan orjallisesti. Madonnan on oiva esimerkki siitä, kuinka muoti antaa malleja ja aineksia identiteetin luomiseksi. Modernina aikana muoti antaa mahdollisuuden valita pukeutumisen, tyylin ja imagon, joiden avulla voidaan muodostaa yksilöllinen identiteetti (Kellner 1998, 297-299.)

## **2.3 Idolit**

Ihmisten ihannoimilla henkilöillä on monia kutsumanimiä, kuten idoli, sankari, ihanne, suosikki ja esikuva. Sana 'idoli' tulee kreikan sanasta 'eidolon', joka tarkoittaa kuvaa tai näkyä. Sivistyssanakirjan (SuomiSanakirja.fi, 2012) mukaan idolilla tarkoitetaan jumalankuvaa, kulttiesinettä, epäjumalaa tai muuta uskonnollisen tai hengellisen palvonnan kohdetta, mutta myös suosittua yleisen ihailun kohdetta, esikuvaa tai roolimallia. Koska musiikkimaailman ihailluista rocktähdistä käytetään yleisesti nimitystä musiikki-idoli, on idoli-käsite myös tässä tutkimuksessa keskeisessä asemassa.

### **2.3.1 Idolitutkimuksen alkuhavinaa**

Helena Saarikoski esittelee teoksessaan Nuoren naisellisuuden koreografioita (Saarikoski 2009, 134) professori Matti Kuusen 1970-luvulla kehittäneen, idolianalyysiksi nimetyn tutkimusmallin. Kuusen määritelmän mukaan idolit ovat toivehahmoja, kuviteltuja tai todellisia, jotka personoivat kulttuurin keskeisiä päämääriä ja arvoja. Näitä arvoja ja päämääriä ovat se, mitä ihailemme, arvostamme, toivomme, tavoittelemme, mistä uneksimme ja haaveilemme tai toisaalta mitä pelkäämme, vihaamme ja inhoamme.

Kuusen idolianalyysi koostuu idolien tyypittelystä ja idolityyppejä lävistävistä vastakohtapareista, ts. ominaisuusakseleista, joiden muodostamalla jatkumoilla idolien ominaisuuksia jaotellaan (Saarikoski 2009, 134). Kuusen (1974, 19) mukaan länsimaisen kulttuurin keskeisim-

mät idolityypit ovat luoja-uranuurtaja, hallitsija, messias-marttyyri, tappaja, veijari, taituri, partneri ja narri, eli anti-idoli. Toisistaan osaksi riippumattomat ominaisuusakselit ovat myyttinen / sekulaari, fiktiivinen / todellinen, yhteisöllinen / yksilöllinen, monikollinen / yksilöllinen, uskollinen / nousukas, ihmishahmoinen / eläinhahmoinen, sekä maskuliininen / feminiininen. Jokaista idolia voivat luonnehtia vastakohtapareista kumpi tahansa jäsen, eivätkä idolityypit ole sidoksissa ominaisuusakseleihin niin, että tiettyä idolityyppiä luonnehtisi aina vastakohtaparin toinen ominaisuus (Saarikoski 2009, 134-135).

Kuusen idolianalyysin reunaehtoina ovat tietyssä ajassa ja paikassa, tiettyjen ihmisten yhteisöissä vaikuttavat idolikentät ja kulttuurissa mahdolliset merkitykset. Jokainen aikakausi, yhteiskunta ja kulttuuri muotoilevat oman idolimaisemansa, jossa idolit kantavat ja henkilöivät perustavia inhimillisiä toiveita ja pelkoja. Idolianalyysi on osa arkkityyppisten rakenteiden analyysiä. (Kuusi 1974, 17-32; Saarikoski 2009, 135.)

Helena Saarikoski (2009, 135) kuvaa Kuusen idolianalyysin pohjalta idoliuden aika- ja kulttuurisidonnaisuutta seuraavasti: "Idoli on aina ensinnäkin jonkun ihmisen tai yhteisön idoli ja toiseksi osa kulttuurin idolikuvastoa, idoli suhteessa muihin idoleihin samalla kentällä. Idoleita ei voida tarkastella irrallisina kulttuurituotteina. Idolianalyysissä on aina mukana myös mediaetnografinen näkökulma, se mitä idolit merkitsevät niille ihmisille, joiden idoleja ne ovat." Kuitenkin idolien muodostumisessa ja ihmisten kiinnostuksessa idoleihin, tähtiin ja sankareihin on yhtäältä jotakin ikiaikaista ja peri-inhimillistä, toisaalta modernille lapsuudelle ominaista – jotakin, joka ei hetkessä vanhene (Saarikoski 2009, 133).

### **2.3.2 Idolin profilointia**

Päivi Loimalan pro gradu –tutkielma vuodelta 2002 käsittelee nuorten suhtautumista idoleihinsa sekä idoleiden merkitystä nuorilla. Tutkielmaansa Loimala on saanut Kaarina Nikuselta henkilökohtaisen tiedonannon, jossa Nikunen kertoo, etteivät idolit synny sattumalta. Idoleiden tulee sopia ajanhenkeen ja heissä tulee olla jotain ihmisiin vetoavaa, jotta suosio olisi pidempiaikaista. Idolit muuttuvat ajan saatossa, sitä mukaa kuin vallitsevat normit ja ihanteetkin muuttuvat. On mahdollista, että jotkut idolit haastavat olemassa olevia käsityksiä sekä rikkovat rajoja. (Loimala 2002, 7.)

Saarikoski (2009, 137-138) mainitsee Spice Girls –faniutta käsittelevässä tutkimuksessaan, että huomattavan suuri osa lasten suosikki-idoleista on monikollisia, kollektiivi-idoleita. Musiikkimaailmassa tämä tarkoittaa bändejä, ei solisteja. Tämä Kuusenkin idolianalyysissä mainittu monikollinen idoli henkilöi ryhmää, jossa ihailija peilaa itseään ja etsii juuri itselleen sopivaa paikkaa ryhmän tarjoamien paikkojen joukosta. Kollektiivi-idoleiden runsaus seuraa vertaisryhmän tärkeyttä, merkitystä ja arvoa yksilön elämässä.

Sari Näre (1992) on tutkinut 9–16-vuotiaiden tyttöjen ja poikien sankarikäsityksiä. Molemmat sukupuolet nimesivät sankarikseen kolmentyyppisiä henkilöitä tai hahmoja. Nämä kolme sankarityyppiluokkaa ovat: 1) puhtaasti fiktiiviset, kuten sarjakuvien fantasiahahmot, 2) fiktiivisiä piirteitä saavat todelliset hahmot, kuten urheilu-, filmi- ja poptähdet sekä 3) reaaliset, todelliset henkilöt omasta arkielämästä, kuten ystävät, auktoriteettihahmot tai omat lemmikkieläimet. Piirteet, joita molemmat sukupuolet erityisesti korostivat idoleissaan tai sankareissaan, olivat rohkeus, avuliaisuus, ystävällisyys, uhrautuvaisuus, uutteruus, rehellisyys ja luotettavuus. Pojat korostivat sankarin piirteistä tyttöjä enemmän yhteiskunnan suojelua, voimaa, väkivaltaisuutta ja yliluonnollisia kykyjä. Tytöt puolestaan korostivat poikia useammin koemutta ja tavallisuutta. (Näre 1992, 69-73.)

### **2.3.3 Idolien merkityksiä**

Outi Rapia (2002) on pro gradu –tutkielmassaan pyrkinyt selvittämään, miten Apulanta-yhtyeen jäsenet kokevat idolina olemisen, miten idolit ja fanit käsittävät fani-ilmion, sekä mikä on fanien ja idolien merkitys toisilleen. Rapia toteaa tutkimuksessaan, että rock-idolit voidaan jakaa kahtia aitoihin ja tuotettuihin idoleihin. Aito ja varsinainen rock-idolius pohjautuu sekä idolin persoonallisiin ominaisuuksiin, että idolin ja fanin väliseen vuorovaikutukseen. Vuorovaikutussuhteessa fanien tulee olla tietoisia idolinsa elämänvaiheista ja elämäntyylistä. Kun aito rock-idoli tekee uhrautuen sitä, mitä yleisönsä ei tee, vaikka haluaisikin, voi yleisö suunnata omat fantasiat, toiveet ja pelot idoliinsa. Rock-idoli voi täten olla myös negatiiviseksi miellettyjen asioiden henkilöitymä. Tutkimuksensa perusteella Rapia toteaa idolien pyrkivän kohottamaan itsetuntoaan ja saamaan hyväksyntää kapinallisella käyttäytymisellään, omaksumalla erilaisia rooleja julkisissa tilanteissa, sekä soittamalla orkesterissa. Idolit puolestaan auttoivat nuorten kehitystä tarjotessaan heille samastumis- ja ihastumiskohteita. (Rapia 2002, 1, 26.)



Kuten jo aiemmassa, identiteetin kehitystä kuvaavassa luvussa todettiin, on vanhemmista irtautuminen ja oman identiteetin muovaaminen keskeinen tehtävä nuoren kehitysvaiheessa. Tällöin samastuminen idoleihin on tärkeää, sillä nuori etsii tukea itsenäistymiseensä; jotain, mihin kiinnittyä. Idoli tarjoaa samaistumiskohteen, sosiaalisen mallin roolin, sekä myös suojaa irrallisuuden tunteeseen, jonka nuori kokee hylättyään vanhempiensa ihanteet. Mallioppi-misteorian mukaan idoli voi myös olla malli, joka voi muuttaa oppijan toimintaa muuttamalla omaa toimintaansa. (Himberg ym. 1995, 88-91, 161; Loimala 2002, 9-10.)

Sukupuoli-identiteetin vahvistaminen kuuluu myös nuoruusiän keskeisiin kehitystehtäviin. Idolit edistävät nuoren seksuaalista kehitystä toimiessaan kaukorakkauksien kohteina. Kaukorakkaudet ovat usein ensimmäisiä ihastumisia, joissa nuori harjoittelee ihastumisen ja rakastumisen tunteita. Nuori ei solmi henkilökohtaista suhdetta ihastukseensa, vaan kaukorakkauteen liittyvät tuntemukset ja toiminta, kuten seurustelu, tapahtuu hänen mielikuvissaan. Rakastuminen vahvistaa nuoren kuvaa naisena tai miehenä. (Himberg ym. 1995, 91.)

Loimala (2002) kuvaa pro gradu -tutkielmassaan kaukorakkauksien merkityksiä omien sosiaalipsykologian luentomateriaalien pohjalta. Loimalan mukaan idolien ihannoiminen ja kaukorakkaudet voivat olla nuorelle tärkeitä minäkäsityksen ja omien sosiaalisten taitojen kehittäjiä. Kaukorakkaussuhde idoliin toimii nuorelle itsetunnon kohottajana ja identiteetin muovaajana. Sen avulla nuori voi tuntea turvallisuutta, saada uuden lenkin maailmaan, sekä harjoitella sosiaalisia suhteita. Nuoruusaikana nuoren tietoisuuden ja ajatusmaailman kehittyminen ja laajeneminen mahdollistaa ihanteiden syntymisen, mikä johtaa äärimmillään idolien palvomiseen, kiihkeään rakastamiseen ja sen osoittamiseen. (Loimala 2002, 13.)

Idoli voi toisen ihailun myötä olla periaatteessa kuka tahansa. Ihailtua ihmistä kutsutaan usein myös sankariksi. Helsinkiläinen toimittaja ja käsikirjoittaja Taina West pohtii kirjassaan *Suomalainen sankaruus* (2010) sankaruuden käsitteen muuttumista ja sitä, millaista sankaruus on tänään. West määrittelee sankariksi ihmisen, joka omalla toiminnallaan ja neuvokkuudellaan ylittää muiden ylivoimaisina pidettyjä esteitä. Sankaruus on määreenä sekä yhteiskunnallinen että poliittinen. Katsontakannasta riippuen sama ihmisen teko tai tekemättä jättäminen voi olla joko sankarillinen tai kunniaton. Westin teoksen takakannesta heitetään ajatuksia herättävä haaste meille kaikille: Kuinka moni uskaltaa yhteiskunnassa, jossa esimerkiksi koulu-

ja työpaikkakiusaaminen ovat lisääntyneet viime vuosina olla sankari: olla osallistumatta toisen ihmisen kiusaamiseen ja nousta silmätikuksi? (West 2010, 150.)

## 2.4 Fanius

Idoli on ihailun kohde, joka tarvitsee olemassaololleen ihailijan. Vaikka tutkimuksessamme ei fani- tai fanius-käsite ole keskeisessä roolissa, on sen esittely yhtenä keskeisistä käsitteistä perusteltua, sillä usein idolitutkimuksessa ihailijaa kutsutaan faniksi, ihailua fanittamiseksi jne. Idoli- ja fani-käsitteet kulkevat käsi kädessä ja niiden ymmärtäminen avaa erityisesti tutkimuksemme ensimmäisen osan kokonaisuutta. Teemahaastatteluissamme ei fani-termiä käytetty. Huomion arvoista tutkimuksissa oli, ettei yksikään haastatelluista kymmenestä nuoresta nostanut fani-käsitettä tai sanan johdannaisia esille. Nuoret käyttivät sen sijaan puheessaan tavallisia termejä ihailija/ihailija, tykätä, pitää jne. Tutkimuksen luonteen vuoksi keskityimme käsittelemään pääosin populaarimusiikin fani-ilmiöitä.

### 2.4.1 Fanitutkimus Suomessa

Suomessa faniuden tutkimus on lisännyt kiinnostusta 2000-luvun taitteessa (Nikunen 2008, 7). Fanitutkimusta tehdään maassamme erityisesti sosiologian, nuorisotutkimuksen, kulttuurihistorian ja kansanperinteen piirissä (Nikunen 2005, 64). Hirsjärvi (2009) kertoo fanitutkimuksen nousseen populaari-, ala- ja nuorisokulttuurien tutkimuksesta sekä media- ja vastaanottotutkimuksesta. Faniutta on näkyvissä niin musiikin, elokuvan, television, sarjakuvan, urheilun kuin kirjallisuudenkin alalla. Fanitutkimusta toteutetaan useilla eri aloilla ja eri tieteenoiloilta nousevat ajankohtaiset kysymykset määrittävät sekä tutkimuksen suuntaa että kysymyksenasettelua. Fanitutkimuksessa oleellista on paikantaa faniuksien erot, sillä yhtäältä eri faniudet kuljettavat mukanaan erilaisia käytäntöjä ja toiminnan muotoja, toisaalta fanikäytännöt pyrkivät sekoittumaan ja lähenemään toisiaan. Fanitutkimukset Suomessa ovat kohdistuneet pääasiassa aina yhden fanikulttuurin tarkasteluun, eikä fanikulttuurien välisiä eroja ole niinkään pohdittu. Poikkeuksena tästä on Nikusen teos *Fanikirja* (2008), joka on koottu Jyväskylässä vuonna 2006 järjestetyn fanitutkijoiden ja aihepiiristä muuten kiinnostuneiden konferenssin keskustelujen pohjalta. ”Vapaus vai välttämättömyys” –konferenssin keskustelunaiheita olivat fanitutkimusten keskiössä olevat aiheet, tutkimuksen uudet suuntaukset, ku-

ten populaarikulttuuri ja talous, uskonto, musiikki, tähteys, jalkapallo, internet ja yhteisöt. (Nikunen 2008, 7-11.)

### 2.4.2 Faniuden määrittelyä

Arkikielessä fanilla tarkoitetaan jonkin kuuluisuuden ihailijaa tai kannattajaa. Suomen kielen fani-termi on suora käänös englannin fan-sanasta. Tämä puolestaan on lyhenne latinankielisestä sanasta fanaticus, joka tarkoitti alunperin temppelelpalvelijaa, omistautunutta. Nikunen (2003) kertoo sanan merkityksen laajenneen uskonnollisesta merkityksestä tarkoittamaan yleisesti liiallista ja vääränlaista innostuneisuutta. Ensimmäisen kerran lyhenne fan oli yleisesti käytössä 1800-luvun lopulla amerikkalaisessa lehdistössä, kun haluttiin viitata urheilun ja siinä pääosin baseballin yleisöön ja sen kiihkeään käyttäytymiseen. Sitten fani-sanaa on käytetty urheilun lisäksi monenlaisen yleisön yhteydessä eri viihdealoilla, kuten elokuva-, teatteri- ja musiikkialalla. (Nikunen 2003, 114-115.)

Rapia (2002, 12) määrittelee pro gradu -työssään rock-alakulttuurin fanin ihmiseksi, joka ihaillee jotain tiettyä yhtyettä ylitse muiden ja joka on äärimmäisen kiinnostunut niin ihailemansa yhtyeen musiikista kuin yhtyeen jäsenten henkilökohtaisista ominaisuuksista. Rapia mainitsee fanien osallistuvan aktiivisesti ihailemansa orkesterin toimintaan esimerkiksi levyjä kuunnellen, konserttikäynnein tai keräämällä fanituotteita. Mäkelän (2007, 214) mukaan Shuker (1998, 116) kuvaa populaarimusiikin faneja aktiivisiksi ja erottuviksi ihmisiksi, jotka seuraavat kiihkeästi tiettyjen esiintyjien tekemisiä tai omistautuvat tietyille musiikillisille lajityypeille. Faneilla mielenkiinto voi kohdistua tapahtumiin, ilmiöihin ja erilaisiin populaarimusiikin tuotteisiin, kuten vinyylilevyjen keräilyyn. Tyypillisimmin kyse on kuitenkin tunnetun artistin tai yhtyeen ihailusta.

Mäkelä (2007, 214) määrittelee faniuden fani-ilmiötä luonnehtivaksi termiksi, jolla yleensä viitataan erityisiin kuluttajaryhmiin ja heidän aktiviteetteihinsa. Hän kuvaa faniutta tunteenomaiseksi suhtautumiseksi johonkin populaarikulttuurin ilmiöön tai tekstiin. Nikunen (2005, 14) näkee faniuden kulttuurisena käytäntönä, jota tuotetaan kulttuuriteollisuuden, julkisuuden ja yleisöjen välisessä vuorovaikutuksessa. Fanius ilmenee moninaisina käytäntöinä, ts. ilmiönä, joka on jatkuvassa muutoksessa. Faniuteen liittyvät merkitykset vaihtelevat ajasta, paikasta, tilanteesta, sekä kontekstista riippuen. Nikunen (2005, 17) täsmentää, että fanius, sellaise-

na kuin se nykyään ymmärretään, kytkeytyy ennen kaikkea massatuotannon ja mediateknologian kehitykseen, sillä ne mahdollistivat faniudelle ominaisen etäisen ihailun ja suuremmat yleisöt. Kehityksen myötä ihailun kohdetta on voitu seurata etäältä radion, elokuvan, television ja lehdistön välityksellä.

Nykyään fanius-termiä käytetään viittaamaan laajalti hyvin erilaisiin asioihin, mikä tekee siitä haastavan tutkimuskohteen. Fanius ilmiönä tunnetaan jo arkikielessä ja termiä käytetäänkin varsin huolettomasti erilaisissa yhteyksissä, liittyen vaikkapa tekemiseen, ihmisiin, eläimiin, tavaroihin, musiikkiin, tarinoihin ja hahmoihin. Jotkut ymmärtävät faniuden tykkäämisenä, viehättymisenä tai kiinnostuksena, mutta yleensä sillä halutaan viitata voimakkaaseen, kiihkeään ihailuun, joka liittyy populaarikulttuuriin. Populaarikulttuuri on saanut näkyvämmän paikan yhteiskunnassa ja sen myötä fanius ja sen käytännöt ovat enemmän esillä, läsnä tavallisessa arjessa ja erityisesti osana nuorisoidentiteettiä. Faniutta jokaiseen kotiin tuovat nuorille suunnatut televisiosarjat ja -ohjelmat, sekä nuorten lehdet, joissa faniutta esitellään esim. idolitapaamisten, fanikyselyiden ja tietonurkkausten kautta. (Nikunen 2005, 18-20.)

Kaarina Nikunen erittelee Loimalalle (2002) antamassaan henkilökohtaisessa tiedonannossa faniuteen liitettyjä myönteisiä ja kielteisiä ominaisuuksia. Hän toteaa, että faniudessa rakennetaan omaa identiteettiä, opitaan puolustamaan omia mielipiteitä ja selittämään valintoja. Fani-toiminnassa mukanaolo voi tarjota elämään sisältöä ja merkitystä, jota ei muuta kautta saataisi. Fanius ei ole vain passiivista vastaanottamista, vaan voi olla aktiivista toimintaa, kuten esimerkiksi keskustelusivujen avaamista internetiin tai fan clubien perustamista. Nikunen on havainnut myös faniuteen liittyviä ennakkoluuloja ja epäarvostusta. Faniuden kritiikin taustalla vaikuttaa länsimainen ihanne rationaalisesta tunteensa hallitsevasta ihmisestä, miltä fanit eivät aina vaikuta. Tämän pohjalta on väitetty fanien olevan passiivisia massakulttuurin uhreja, jotka ovat helposti manipuloitavissa. Nikunen korostaa tämän pätevän erityisesti naisfanien kohdalla, sillä naisten faniutta pidetään passiivisena ja tunteellisena, sekä jopa uhkana todellisuudentajun menetykselle. Miesten faniuteen liitetään sen sijaan voimaa, aktiivisuutta ja kapi-nallisuutta, vaikkakin tutkimukset osoittavat myös miesten suhtautuvan idoleihinsa hyvin tunteellisesti. (Loimala 2002, 16.)

Mäkelä (2007) toteaa, että juuri populaarimusiikin fanius ajatellaan usein vakavaksi ja kiihkeäksi, ajoittain jopa pakkomielleiseksi toiminnaksi ja käytökseksi. Mäkelä jakaa faniuden historian karkeasti kahteen, 1980-luvun molemmin puolin sijoittuneeseen vaiheeseen, joita mää-

rittää popfaniuden ja pakkomielteen yhdistelmän kokemiset. Kaikenlainen populaarikulttuuriin liittyvä fanius ilmaisuineen ja toimintoineen on mielletty ennen 1980-lukua poikkeavaksi käyttäytymiseksi, massa- ja mediakulttuurin arveluttavaksi sivutuotteeksi. Fanius ymmärrettiin tuona aikana julkisessa keskustelussa pääsääntöisesti fanaattisuudeksi, jonkun ilmiön, idolin, tähden tai kulttuurituotteen palvonnaksi. Faniuteen suhtautuminen on länsimaissa muuttunut radikaalisti 1980-luvun lopulta lähtien. Faniutta kulttuuri-ilmionä ei enää koeta mediakulttuurin sivutuotteeksi, vaan se koetaan arkipäivän aktiivisena määrittäjänä ja mielihyvän lähteenä. Nykyään faniudeksi luokitellaankin lähes mikä tahansa intohimoon pohjautuva harrastustoiminta tai elämäntapa. (Mäkelä 2007, 214-218.)

### 2.4.3 Faniuden merkityksiä

Helena Saarikoski määrittelee fanitietämyksen, eli faniuden folkloren, tietona siitä, mitä faniuteen kuuluu ja mitä faneina ollaan ja tehdään. Asema fanina, toisin sanoen faniyhteisön jäsenyys, edellyttää fanitietämystä. Fanitietämyksellä on arvoa vain faniyhteisössä, ei yhteiskunnassa laajemmin. Saarikosken mukaan faniudesta ei ole yksilölle kestäväää hyötyä, mutta siitä saa hetkellistä huvia, iloa ja nautintoa. (Saarikoski 2009, 183.)

Lähteenmaan (1989, 67-68) tutkimuksen mukaan rockmusiikin piirissä faniudessa keskeistä on musiikkimaku, mutta sosiaalisena ilmiönä fanius merkitsee myös tiettyyn samankaltaisten ryhmään kuulumista ja siinä ryhmässä toimimista. Faneilla on intensiivinen suhde rockkulttuuriin ja rocktuotteisiin. Yleisimmin yksi rock-tähti täyttää fanin elämän niin musiikin muodossa kuin laajemminkin. Fanit keräävät rock-tähtien julisteita ja kuvia, kirjoittavat idoleilleen kirjeitä, keräävät nimikirjoituksia ja muita muistoja, sekä pyrkivät kontaktiin ihailemansa henkilön kanssa.

Saarikosken (2009) tutkimus kertoo tyttökkulttuurin 1990-luvun loppupuolen villityksestä, Spice Girls -yhtyeen faniudesta suomalaisten pikkutyttöjen kokemuksina. Saarikoski kuvaa fanityttöjen tekevän popilmiön elämällä sen omina kokemuksinaan. Faniuteen liittyviä yhteisiä käytäntöjä on tytoilla mm. musiikin kuuntelu ja katselu, keräily, juttujen lukeminen ja idolistia kertominen. Fanit keräävät oheistuotteiden lisäksi suosikistaan myös tietoja ja kaikkea kerättyä vaihdellaan kavereiden kanssa, jotta kaikki ihailijat pääsevät osallisiksi samasta hyvästä. Eräs osoitus faniyhteisöön kuulumisesta ja siinä pätemisestä on idoliin liittyvän erityis-

tietouden omaaminen. Konserttikäynnit ovat fanikulttuurin ainutkertaisia näkö- ja kuulokokemuksia. Spice Girls -yhtyeen fanit luettelevat suosikkibandinsa ihailtaviksi asioiksi hyvän musiikin, lauluäänen, tanssitaidon, tyylikkääät vaatteet ja tyttövoiman. Tyttövoimalla tarkoitetaan voimaa, tarmoa, rohkeutta, rajuutta, hulluutta, omavaltaisuutta, itsepäisyyttä ja rajojen ylittämistä. Spice Girls -yhtye koostui viidestä tyyliiltään ja olemukseltaan erilaisista naisista, mikä mahdollisti sen, että jokainen fani pystyi löytämään bändistä jotain omaksi kokemaansa ja liittyä joukkoon sitä kautta. Bändin laulajat tunnettiin lempinimillä, jotka merkitsivät sekä laulajan pukeutumis-, että käyttäytymistyyliä. (Saarikoski 2009, 174-202.)

Saarikoski osoittaa tutkimuksellaan, että fanius voi olla harrastuksenomainen vapaa-ajan muoto ja jopa ystävyyskeskeinen sisältö. Fanius toteutuu ystävyys-suhteissa ja määrää, mitä yhdessä tehdään. Faniuden ohjaamia tekemisiä oli tytöillä Saarikosken tutkimuksen mukaan seuraavia: keräilykuvien vaihto, bändistä puhuminen, hausimpien ja uusimpien uutisten, sekä uusimpien juorujen ja juttujen kertominen, kotona levyjen kuuntelu ja videoiden katselu yhdessä, leikkiminen, laulaminen ja tanssiminen. Spice Girls -fanius ei kuitenkaan muodostanut tyttöporukoissa ystävyysryhmää musiikkiperustaisena alakulttuurina, vaan useammin jo olemassa ollut ystäväryhmä omaksui yhdessä tyttöbändin suosikikseen. Usein tieto uudesta bändistä tai musiikkiartistista saadaankin kavereiden kautta. (Saarikoski 2009, 192.)

Fanius voi olla luonteeltaan myös yksinäistä, yksittäisten ihmisten idoliin kiinnittymistä. Tällöin fanius voi jäädä vajavaiseksi, sillä osa fanikulttuurin muodoista, kuten kuvien ja juttujen vaihtelu, jää faniryhmän tai -verkoston puuttumisen vuoksi pois. Samoin kuuntelu- ja katselukokemukset ovat yksinäisiä, eikä tunne-elämyksiä pääse jakamaan tai vahvistamaan yhdessä vertaisryhmän jäsenten kanssa. (Saarikoski 2009, 193-194.)

## **2.5 Musiikkivideot**

Musiikkivideo yhdistää multimediallisen tavoin musiikkia ja ääntä, sanoitusta sekä nonverbaalia viestintää ja kuvailmaisua (Modinos 1997, 46). Se on yleensä musiikkikappaleeseen tehty lyhytelokuva, jota käytetään pääasiassa musiikin myynninedistämistarkoitukseen (Alanen 2002, 78). Musiikkivideo on kasvanut monen funktion yhdistelmäksi, jolloin se toimii artistin mainoksena, levymainoksena ja televisio-ohjelmana. Se myös markkinoi elokuvia, rakentaa artistin imagoa ja tukee tyyli-ilmiöiden ja muotiteollisuuden leviämistä. (Alanen ja Pohjola

1992, 52-53; Burnett 1992, 283.) Kaplan (1987, 89) luonnehtii musiikkivideoita postmodernin runouden ideaaliseksi ilmentymäksi. Ne hyödyntävät eri taiteiden ikonografiaa, maailmankatsomusta, myyttejä ja ideologioita, josta jokainen voi omasta halustaan noukkia mitä tarvitsee.

Musiikkivideo-tuotteen synnyttäjänä on musiikkiteollisuus, jonka tehtävänä on luoda kuluttajan esteettisiin mieltymyksiin vetoavia musiikkituotteita. Tietenkin erilaiset muotivirtaukset vaikuttavat tarjottaviin tuotteisiin ja voivat aiheuttaa ylitarjontaa, koska kuluttajat eivät kykene kuluttamaan kaikkea tarjontaa. (Väisänen 1992, 46.) Nykyään ajatellaan, että musiikkivideon tekeminen on artistille välttämätöntä, mikäli hän aikoo menestyä laajemmin maailmalla. Tähän väitteeseen täytyy suhtautua kriittisesti, sillä varsin usea rock-artisti jättää musiikkivideon tekemättä ja menestyy siitä huolimatta. Mikäli videon tekee, sen on kuitenkin läpäistävä eri kanavien ja musiikkiohjelmien valintakriteerit päästäkseen esityskiertoon. (Väisänen 1992, 51.) Nämä kriteerit muuttuvat jatkuvasti, ja videosuunnittelijoiden ja artistien on hyvä olla ajan tasalla, ainakin jos asiaa ajatellaan pinnallisesti ja kaupalliselta näkökannalta.

Musiikkivideoiden käyttö populaarimusiikkiteollisuuden markkinoinnin merkittävänä osana 1980-luvulla, Suomessa 1990-luvulla edesauttoi Music TV:n kehitystä ja sitä kautta myös musiikkiteollisuuden globalisoitumista. Musiikkivideoiden yleistyessä populaarikulttuurissa, myös tutkijoiden kiinnostus aihetta kohtaan kasvoi. Kaupallisia tarkoituksia ja myyntitilastoja varten julkaistujen tutkimusten rinnalle alkoi ilmestyä akateemisia musiikkivideoiden katsojien käyttötarkoitusta, tulkintoja, sekä musiikkivideoiden sisältöjä kartoittavista tutkimuksista. Musiikkivideoiden tutkimustraditio ei ole vielä niin laajaa, kuin esimerkiksi elokuvilla ja kirjallisuudella, koska musiikkivideot ovat näihin verrattuna uudempi aihe. Keskeisimmät teemat musiikkivideon tutkimuksessa ovat aiemmin olleet kuvan, musiikin ja musiikkiteollisuuden yhdistelmissä. Nykyisin tutkimusaiheet ovat keskittyneet pitkälti musiikin, kuvan ja sanan keskinäisiin suhteisiin, sekä musiikkivideon kokonaisuutena. (Modinos 2005, 225.)

Robert Burnett (1992) on pohtinut ääniteteollisuuden kehitystä 1990-luvun alkupuolella. Burnett toteaa musiikkivideon pelastaneen paikallaan polkevan ääniteteollisuuden 1980-luvun alussa. Musiikkivideosta on toimialan näkökulmasta muodostunut äänitteitä myyvä, populaarimusiikkituotteen tuotannon, myynnin ja kulutuksen perustekijä. Burnett ennakoi, että musiikkivideosta muodostuu televisiolle samanlainen perustuote, kuin mitä äänilevy on ollut radioille. Näin ollen lähes jokaista hittilistoille pyrkivää musiikkituotetta vahvistaa vähintään

yksi musiikkivideo. Hän kokee myös musiikkivideoiden olevan elokuvasta, televisiosta ja musiikista opittujen erilaisten tuotantotekniikkojen uusia muotoja. (Burnett 1992, 283.)

### **2.5.1 Musiikkivideon historiaa**

Musiikkivideoiden kehityshistoria ulottuu avantgardeen ja poptaiteeseen, jopa vuosisadan alun mykkäelokuviin tai piirrettyihin, jotka oli leikattu 1930–1940-luvulla vaikuttaneiden muusikoiden kuten Cab Callowayn ja Louis Armstrongin musiikin rytmiin sopiviksi (Modinos 1997,39). Psykedeelisiä taidevideoita alkoi näkyä jo 1960-luvulla, jolloin nykyisen musiikkivideotaiteen alkeet kehittyivät. 1970-luvulla alkoivat TV-yhtiöt käyttää musiikkivideoita pop-ohjelmiansa materiaalina ja niistä alkoi myös kehittyä miljoonille kuluttajille suunnattu mainosväline (Väisänen 1992, 48).

Musiikkivideot pelastivat levyteollisuuden, koska ne nostivat levyjen romahtaneita myyntilukuja. Videosta tuli visuaalinen single-levy. (Väisänen 1992, 49.) Video huomattiin parhaaksi keinoksi luoda supertähti-identiteetti aikaisemmin vain yhtyeen jäsenenä toimineelle artistille. Musiikkivideo nopeutti myös uusien yhtyeiden läpimurtoa. (Alanen 1992, 52.) Warner-American perustettua MTV (Music Television) ja aloitettua lähetyksensä 1.8.1981, musiikkivideon merkitys vain kasvoi. (Väisänen 1992, 49.)

Myös uudenlainen katsomisen kulttuuri syntyi 1980-luvulla. Tämä kulttuuri tiedosti laajalti tyylili historian ja toisen asteen merkitykset, jotka voitiin rekisteröidä välähdysmäisten viestien kautta. (Alanen 1992, 36.)

Musiikkivideon käyttämät ainekset olivat kyllä tuttuja, mutta uutta oli kokonaisvaikutus ja kokonaisilmiö. Tämä tarkoitti välähdyksiä eteneviä kuvasarjoja, pysähtymätöntä liikkuvaa mosaiikkia, sähköistä hahmotusta ihmismielen tavoittamattomista ajatuksista ja mielleyhtymien ja mielikuvien leikistä. (Alanen 1992, 39.)



### **2.5.2 Läpimurto**

Keskeisimpiä tekijöitä musiikkivideon lähimurtoon on ollut televisiolähetysten äänentoiston merkittävä paraneminen 1980-luvun alussa. Television äänentoisto oli suunniteltu vain ihmisäänelle ja musiikki menetti suurimman osan tehostaan ja sointirikkaudestaan. Stereotelevisioiden tultua markkinoille suuritehoiset musiikkilähetykset tulivat mahdollisiksi ja pääsivät täysiin oikeuksiinsa. Musiikkivideokokemus muuttui ratkaisevasti entiseen suppea-alaiseen äänentoistoon verrattuna. Samalla musiikki voitti takaisin hallitsevan aseman ja kuva palasi sitä täydentäväksi elementiksi. (Alanen ja Pohjola 1992, 55-56.)

Monien kulttuurillisten ylykkeiden yhteistulos vaikutti myös musiikkivideoiden läpimurtoon. Mainonta, levynkansitaide, käyttögrafiikka, muoti- ja taidevalokuvaus kuuluvat olennaisesti musiikkivideotaiteeseen. Siksi sitä onkin sanottu liikkuvaksi levynkansitaiteeksi. Laajemmassa musiikillisessa kulttuurikehityksessä musiikkivideot ovat vain yksi kehityksen etappi. Ne ovat kuitenkin tärkeä elementti visuaalista musiikkia, kokonaistaideteosta ja aistien välistä yhteyttä, jossa äänet muuttuvat näkyviksi ja värit kuuluviksi. (Alanen ja Pohjola 1992, 68.)

Musiikkivideo saavutti 1980-luvulla keskeisimmän aseman yhtenä rockteollisuuden merkittävänä osana ja levymyyntiä edistävänä tekijänä. Tämän aseman se on saavuttanut nyt myös Suomessa. (Modinos 1997, 39.)

### **2.5.3 Musiikkivideon tyylipiirteitä**

Musiikkivideon kuvakerronta on niin moni-ilmeistä, ettei sitä voida jäsenellä lajeiksi samalla tavalla, kuin esimerkiksi elokuvia ja televisiosarjoja. Musiikkivideo pyrkiikin ehkä rikkomaan ja sekoittamaan elokuvan luomia rajoja, kuin omaksumaan niitä. Musiikkivideoissa on kyllä havaittavissa erilaisia suuntauksia ja tyylipiirteitä, mutta niiden valtavasta määrästä johtuen on tyylien alkuja, loppuja ja eroja muihin suuntauksiin vaikea täsmentää. (Alanen ja Pohjola 1992, 56-57.)

Musiikkivideon tyypeistä on kyllä olemassa joitakin väljiä luokitteluja. Ne voidaan jakaa muun muassa seuraavaan neljään päätyyppiin (Alanen ja Pohjola 1992, 57):

1. esiintymisvideot, joissa artistit nähdään esittämässä kappaletta
2. tiettyyn kuvaideaan perustuvat videot, joissa esitetään jokin musiikin inspiroima idea, visio tai tarina
3. esiintymis- ja kuvaideavideon yhdistelmät
4. esiintymisvideot, joissa on miellelyhtymävälähdyksiä.

Toisen hieman pidemmälle menevän jaottelun on tehnyt E. Ann Kaplan. Kaplanin (Kaplan 1987, 55) päätyypit ovat:

1. romanttiset, jotka kytkeytyvät paljon 1960-luvun pehmeään rockiin
2. yhteiskunnallisesti kantaaottavat, jotka kytkeytyvät 1960–1970-luvun poliittisesti suuntautuneeseen musiikkiin
3. nihilistiset, jotka liitetään heavy metalliin
4. klassiset, jotka noudattelevat perinteisen kuvakerronnan sääntöjä
5. postmodernistit, jotka rikkovat sääntöjä.

Toisinaan musiikkivideoissa kuitenkin visuaalinen aines jyrää musiikin alleen, jolloin sivuseikasta muodostuu pääasia, ja itse musiikki jää toisarvoiseksi artistin imagon tai videon kuvailmaisun hinnalla (Goodwin 1992, 1, 7). Usein musiikkivideoiden tarinat ja symbolit ovat melko yksinkertaisia, monesti jopa kliseenomaisia. Musiikkivideoiden kliseisiin kuuluvat myös nopeat kuvavyörytykset, jotka lietsovat lyhytjännitteisyyttä katsojassa. Samoin sukupuoliroolit kuvataan varsin kaavamaisesti ja stereotyyppisesti. (Alanen ja Pohjola 1992, 63.) Tämä saattaa johtua tekijöiden aliarvioinnista katsojan vastaanottokykyä kohtaan – hänelle hän videota yritetään myydä. (Iholin 1992, 40.)

#### **2.5.4 Suomalainen musiikkivideo**

Suomalaisia musiikkivideoita on ollut olemassa lähes yhtä kauan kuin kansainvälisiäkin. Televisio-ohjelmille filmattiin 1960–70-luvuilla studioiden kulisseissa taltiointeja artisteista, jotka olivat ajan hengen mukaisia. Esitysten ulkoasu myös noudatteli sen hetken tyyllisuuntia. Vielä 1980-luvulla suomalaisten artistien televisioesiintymiset olivat suurimmaksi osaksi Hit-

timittarin ja Levyraadın kulisseyssa pyörähtelyä ja mykkiä suunliikkeitä taustanauhan soides-  
sa. Suomalaista musiikkivideota onkin arvosteltu näihin päiviin asti kehnosta visuaalisesta  
ulkoasusta, mutta silti melkein jokaisen levyn yhteydessä on myös julkaistu musiikkivideo.  
(Kärjä 1997, 21, 23.)

Yhtenä syynä suomalaisten musiikkivideoiden heikkoon laatuun voidaan pitää markkinoiden  
pienuutta ja siitä syystä musiikkivideoihin sijoitettavan rahoituksen vähyyttä. Toinen keskei-  
nen tekijä on kielikysymys. Suomessa tuotetaan periaatteessa vain suomenkielisiä ja englan-  
ninkielisiä videoita. Ja englanninkielisillä videoilla katsotaan olevan suurempi markkina-arvo  
ja potentiaali menestyä maailmalla. Tästä syystä ne saavat myös enemmän rahallista tukea ja  
suomenkielisille videoille jää vain rippeet. Usein lopputulos onkin sen näköinen. (Kärjä 1997,  
23.)

Suomalaiset musiikkivideot ovat kehittyneet TV-tekniikan ja kuvankäsittelytaidon myötä ja  
niistä on tullut kunnianhimoisia lyhytelokuvia. Viime vuosina on tullut myös osaavia musiik-  
kivideoiden tekijöitä, jotka ovat onnistuneet tekemään kansainvälisen laadun kriteerit täyttä-  
viä videoita. Video edistää myös suomalaisen poppyhtyeen tai -artistin uraa aiempaa enemmän  
ja se toimii usein bändin mainoksena niin Suomessa, kuin ulkomaillakin. Keski-Euroopassa  
radioasemat valitsevatkin singlen soittolistoilleen vain jos video on hyvä. Suomalaisten artis-  
tien HIMin ja Bomfunk MC:n myyntimenestykseen ovat vaikuttaneet erityisesti heidän mu-  
siikkivideoinsa. Tietysti kappaleen on myös oltava hyvä ja kansainvälinen. Hyvän musiikkivi-  
deon tekemiseen vaikuttaa paljolti raha. Suomessa 100 000 markkaa oli jo paljon, joka on  
pieni summa verrattuna mainostuotantoihin tai ulkomaisiin musiikkivideotuotantoihin. Esi-  
merkiksi Saksassa normaali budjetti on noin 500 000 markkaa. Halvemmissa tuotantoprojek-  
teissa käsikirjoitus usein ratkaisee videota suunniteltaessa. (Mikkonen 2000, 19.)

Bomfunk MC:n Freestylerin ohjaaja Miikka Lommi sanoo haastattelussa, että hänen mielestä  
kansainvälisyys on kuitenkin kriteerinä outo. Hänelle tärkeintä ovat mielenkiintoiset hahmot  
ja kuvauspaikat. Lommin mielestä juuri huonojen hahmojen sekä kuvauspaikkojen ja -  
tekniikoiden takia suuri osa suomalaisista musiikkivideoista ei toimi. Suomalaisista musiikki-  
videoista 95 prosenttia on fiiliksellä tehtyjä kollaaseja eikä kukaan ymmärrä, mitä niissä ta-  
pahtuu. Musiikkivideon tehtävä on edistää levymyyntiä, ei tuoda ohjaajaa esiin, Miikka  
Lommi toteaa. (Mikkonen 2000,19.)

Suomalainen musiikkivideo muodostui ilmiöksi 1980-luvulla, mistä lähtien ne olivat yksi artistien itseilmaisumuodoista. Kotimaan markkinoinnissa ne muodostuivat merkittäviksi 1995 Jyrki-ohjelman myötä. Kansainväliseksi valtiksi kotimainen musiikkivideo muuttui vuonna 2000 ja vuoteen 2003 mennessä niitä olikin valmistettu jo noin 2000 kappaletta. (Alanen 2002, 78.) 2000-luvun alun suomalaisen musiikkivideon piirteitä ovat olleet englannin kielen yleistyminen ja kansainvälisen tyylin vakiintuminen. Myös viimeistelyyn, valaistukseen ja ehostukseen on kiinnitetty ammattimaista huomiota. Tietokoneanimaatioiden ja cybermaailman kehittyminen tarjoavat kiinnostavia uusia mahdollisuuksia videoiden tekijöille. Kansainvälisen tason suomalaisilla musiikkivideoilla ainut ongelma voi olla kansallisen identiteetin menetys, joka lienee ongelma lähes kaikkialla muuallakin maailmassa. Tätä asiaa voitaneen paikata suomalaisissa videoissa kalevalaiseen identiteettiin liittyvillä metsässä juoksulla, karjumisella ja pään hakkaamisella Karjalan mäntyyn. (Alanen 2002, 85.)

## **2.6 Television musiikkivideo-ohjelmia**

Televisiosta tulevien musiikkiohjelmien, musiikkivideo-ohjelmien tai musiikkivideokanavien määrä on vaihdellut eri vuosikymmeninä. Musiikkivideoita ja musiikkiohjelmia on esitetty ainakin suomen televisiossa 1960-luvulta lähtien. Tällaisia ohjelmia ovat olleet mm. Nuorten tanssihetki, Jatkoaika, Valmiina...pyörii, Iltatähti ja Levyraati. (Alanen 2002, 81) Vuonna 1978 Englannin televisiossa alkoi The Kenny Everett Show, jota Suomessa alettiin pian esittää nimellä Videoviihdettä. Ohjelma oli tärkeä popvideoilmaisun kehittymisen kannalta, koska se sisälsi musiikkivideoita, live-esityksiä, haastatteluja, komiikkaa, taitavia videotrikkejä, sekä tanssiryhmä Hot Gossipin esityksiä. (Alanen & Pohjola 1992, 113.)

Suomalaisessa televisiokulttuurissa alkoi 1980-luvulla lisääntyä musiikkivideo-ohjelmien tarjonta yhtäältä kaapelitelevision kanavien, toisaalta kotimaisten tv-kanavien kautta. Ennen Music Television:n yleistymistä, pystyi kaapelitelevision kautta seuraamaan pääasiassa Englannista lähetettyjä musiikkivideo-ohjelmia. Suomalaisilla tv-kanavilla oli myös ohjelmia, jotka esittivät musiikkia videoiden avulla. Levyraadissa studiovieraat arvioivat pelkästään musiikkia, mutta tv-katsojat näkivät myös kappaleiden musiikkivideot. Kaisa Aleniuksen (2007) toimittamassa, YLE:n julkaisemassa Muistoja kuvaputkesta kirjassa kerrotaan Hitti-

mittari-ohjelmasta, jota esitettiin vuosina 1984–88. Ohjelmassa alueraadit arvioivat suomalaisia ja ulkomaisia musiikkivideoita iskelmän, popin ja rockin tyyleistä. Kirjassa Hittimittaria kuvailaan Levyraadien jälkeläiseksi ja 1990-luvun listaohjelmien edeltäjäksi. (Alenius 2007, 120.) Hittimittarin viimeisinä vuosina ohjelman yhteydessä esitettiin toisinaan lyhyttä rock-musiikkiin erikoistunutta ohjelmaa nimeltään Rockstop. Se keskittyi enemmän ulkomaisten ja suomalaisten rock- ja popmusiikkiin liittyvien bändien, artistien ja ilmiöiden esittelyyn, haastatteluihin, sekä musiikkivideoihin. Hittimittarin lopetettua vuonna 1988 Rockstopia alettiin tehdä omana ohjelmana. Se oli omana aikanaan Suomen merkittävimpiä populaarimusiikin ja sen kulttuurin esilletuojia suomalaisessa televisiossa. Ohjelmaa tehtiin noin 80 jaksoa vuosien 1987–92 aikana. (Lindfors 2007.)

Merkittäviä 1990-luvun suomalaisia musiikkivideo-ohjelmia olivat Yleisradion Lista Top 40 ja melko lyhytikäinen No TV. (Alanen 2002, 81) Lista top 40 esitteli viikoittain Suomen myydyimpiä levyjä musiikkivideoiden avulla. Ohjelmaa esitettiin muutaman vuoden tauon jälkeen myös nimellä Lista 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. No TV -ohjelma oli 1995 aloittaneen populaarimusiikkiin keskittyneen ajankohtaisohjelma Jyrkin edeltäjä, jossa näytettiin musiikkivideoita ja artistien haastatteluja. Jyrkiä esitettiin televisiossa vuosina 1995–2001. Jyrki -ohjelmaa käsittelen työssäni omassa luvussaan.

Kun Jyrki lakkautettiin, tärkeimmäksi musiikkivideoiden esittäjäksi tuli hetken aikaa kokeellinen Moon TV -kanava. Se lopetettiin kuitenkin vuonna 2003, koska ei saanut levy-yhtiöiden tukea ja arvostusta musiikkivideoiden levittämisessä. MTV Nordic alkoi samaan aikaan esittää kansainväliseen levitykseen tarjottuja suomalaisia musiikkivideoita. (Alanen 2002, 83.) Sittemmin musiikkivideoita on voinut katsella lähinnä MTV Finlandin ja Voice TV:n kautta.

Suomen Akatemia käynnisti syksyllä 1999 kolmevuotisen mediakulttuurin tutkimusohjelman hankkeen. Projektin ensimmäinen julkaisu on teos *Mediat nuorten arjessa*, jossa teoksen kuusi kirjoittajaa pureutuvat 13–19-vuotiaiden suomalaisnuorten mediakäyttöihin kyselytutkimuksen keinoin. Teoksen luvussa *Musiikin maailma* Tuija Modinos (2001) katsastaa sitä, miten radio, musiikkivideot ja tv:n musiikkiohjelmista Jyrki tuovat helpotusta nuorten musiikinnälkään. Modinos on sisällyttänyt tutkimusosaansa teemoja musiikkivideoista, sillä mainosten lailla ne kulkevat audiovisuaalisen muotokielen ja ilmaisun kehityksen kärjessä. Modinos kokee television merkittävänä musiikkivideoiden välittäjänä, sillä television kautta musiikkivideot tavoittavat suurimman osan nuorista ollen merkittävänä osana nuorten arkea. Musiik-

kivideot voivat olla osatekijä myös nuorten medialukutaidon kehittymisen kannalta. (Modinos 2001, 222.) Se, mistä suomalainen nuori musiikkivideoita katsoo vuoden 1999 tutkimuksen mukaan, on mielenkiintoista suomalaisten tv-kanavien näkökulmasta. Määrällisen aineiston mukaan nuoret katsoivat musiikkivideoita useammin kotimaisista Jyrki ja Lista -ohjelmista ja vasta kolmanneksi Music Televisionin kautta. (Modinos 2003, 135.)

### **2.6.1 Music Television (MTV)**

MTV (Music Television) perustettiin Yhdysvalloissa Warner-American toimesta ja se aloitti lähetyksensä 1.8.1981. Kanavan keskeisin tehtävä on esittää musiikkivideoita ja esitellä musiikkiartisteja 24 tuntia vuorokaudessa. Kanava on perustamisesta lähtien kasvattanut suosiotaan ja kehittynyt hyvin tuottavaksi TV-kanavaksi. Yhdysvalloissa vuoden 1981 lopussa, kanavaa seurasi 2,1 miljoonaa taloutta ja 10 vuotta myöhemmin määrä oli kasvanut 59,2 miljoonaan. (Alanen ja Pohjola 1992, 41.)

MTV on kasvattanut toimintaansa ympäri maailman ja se on saanut kuusi sisarorganisaatiota. Vuonna 1984 se levisi Japaniin ja vuonna 1987 Australiaan ja Eurooppaan. Vuonna 1988 aloitti Latinalaisessa Amerikassa espanjankielinen MTV International ja vuonna 1990 portugalinkielinen MTV Brazil. Näitä kaikkia seurasi vuoden 1991 syksyllä yhteensä 123 miljoonaa taloutta. Näiden lisäksi perustettiin 1992 MTV Aasia, jonka piirissä olevien talouksien määrä on mittaamattoman suuri. (Alanen ja Pohjola 1992, 41.) Vuonna 1998 Music Television Nordic korvasi Suomessa MTV European (Alanen 2002, 79). Vuonna 2005 MTV Nordic vaihtui Suomessa MTV Finlandiksi.

Music Television ei ole selvinnyt ilman kritiikkiä, vaikka sen katsottiin olevan musiikkivideoiden, levy- ja musiikkiteollisuuden pelastus. Rock-kriitikot ovat arvostelleet MTV:tä siitä, että se on tappanut rockista luovuuden, vienyt artisteilta päätäntävaltaa ja tuhonnut suuren yleisön ennestäänkin huonon maun. Lisäksi sen on katsottu tekevän tähtiä ja kuuluisuuksia hyvännäköisistä mitättömyyksistä. Rockin viimeiset kapinan rippeet ja aitous on kaupallistettu rockin perinteiden kustannuksella. (Väisänen 1992, 51.)

Levyjä myytiin ennen musiikilla, mutta nykyään merkityksellisintä on tuotteen kosmeettinen yleiskuva. ”Paketin” täytyy olla ajanmukainen ja myyvä, joka muokataan usein haluttuun

muotoon. Menestyksen ratkaisevat pakkaus, markkinointi ja julkisuus. Äänilevyteollisuudesta onkin kehittynyt yksi muotiteollisuuden osa. (Väisänen 1992, 46, 48.)

MTV:llä (Music Television) näytettävät videot ovatkin usein kuvakerronnaltaan ja ulkoasultaan lähellä nopeatempoista mainosta. Tällöin on vaikea erottaa katsooko musiikkivideota vai mainoselokuvaa. MTV:tä onkin kutsuttu 24-tuntiseksi jatkuvaksi mainosvirraksi. (Väisänen 1992/3, 49.)

MTV toi yhden version rockkulttuurista myös niiden nuorten ja aikuisten saataville, jotka eivät muuten ehkä olisi saaneet siihen kosketusta (Lewis 1993, 134). He voivat löytää esiintyjästä samaistumiskohteen omalle minäkuvalleen. Yleensä katsojat tarkastelevat musiikkivideota ennen kaikkea audiovisuaalisena kokonaisuutena. He eivät siis pohdi, kumpi hallitsee, musiikki vai kuva (Modinos 1997, 47). Nuoret ovat perustelleet musiikkivideoiden katselua sillä, että ne ovat miellyttäviä. Lisäksi niiden visuaalinen ulottuvuus tuo musiikkiin ja sanotukseen jotain uutta. (Modinos 1997, 43.)

Music Television kanavan ohjelmistoa tarkastellessa voi todeta, että 2000-luvulla musiikkivideoiden osuus kanavalla on vähentynyt ja ohjelmatarjonta on keskittynyt erilaisten tosi-tv -ohjelmien ympärille. Musiikkivideoita näytetään MTV:llä nykyään lähinnä yöaikaan. Modinos (2005, 234, 242-243) kokee MTV:n muuttaneen kanavan ohjelmien tyylejä ja sisältöjä globalisoitumisen, muiden musiikkikanavien, cd:n, dvd:n ja internetin kehityksen myötä. Hän kuvaa nykyistä tarjontaa moninaisemmaksi ja sisällöllisesti sirpaloituneeksi. Aikaisemmin nuorekasta yleisöä tavoittelevan ja rockmusiikkia suosivan kanavan rinnalle syntyivät mm. aikuisempaa makua suosiva VH1, vaihtoehtomusiikkia ja uutuuksia tarjoava M2, sekä Country MTV.

### **2.6.2 Jyrki**

Suomalaisilla musiikkivideoilla on ollut pitkään ensisijaisena ongelmana niiden huono näkyvyys. Oikeanlaisen esitys- ja kierrätysfoorumien puute on johtanut siihen, että suurin osa suomalaisista musiikkivideoista on esitetty vain muutamia kertoja. Näin niiden mainosarvo on ollut heikko. Niitä ei ole markkinoitu viime vuosiin saakka osana artistia ja levyuutuuksia, kuin vastaavasti ulkomaalaisille artisteille tehdään. (Kärjä 1997, 23-24.)

Syksyllä 1995 aloitti Suomessa iltapäivämakasiiniohjelma Jyrki. Joka oli MTV3:n ja sen alaisuudessa toimivan Funnyfilms Oy:n tuottama ohjelma. Jyrki oli amerikkalaisen mallin mukainen rock-ohjelma, joka toimitettiin suorana lähetyksenä. Musiikkitelevision 24-tuntinen konsepti oli supistettu puoleentoista tuntiin ja musiikkivideot hallitsivat ohjelma-aikaa. Ohjelmaan kuului usein myös artisti-esiintymisiä ja haastatteluja. (Kärjä 1997, 24-25.)

Jyrki ei lähtenyt kilpailemaan esimerkiksi MTV Europen kanssa kansainvälisten musiikkivideoiden esittämiskanavana, koska siinä sillä ei olisi ollut mahdollisuuksia. Tästä johtuen Jyrkin merkitys suomalaisen musiikkivideokulttuurin edistyneenä ja esittäjänä on ollut varsin merkittävä. Toki Jyrkissä nähtiin paljon ulkomaalaisia videoita, mutta se oli ainoita vakavasti otettavia foorumeja suomalaisille musiikkivideoille. (Kärjä 1997, 27-28.)

Jyrki lähti kylläkin samaan kansainväliseen musiikkiteleviokanavien pinnalliseen ohjelmaformaattiin. Eikä sen selvästi ollut tarkoituskaan esittää tieteellisesti perusteltuja mielipiteitä pop- ja rock-musiikkikentistä. Jyrki tarjosi katsojilleen mahdollisuuden seurata kenttien ajankohtaisia ilmiöitä ja muutoksia. Kuitenkin ohjelman tärkein anti oli sen asema nimenomaan suomalaisten artistien ja muiden kotimaisen rock-kulttuuriin liittyvien ilmiöiden reaaliaikaisena esittämiskanavana. (Kärjä 1997, 28.)

Vuosina 1995–2001 esitetty tv-ohjelma Jyrki oli suomalaisten musiikkivideoiden historiassa tärkein ilmiö. Sitä esitettiin aluksi viisi kertaa viikossa, mutta myöhemmin ohjelman yhteyteen lisääntyneiden ohjelmien myötä, kuten Jyrki Electric Circus, Jyrki Countdown, Live@Jyrki ja Jyrki Video Awards ohjelma näkyi lähes päivittäin. Kaikkiaan ohjelmia tehtiin 2901 kappaletta ja vuosittain niissä nähtiin noin 4000 musiikkivideota. (Alanen 2002, 81, 83.)



## 2.7 Musiikkimaku

Musiikkimaku on melko epäselvä käsite, mutta sen välitön ymmärtäminen on helppoa. Maku liittyy ihmisen kokemusmaailmaan, siihen sisältyy mieltymyksiä, rajaamista, torjumista sekä tilanteita, joissa oman mielipiteen muodostus on vaikeaa. (Salminen 1989, 44; 1990, 13. ) Yleisimmin musiikkimaulla tarkoitetaan musiikin arvottamista ja kokemista eri väestö- ja ikäryhmissä. Kimmo Salminen (1989) määrittää sen osaksi ihmisen musiikkikäsitteistöä, joka perustuu lähtökohdiltaan kognitiivisiin, tiedollisiin ja emotionaalisiin tekijöihin. Näihin tekijöihin kuuluu muun muassa opittu tapa luokitella, hahmottaa, arvottaa, ihailia ja kauhistella musiikkia. Muutokset musiikkimaussa ovat muutoksia näissä tiedollisissa ja kokemuksellisissa rakenteissa. (Salminen 1989, 47.)

Musiikkimaussa voidaan havaita kaksi tasoa: yksilöllinen ja yhteisöllinen. Yksilöllinen maku on jokaisen persoonakohtaisen henkilöhistorian tuote. Yksilö, kohdatessaan tilanteen, jossa hänelle esitetään musiikkia, joutuu itse havainnoimaan ja arvioimaan kuulemaansa ja kokeemaansa. Tällöin hänen tiedollinen koneistonsa herkistyy hänen omien musiikillisten valmiuksien mukaisesti. Sosiaalinen maku liittyy enemmän yhteisön rakenteisiin ja odotuksiin, sillä musiikkimaku on perinteisestikin ollut sosiaalisesti kontrolloitu ilmiö. Länsimaisen taidemuusiikin historiassa on yhteisön kiinteyden ylläpitäminen ja hallinnolliset tekijät edellyttäneet ajoittain hyvinkin tiukkaa kontrollia siitä, mikä musiikki on sallittua ja hyväksyttävää. Sama ilmiö on esiintynyt pienyhteisöjen välisissä erilaisuuksissa sekä eri sukupolvien välisissä arvoeroissa. (Salminen 1990, 14.)

Musiikkimaku on sidoksissa kulttuuriin sekä ajan ihmisten laatimiin ja hyväksymiin yleiskäsitteisiin. Se nivoutuu tiukasti jokaisen yksilön omaan kokemusmaailmaan, siihen todellisuuteen, jonka muotoutumiseen vaikuttavat syvästi ihmisen sosiaaliset suhteet ja oma tausta. Musiikkimaku avartuu usein ihmisen henkisen kasvun myötä. Jokaisen yksilön suhde musiikkiin voi muotoutua erilaisista olosuhteista ja mahdollisuuksista riippuen persoonallisuutta kehittäväksi tekijäksi. (Salminen 1989, 69-70.)

Musiikkimaku on siis riippuvainen yksilöä ympäröivistä kulttuurisista, mutta myös tiedollisista tekijöistä. Musiikillisten arvojen, normien, taitojen (mukaan luettuna kuuntelemisen taito) omaksuminen on opittua käyttäytymistä. Oppiminen voi olla epämuodollista ja sattumanva-

raista tai järjestelmällistä kasvatusta ja koulutusta. Jälkimmäinen tähtää tavallisesti kasvattajien ja kouluttajien tai heidän yhteisönsä päämääriin. (Salminen 1989, 39.)

Musiikkimaun tietoinen omaksuminen tai muuttuminen sosiaalisten merkitysten kautta voi tapahtua vaikkapa ihmisen omasta halusta hankkia itselleen ns. sosiaalista tai henkistä pääomaa. Tällöin halutaan esimerkiksi päästä osalliseksi paremman tai hauskemman musiikin suomasta tietystä statuksesta tai kaveripiirin luomasta alakulttuurin hyväksynnästä. (Salminen 1990, 16.)

Musiikki ei enää kymmeneen vuosiin ole periytynyt pääasiallisesti sukupolvelta toiselle. Musiikkikasvatuksen ja musiikkikoulutuksen lisäksi lasten ja nuorten musiikillisesta huomiosta ovat alkaneet kilpailla musiikkiliiketoiminta, ääniteollisuus ja sähköiset viestimet, joiden toinen toistaan tukeva toiminta pystyy nopeasti reagoimaan nuorison uusiin musiikillisiin tarpeisiin. Tämän lisäksi niillä on myös taipumus luoda uusia tarpeita. (Salminen 1989, 40-41.)

### **3 TUTKIMUSASETELMA**

#### **3.1 Tutkimustehtävät ja tutkijoiden roolit**

Kaksiosaisessa tutkimuksessamme on kaksi pääasiallista tutkimustehtävää. Ensimmäisen tutkimuksen tarkoituksena on selvittää nuorten suhdetta musiikki-idoleihin. Tavoitteena on saada tietoa siitä, onko nuorilla musiikki-idoleita tai -esikuvia, keitä nämä henkilöt ovat ja miksi tutkittava ihailee heitä. Tutkimuksen tehtävänä on myös etsiä vastauksia siihen, mitä musiikki-idoleissa ihaillaan, sekä mitä vaikutuksia musiikki-idoleilla on nuoren elämään.

Toisena tutkimustehtävänä on selvittää musiikkivideoiden katselun merkitystä nuorten arjessa. Tavoitteena on saada tietoa nuorten musiikkivideoiden katselutottumuksista sekä erityisesti musiikkivideoiden merkityksistä nuorille; Miksi katsotaan, mitä katsotaan? Mikä saa nuoret katsomaan musiikkivideoita? Minkälainen on hyvä tai huono musiikkivideo? Mitä musiikkivideoista saadaan omaan elämään? Yhtenä tehtävänä tutkimuksessa on kartoittaa nuorten musiikkivideokuluttamista päivittäisessä elämässä.

##### **3.1.1 Tiina tutkijana – musiikki-idolit**

Tutkimukseni aihe ei iskenyt ajatuksiini kuin salama kirkkaalta taivaalta, vaan odotin hyvää ideaa ”kuin kuuta nousevaa”. Halusin ihmisläheisen aiheen, tutkimuksen, jonka voisi toteuttaa nuorille. Olihan tuo joukko, jonka parissa olin jo usean vuoden ajan töitä tehnyt ja joiden kasvattajaksi opettajankoulutuksella pyrin. Halusin lisätä ymmärtämystäni nuoria kohtaan ja pitkän pohdinnan tuloksena aihe tähän tutkimukseen kirkastui.

Nuoruus on aikaa, jolloin ihminen entistä enemmän alkaa muovautua omaksi persoonaksi. Omaa persoonaa tuodaan esiin mielipitein, mutta myös ulkoisesti, mm. pukeutumisen avulla. Itseään etsiessä nuori hakee vaikutteita myös muista ihmisistä, läheltä ja kaukaa. Nuori löytää itselleen esikuvia. Halusin tutkimukseni kautta löytää selityksiä sille, minkälainen esikuva musiikki-idoli voi nuorelle olla ja mitä nuori voi musiikki-idoliltaan etsiä tai löytää. Ja ylipäänsä, onko nuorilla musiikin saralla esikuvia?

Halusin tutkimuksessa edetä aineistolähtöisesti ja jätin tietoisesti aiempiin tutkimuksiin tutustumisen myöhempään ajankohtaan, jotta nuorten kokemukset saisivat pääroolin tutkimuksessa. Teemoja haastatteluun kokosin oman mielenkiinnon mukaan, mutta jätin tilaa haastateltavilta nouseviin teemoihin. Ennakkopelkona minulla oli juuri pinnalla olleen Idols-televisioformaatin Suomen ensimmäisen kauden johdosta se, että idoli-käsitys olisi nuorilla supistunut käsittämään laulukilpailun esiin nostamia, puolikaupallisia, idoliksi yleisesti nimettyjä artisteja. Onnekseni sain haastatella ikäisikseen erittäin kypsiä ja oman ajattelun tärkeyttä korostavia nuoria.

Tutkimuksen alkuvaiheessa ei mieleeni noussut juurikaan omia muistoja musiikki-idoleista. Olen aina pitänyt monenlaisesta musiikista enkä ole nimennyt ketään artistia tai mitään bändiä idoliksi. Tutkimuksen edetessä haastattelun teemarungon tekemiseen ja erityisesti haastattelu- vaiheessa mieleeni nousi nuorten vastausten johdosta muistikuvia samankaltaisista kokemuksista.

Ihailin ala-asteen loppupuolella suuresti viiden jäsenen muodostamaa poikabändiä nimeltä New Kids on the Block. Kuuntelin bändin musiikkia, halusin poikien kuvia seinille ja hamusin joitakin oheistuotteita. Vinkin tämän bändin ihailuun sain ystävältäni, joka oli bändin löytänyt jo ennen minua. Hänen esimerkkinsä mukaan valitsin yhtyeen pojista itselleni mieluisimman, jota erityisesti ihailin ja johon jopa ihastuin. Ihailun huipentuma oli, kun pääsin bändin keikalle Lahteen.

Poikabändin lisäksi ihailin useita naisartisteja, mutta hyvin toisesta lähtökohdasta. Heissä mielenkiintoni herätti hyvä lauluääni ja muusikkous; halusin isona olla kuin he. Harjoittelin esiintyvän taiteilijan roolia laulaen hiusharja mikrofonina peilin edessä artistin musiikin soidessa taustalla.

Kaiken kaikkiaan musiikki on ollut aina minulle hyvin tärkeää ja syntymästäni saakka luonnollinen osa jokapäiväistä elämää. Soittamani, laulamani ja kuunteleman musiikin avulla olen käsitellyt tunteita laidasta laitaan. Sen avulla olen mm. ollut läsnä tai paennut omaan maailmaan, itkenyt tai iloinnut, hakenut eri tunnetiloja, rentoutunut. Lapsuudessani soi kanttori-isän virret, äidin itse keksimät laulut ja siskojen soittoläksyharjoitukset. Opiskeluajan yh-

teismusisoinneista jäi rinnalleni puoliso ja ystäviä. Nyt saan jatkaa arjen musisointia musiikinopettajan työn lisäksi omien lasten kanssa soittaen ja laulaen. Musiikki kuuluu arkeen!

### **3.1.2 Juho-Kusti tutkijana - musiikkivideot**

Musiikkivideot tai musiikkiin liitetty kuvakerronta tai lavasteet, ovat kiinnostaneet minua jo lapsuudesta saakka. 1970–80-lukujen taitteessa ei Suomessa juurikaan nähnyt televisiosta varsinaisia musiikkivideoita. Satunnaisia näytteitä tästä, silloin itselle uudesta musiikin esille-tuontitavasta, näki mm. ohjelmista: Toivotaan toivotaan, Levyraati ja Hittimittari. Näissä ohjelmissa saattoi nähdä kansainvälisiä tähtiartisteja varsin näyttävissä videoissa, sekä kotimaisia kevyen musiikin esiintyjä varsin vaatimattomasti lavastetuissa videoissa. Tällaisten ohjelmien ja videoiden kautta saattoi saada paremmin käsitystä musiikin sen hetkisistä uusista trendeistä ja suuntauksista maailmalla ja Suomessa. Ohjelmia tuli seurattua varsin tarkasti; josko sieltä olisi saanut nähdä vilahduksen joistain omista musiikkisuosikeistaan.

1980-luvun puolenvälin aikoihin suomalainen televisiokulttuuri koki varsin valtaisan muutoksen, kun ulkomailta tulleet satelliitti TV-lähetykset, eli ns. ”Taivaskanavat” alkoivat kunnolla näkyä myös Suomessa. Kaapelitelevision kautta näkyivät pääasiassa Englannista tulleet TV-lähetykset, joissa useinkin näytettiin musiikkivideoita. Joissain paikoissa saattoi nähdä TV-kanavaa, joka näytti pelkkiä musiikkivideoita. Kyseessä oli tietenkin MTV eli Music Television.

1980-luvun puolenvälin tienoilla sattui itseni kannalta useita tapahtumia ja asioita, jotka johtivat vain kasvavaan kiinnostukseen musiikkivideoita kohtaan. Paikallisen tavaratalon elektronikkaosastolla alettiin esittää kaapeli-tv:ltä äänitettyjä musiikkivideoita, pääasiassa heviyhtyeiden videoita, joita sitten suurella joukolla ihmeteltiin hyllyjen väleissä televisioruudulta. Muistan, että ihmisiä ja varsinkin nuoria kerääntyi useina päivinä varsin suuria joukkoja tavaratalolle katsomaan videoita. Itse olin myös monesti paikalla, koska kotonani eivät näkyneet mitkään kaapeli-tv-kanavat. Kyseinen kollektiivinen videoiden katselu on ollut varmasti vastaavanlainen tapahtuma kuin aikaisempina vuosikymmeninä, jolloin ihmiset kerääntyivät kuuntelemaan radiolähetystä tai katsomaan suuremmalla joukolla tv-lähetystä kauppoihin tai näyteikkunoihin, kun he eivät itse omistaneet kyseistä laitetta.

Samoihin aikoihin alkoi kaveripiirien puheissa vilahdella sanoja Sky-channel, Super-channel ja kaapelitelevisio ja toisinaan pääsin kavereiden luona seuraamaan noita suorastaan maagisia kaapeli tv—kanavia. Monesti katsoimme nimenomaan musiikkivideo-ohjelmia ja väittelimme musiikkivideoiden tai artistien paremmuudesta. Kun 1980-luvun lopussa saimme kotiimme viimein kaapelitelevision, pystyin seuraamaan kotona paremmin populaarimusiikkimaailman suuntauksia musiikkivideoiden avulla. Näiden musiikkivideo-ohjelmien avulla myös musiikillinen kiinnostukseni eri musiikkityylejä kohtaan kasvoi, enkä enää kuunnellut tai katsellut pelkästään heavy-rock musiikkia.

Kun aloin pohtia tutkimusaiheittani, musiikkivideot ja niiden merkitys nuorille nousi varsin nopeasti itseäni kiinnostavaksi teemaksi. Lapsuudessa ja nuoruudessa musiikilla on peilattu usein kasvamisen eri vaiheita, ja itselläni musiikkivideot ovat olleet myös vahvasti läsnä tuossa kehitysprosessissa. Musiikkivideoiden sisällöstä ja niiden välittämistä viesteistä ja maailmankuvasta keskusteltiin monissa eri yhteyksissä oman nuoruuteni aikana, ihan ala-asteelta yliopistoon asti. Olen myös seurannut niihin liittyviä keskusteluja, ohjelmia ja artikkeleja eri medioista; lehdistä, radiosta, televisiosta ja myöhemmin Internetistä. Itseäni kiinnosti tietää vieläkö, noin 14–18-vuotiaat nuoret seuraavat musiikkivideo-ohjelmia, kuinka paljon he katsovat ohjelmia, seuraavatko he kuinka analyyttisesti niitä, peilautuuko musiikki tai musiikkivideot heidän arjessaan, ja onko musiikkivideot heille enää yhtä mielenkiintoinen asia seurattavaksi kuin mitä se oli itselleni ja omalle ikäluokalle.

Musiikkiteollisuus elää tällä hetkellä suurta murrosvaihetta, koska musiikin kuluttaminen ja sen levittämisen kanavat ovat muuttuneet viime vuosina. Musiikkivideo lanseerattiin ainakin osittain musiikkiteollisuuden markkinointivälineeksi, joita musiikki tv-kanavat sitten esittivät ja sitä kautta markkinoivat musiikkia ja artisteja. Internetin mukana musiikin jakelukanat ovat pirstaloituneet ja musiikkivideo on menettänyt sen alkuperäisen toimintaformaatin tehoa; esitellä uutta musiikkia ja uusia artisteja. Internetin aikakaudella lähes kuka vaan on voinut tehdä musiikkivideon ja laittaa sen Internetiin kaikkien nähtäväksi. Toki suuri musiikkiteollisuus edelleen käyttää musiikkivideoita markkinointikeinona, mutta niiden merkitys uuden musiikin levittämisessä ja sitä kautta osuus tv-ohjelmien sisältönä on pienentynyt. Kiinnostavaa onkin nähdä, katoavatko musiikkivideot lähes kokonaan ja varsinainen musiikki saa jälleen suuremman huomion.

## 3.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksemme on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullinen tutkimusote sopii tähän tutkimukseen, koska tutkimuksen kohteena ovat ihmiset ja heidän kokemuksensa. Kuten kvalitatiivisessa tutkimuksessa yleensä, on tässäkin tutkimuksessa lähtökohtana todellisen elämän kuvaaminen. Tämän tutkimustyyppin pyrkimyksenä on olemassa olevien väittämien todentamisen sijaan löytää tai paljastaa tosiasioita (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2000, 152). Tutkimukssamme emme lähde luomaan yleisiä teorioita musiikki-idolien ja musiikkivideoiden merkityksistä nuorille, vaan haluamme kuvata haastateltavien näkemyksiä ja heidän niille antamia merkityksiä sekä tulkita heidän merkitysrakenteistaan nousevia yhteneväisyyksiä ja eroja.

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2000, 155) mukaan laadulliselle tutkimukselle ominaista on, että aineisto kerätään ja kootaan luonnollisissa haastattelutilanteissa, joissa tutkijan tärkeimpänä mittausvälineenä ovat hänen havaintonsa. Tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti ja metodina käytetään teemahaastattelua, jolloin kohderyhmän näkökulmat pääsevät esille. Tärkeää on tarkastella aineistoa monitahoisesti, sekä yksityiskohtaisesti, jolloin tutkimuksessa voi nousta esiin odottamattomiakin seikkoja. Tutkimusta ohjaa väljä tutkimussuunnitelma, joka muuntuu tutkimuksen edetessä.

Tutkimusaineisto on hankittu kokonaisuudessaan haastatteluilla. Olemme toteuttaneet teemahaastatteluja musiikkia arjessaan kuluttaville nuorille. Olemme siten kohdentaneet haastattelujen otannan henkilöihin, joilla musiikin kuluttamisen johdosta on mahdollista olla näkemyksiä tutkimuksen kohteena olevista teemoista. Aineistonkeruumenetelmänä haastattelun eduksi katsotaan se, että haastatteluun voidaan valita ne henkilöt, joilla on tietoa aiheesta tai kokemusta tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi ja Sarajärvi 2012, 74.). Haastattelut pohjautuivat vapaaehtoisuuteen ja haastateltavien valinnassa meitä auttoivat eri oppilaitosten musiikinopettajat.

Eri haastattelumuodoista olemme käyttäneet puolistrukturoitua haastattelua, jota voidaan kutsua myös teemahaastatteluksi. Teemahaastattelussa haastattelujen aihepiirit eli teema-alueet ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka järjestys ja muoto puuttuvat. Haastatteliija ohjaa haastattelua omien tutkimusalueiden teemojen mukaisesti, mutta antaa haastateltavalle mahdollisuuden vastata avoimesti ja heidän omilla ehdoillaan. Tämä mahdollistaa myös uusien teemo-

jen esiin nousun haastattelujen aikana. Teemahaastattelu ottaa huomioon sen, että keskeistä haastattelussa ovat ihmisten tulkinnat asioista, sekä heidän asioille antamansa merkitykset, jotka syntyvät ihmisten vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi ja Hurme 2000, 47-48, 173.)

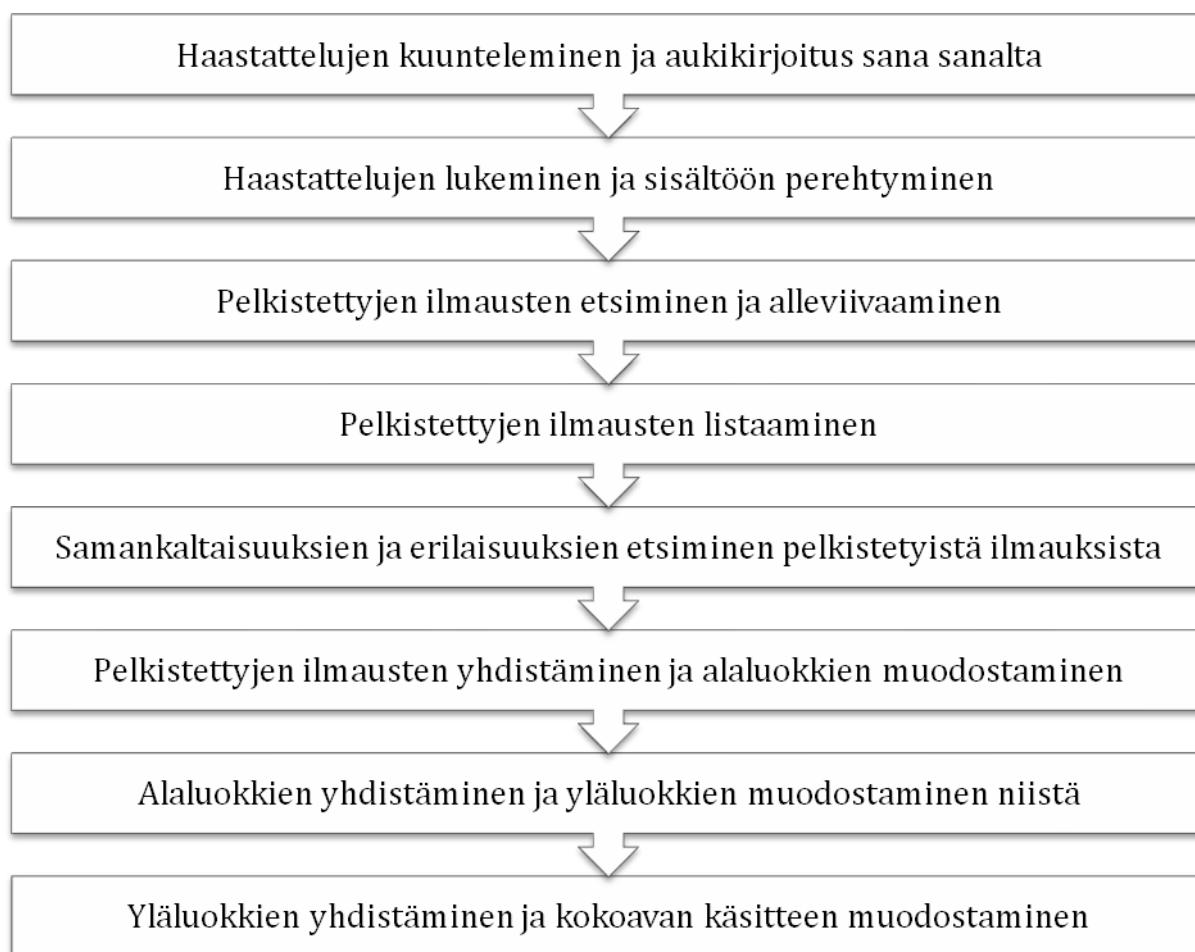
Aineistomme analyysivaiheessa olemme tarkastelleet sellaisia aineistosta esille nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Hirsjärvi ja Hurme (2000, 173) kutsuvat tätä analyysitapaa teemoitteluksi. Tarkasteltavat asiat saattavat pohjautua teemahaastattelun teemoihin, mutta niiden lisäksi esille tulee usein monia muitakin teemoja, jotka voivat olla jopa lähtöteemoja mielenkiintoisempia. On hyvä muistaa, että analyysistä esiin nostetut teemat pohjautuvat aina tutkijan tulkintoihin haastateltavien sanomisista (Hirsjärvi ja Hurme 2000, 173). Haastatteluista löytyneiden yhteisten teemojen lisäksi olemme raportoineet kaikki yksittäisetkin ilmiöt, sillä ne ovat olennainen osa laadullisen tutkimuksemme tuloksia. Laadullisessa tutkimuksessa tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2000, 155).

Olemme edenneet tutkimuksessa aineistolähtöisesti. Alasuutari (1995, 74) toteaa: "Teoreettinen viitekehys määrää sen, millainen aineisto kannattaa kerätä ja millaista menetelmää sen analyysissä käyttää. Tai päinvastoin aineiston luonne asettaa rajat sille, millainen tutkimuksen teoreettinen viitekehys voi olla ja millaisia metodeja voi käyttää." Jälkimmäistä mallia noudattaen etenimme tutkimuksessamme aineiston kokoamisesta sen analyysiin. Aineistosta nousseet teemat määrittivät käsiteltäviä aiheita, sekä aiempaa tutkimustietoa, jota tutkimuksessa käytetään. Vaikka aineistoa on tarkasteltu suhteessa aiempiin tutkimuksiin, pohjautuvat tutkimuksemme lopulliset johtopäätökset aineistosta nouseviin teemoihin.

Löydämme tutkimuksemme analyysivaiheessa työskentelystämme yhteneväisyyttä Tuomen ja Sarajärven (2012) esittelemään aineistolähtöisen laadullisen eli induktiivisen aineiston analyysiin. Tämä aineistolähtöinen sisällönanalyysi voidaan karkeasti jakaa kolmivaiheiseksi prosessiksi; ensin aineisto redusoidaan, eli pelkistetään, seuraavaksi aineisto klusteroidaan, eli ryhmitellään ja lopuksi abstrahoidaan eli erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi ja Sarajärvi 2012, 108-111.)



Kuvio 1. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen. (Tuomi ja Sarajärvi 2009/2012, 109.)



Olemme analysoineet kaikki haastatteluissa esille nousseet asiat, joten tutkimuksemme on tulosten analyysin osalta eettisesti luotettava. Laadullisen tutkimuksen luonteen vuoksi tutkimuksemme tulokset eivät ole yleistettäviä, vaan ne kuvaavat tämän tutkimuksen nuorten näkemyksiä ja tulkintoja tutkimistamme ilmiöistä. Kerromme molempien tutkimusosien tulosten analyysissä tutkimustulokset näiden nuorten näkökulmasta totuudenmukaisesti (vrt. Hirsjärvi ja Hurme 2000, 24).

### 3.3 Haastattelujen toteuttaminen ja haastateltavien kuvaus

#### 3.3.1 Tutkimusosa 1 – Musiikki-idolit

Haastattelin tutkimuksessa kuutta 15–16-vuotiasta nuorta. Koska tutkimuksen tavoitteena oli tutkia musiikki-idolien merkitystä nuorille, halusin tutkittaviksi nuoria, jotka kuluttavat musiikkia jonkin verran ja joilla voisi olla musiikin piirissä jonkin asteisia esikuvia tai idoleja. Musiikki-idolin omaaminen ei ollut kriteeri haastateltavaksi ottamisessa. Haastateltavien valintaan sain apua kolmen eri koulun musiikinopettajilta, jotka mainostivat tutkimustani opetusryhmissään. Kaikki nuoret osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti. Tutkittaviksi valikoitui kuusi nuorta, joista kaikki harrastivat musiikin kuuntelua ja joko laulamista tai soittamista. Erittäin iloinen olin huomattessani, kuinka avoimia ja ajattelevaisia nuoria olin onnistunut sattumalta saamaan haastateltaviksi.

Haastattelut toteutin kahdessa vaiheessa kevään 2003 aikana. Tein ensin kaksi esihaastattelua, toisen maalla, toisen kaupungissa. Esihaastattelut purettuani muokkasin haastattelurunkoa tietyiltä osin kohdentamaan aikaisempaa enemmän tutkittavien käsityksiin ihailemistaan ihmisistä, esikuvista. Esihaastattelujen pohjalta päätin myös rajata kohdejoukon samassa kaupungissa asuviin, jotta tutkittavien yhdenmukaisuus paranisi. Esihaastatteluissa sain harjoitella haastattelijan roolia. Opin niiden myötä irtautumaan valmiista kysymyksistä ja ohjaamaan keskustelua tutkimuksen kannalta oleellisiin asioihin, mutta antamaan samalla haastatteluissa esille nouseville teemoille oman sijan. Esihaastatteluissa puutteena oli haastattelijan kokemattomuus; moni miksi-kysymys jäi kysymättä ja näin ollen osa vastauksista jäi irrallisiksi maininnoiksi. Kummassakin esihaastattelussa oli kuitenkin tutkimuksen kannalta paljon arvokasta materiaalia, minkä tähden otin molemmat esihaastattelut osaksi tutkimusta. Varsinaisia haastatteluja tein neljä. Haastattelin samassa kaupungissa asuvaa kahta tyttöä ja kahta poikaa. Näissä haastatteluissa osasin ohjata keskustelua esihaastatteluja paremmin tutkimuksen kannalta oleellisiin seikkoihin, mistä syystä tutkimuksen tuloksissa on noussut enemmän esille myöhemmin haastattelemani neljän nuoren vastauksia.

Haastattelin nuoria yhtä lukuun ottamatta heidän oppilaitoksissaan koulun musiikinopettajan minulle osoittamassa tilassa joko nuorten kouluaihana, hyppytunnilla tai kouluajan jälkeen. Yhden haastatteluista toteutin eräässä kaupungin kahvilassa haastateltavan TET-

harjoittelupäivän päätyttyä. Haastattelut taltioin mini disc -soittimella ja ne olivat 35–55 minuutin pituisia. Vaikka jokaisessa haastattelutilanteessa oli pientä taustahälyä, sujuivat haastattelut häiriöittä. Koin haastattelujen onnistuneen kaiken puolin hyvin. Onnistuin luomaan avoimen ja jopa luottamuksellisen keskusteluilmapiirin, jossa rento jutustelu eteni nuorten ehdoilla. Haastattelijan rooli oli esihaastattelujen pohjalta tullut tutuksi ja tukilistan pohjalta minun oli helppo ohjata keskustelua niin, että kaikki teemat tuli käytyä kaikkien kanssa läpi, vaikkakin teemojen järjestys haastatteluissa olikin eri.

Litteroin haastattelut mahdollisimman pian haastattelujen teon jälkeen. Haastattelutilanne oli vielä tuoreessa muistissa ja sain litterointeihin lisättyä maininnat haastateltavien nonverbaalista viestinnästä, kuten innostumiset, pohdinnat, naurahtamiset jne. Litteroinnin yhteydessä annoin haastateltaville keksityt nimet, joita käytän esitellessäni tutkimukseni tuloksia, sekä suorissa lainauksissa. Itseäni haastattelijana viittaa kirjaimella H.

Sekä jo haastattelutilanteissa, että tässä työssä käytän käsitteitä, jotka tässä aihepiirissä liikuttaessa nousivat nuorten puheenvuoroissa esille. Näin ollen esim. fani, fanius ja fanittaminen, jotka usein ovat tässä aihepiirissä käytössä, jäävät pois, sillä yksikään nuori ei kyseisiä termejä käyttänyt. Tutkimukseni tulosten yhteydessä puhuessani nuorista, tarkoitan tämän tutkimuksen nuoria.

## **Haastateltavien kuvaus**

### **1. Siiri**

Siiri on yhdeksättä luokkaa käyvä 16-vuotias tyttö, joka asuu pienessä kunnassa Itä-Suomessa. Hänen perheeseen kuuluvat hänen lisäksi äiti, isä, sekä Siiriä kaksi vuotta nuorempi veli. Avoimen, iloisen, persoonallisen ja pirteän oloinen Siiri seurustelee.

Siirillä on paljon musiikkiharrastuksia. Hän on soittanut läheisen kaupungin musiikkiopistossa kahdeksanvuotiaasta lähtien viulua, ja puolen vuoden ajan hänellä on ollut sivuaineena klassinen laulu. Siiri on opetellut kitaransoittoa itsenäisesti parin vuoden ajan. Hän säveltää ja sanoittaa myös itse lauluja. Hän käy satunnaisesti oman kunnan sisällä esiintymässä itse lauluaan kitaralla säestäen. Siiri kuuntelee musiikkia mielestään aika vähän. Joskus hän lainaa kirjastosta tai musiikinopettajaltaan CD-levyjä, mutta muutoin kuuntelee pääasiassa isänsä

vanhoja vinyylilevyjä. Levyraadin Siiri pyrkii katsomaan TV:stä joka viikko. Siiri kuvailee musiikkimakuaan hieman vanhaksi ja kertoo pitävänsä monen tyyllisestä musiikista sekä monista eri artisteista ja bändeistä. Hänen kolme suosikkimusiikkia ovat John Lennon, Bryan Adams ja Alanis Morissette. Parhaimmillaan musiikki on Siirin mielestä silloin, kun kaunista ja hidasta laulua esittää mies pelkän kitaran säestyksellä. Yksinkertaisuus musiikissa viehättää Siiriä.

Siiri haluaisi tehdä musiikkia ammatikseen. Hän kertoi haastattelutilanteessa haluavansa isona joko oopperatähdeksi, klassiseksi laulajaksi tai poplaulajaksi. Musiikinopettajan työ on Siirin mielestä mahdollinen, muttei kovin kiehtova. Toteuttaakseen haaveensa Siiri on hakenut jatko-opintoihin musiikkilukioihin eri puolille Itä-Suomea.

## **2. Olli**

Keski-Suomen keskisuuren kaupungin 16-vuotias poika Olli käy yläkoulun yhdeksättä luokkaa. Hän asuu kotona äitinsä, isäpuolensa ja lemmikkikoiransa kanssa. Harrastuksikseen Olli kertoo musiikin ja larppauksen eli roolipelaamisen.

Olli on oppinut koulun musiikintunneilla soittamaan kitaraa ja hän ylläpitää ja kehittää taitojaan itsenäisesti soitellen. Hän pitää myös rumpujensoitosta. Kavereidensa kanssa Ollilla on ollut jo viiden vuoden ajan erilaisia bändiprojekteja, joissa hän on toiminut laulajana. Olli tekee musiikkikokeiluja tietokoneen midi-ohjelmaa käyttäen ja haaveena hänellä on oppia tekemään hyvää konemusiikkia. Häntä kiinnostavat myös musiikkivideot, joiden tekemistä hän on pariin otteeseen kokeillut. Musiikkia Olli kuuntelee mielestään todella paljon, lähes päivittäin muutamia tunteja. Hän kuuntelee musiikkia lähinnä CD-levyiltä, katsoo metallimusiikin erikoisohjelmaa Moon TV -kanavalta sekä katsoo videoilta vanhoja, itse nauhoittamiinsa musiikkivideoita.

Ollin musiikkimaku kattaa kaikenlaisen metallimusiikin. Olli pitää metallimusiikista kokonaisvaltaisesti ja haluaa tuoda sen julki myös ulkonäöllään. Tyyllille uskollisena hän pukeutuu mustiin vaatteisiin, käyttää musiikkityylin edustajille tyypillisiä koruja ja hiustyyli on pitkä ja musta. Olli on perehtynyt kuuntelemaansa musiikin esittäjiin, tyyliihin, aatteisiin, sekä mielipiteisiin erittäin tarkasti. Olli seuraa kriittisesti aikaansa medioiden kautta, poimii sieltä totuuksia ja rakentaa niiden varassa omaa käsitystään tästä ajasta ja maailmasta. Hän on mielestään hyvin fiksun oloinen poika, persoonallinen ja vahvan identiteetin omaava.

Olli haluaisi tehdä isona musiikkivideoita ja elokuvia, mutta tuumaa, ettei niiden unelmien varassa välttämättä kannata roikkua. Jos suunnitelmat menisivät Ollin haluamalla tavalla, hän kouluttautuisi media-assistentiksi, perustaisi oman tuotantoyhtiön ja tekisi elokuvia. Ollin mielestä realistisempi, mutta tylsempi varasuunnitelma kattaa kouluttautumisen valokuvaajan ammattiin läheisellä paikkakunnalla.

### **3. Martta**

Martta on 16-vuotias ja lukion ensimmäisellä vuosikurssilla. Hän asuu ja opiskelee keskisuomalaisessa kaupungissa. Kotijoukoissa ovat hänen lisäksi äiti, isä, sekä parikymppinen isosisko.

Martta on aloittanut pianonsoiton opinnot yksityisessä musiikkikoulussa kuusivuotiaana, mutta kyllästyi ja lopetti ollessaan yksitoista vuotta vanha. Nykyään hän soittelee pianoa silloin tällöin omaksi huvikseen. Rakkaimmaksi harrastukseksi Martta nimeää musiikinkuuntelun ja hän kuunteleekin musiikkia lähes päivittäin. Martan mielimusiikkia on rokin ja popin välimaasto ja suosikkiartistit ovat joko Brittein saarilta tai Irlannista. Martta itse kutsuukin mielimusiikkiaan termillä brittipoppi. Tämän genren Martalle tärkeimmät edustajat ovat U2, Coldplay, Manic Street Preachers, sekä The Cranberries. Tärkeä piirre hänen kuuntelemassaan musiikissa on se, että suurin osa musiikista tuotetaan aidoilla bändisoittimilla, eikä koneella. Martalla on suhteellisen paljon omia CD-levyjä, joita hän kuuntelee. Niiden lisäksi hän lainaa paljon levyjä kirjastosta, sekä katsoo muutamia musiikkiohjelmia televisiosta.

Martta kuvailee itseään analyttiseksi ja erilaisuutta kaipaavaksi. Hän ei tahdo kulkea aivotomana valtavirran mukana, vaan haluaa ratkoa itse, kriittisesti asioihin suhtautuen, oman elämän kysymyksiä. Tulevaisuutta ajatellen on Martan mielestä tärkeää selvittää ensin lukio kunnialla läpi ja siirtyä sitten toteuttamaan haavettaan opiskella äidinkielen opettajaksi.

### **4. Amanda**

Amanda on Martan tavoin kuusitoistavuotias, lukion ensimmäisellä ja asuu Keski-Suomen kaupungissa. Amandan perheeseen kuuluvat äiti, isäpuoli, sekä pikkuvelipuoli.

Amandan harrastuksia ovat lukeminen ja musiikin kuuntelu. Kitaransoittoa Amanda on opiskellut opettajan johdolla yhteensä kolme vuotta parissa jaksossa, mutta nykyään hän soittaa

sitä enää koulun musiikintunneilla, sekä kotona itsenäisesti. Kotoa löytyy myös sähköurku, jota hän on itse opetellut soittamaan. Amanda on mukana seurakunnan toiminnassa; hän laulaa kuorossa ja toimii lähetyskerhossa ohjaajana. Lukion alussa hän liittyi myös koulun kuoroon.

Amanda kuuntelee musiikkia päivittäin, jos kiireet eivät sitä estä. Amandan suosikkilähde on radio, jota hän kesäisin pitää jatkuvasti päällä musiikin ja uutisten vuoksi. Omia CD-levyjä hänelle on kertynyt paljon, mutta laajan ja uusiutuvan musiikkimakunsa vuoksi hän ei ole niitä aikoihin kuunnellut. Amandalla on tapana nauhoittaa mielimusiikkiaan kaseteille, joita hän kuuntelee korvalappustereoilla. Kirjastosta Amandan matkaan tarttuu klassista musiikkia. Amandan mielimusiikkia on ollut aina rockin tyylinen musiikki. Nyt musiikkimaku on laajentunut ja kuunneltavan musiikin hän valitsee usein mielialan mukaan. Amandan sanojen mukaan laidasta laitaa kulkeva mielimusiikki sisältää poppia, rokkia, klassista, jatsia ja gregoriaanista musiikkia, sekä mieliartisteja, kuten Nightwish, HIM, Evanescence, Madonna, Hector, Kirka, Beatles, sekä Hanna Pakarinen.

Amandan lähin tulevaisuudentehtävä on selvitä lukiosta kunnialla, jonka jälkeen haaveena on lähteä opiskelemaan lääketiedettä. Lääketieteen opinnot edesauttaisivat seuraavan haaveen, lähetystyöhön lähtemisen toteutumista. Luonnon ja ihmisten hyvinvoinnista välittävä Amanda haluaa olla vaikuttamassa yhteiskunnan asioihin oman maan rajojen ulkopuolellakin. Sain kuvan, että Amanda on nuori, kriittinen yhteiskuntalainen, joka suhtautuu asioihin, jopa haastatteluun ulospäinkin näkyvällä vakavuudella.

## **5. Lauri**

Lauri, 15 vuotta, on muuttanut keskisuomalaiseen kaupunkiin pohjoisemmasta Suomesta muutama vuosi takaperin. Hän on peruskoulun yhdeksännellä luokalla ja seurustelee. Lauri on ollut koko kouluaikansa musiikkiluokalla. Laurin perheeseen kuuluvat äiti, hänen miesystävänsä, sekä jo kotoa pois muuttanut isovelji. Perhe on muokkautunut nykyiselleen elämän kovissa tuulissa; ajan rajan tuolle puolen ovat siirtyneet perheen isä, kaksi siskoa, sekä veli.

Lauri harrastaa kamppailulajia nimeltään brasilialainen jiu-jitsu. Kuuden vanhana hän aloitti huilunsoiton opiskelun, mutta kyllästyi ja lopetti seitsemän vuotta soitettuaan. Viidennellä luokalla ollessaan hän kävi kitaratunneilla kolmen viikon ajan, mutta lopetettuaan on itse opiskellen jatkanut kitaransoittoa tähän päivään asti. Myös muita soittimia, kuten saksofonia

on Lauri opetellut soittamaan itsenäisesti. Hän on tehnyt itse sävellyksiä: jazzkappaleita, Big Band -yritelmiä, sekä sanoituksineen kappaleita perusbändille.

Laurille musiikinkuuntelu on tärkeää ja hän kuuntelee mielestään päivittäin musiikkia mielettömiä määriä. Kuuntelun kohteena ovat monet eri artistit, sekä musiikkityylit. Lauri kertoi kuuntelevansa eri aikoina erilaisia tyylejä, bändejä ja artisteja. Mielimusiikkia on mm. jazz, reggae, 1500-luvun klassinen musiikki, pop ja rock ja mieliartisteja mm. Miles Davis, Elvis, Guns'n Roses, Don Johnson Big Band, Mark Knopfler, BB King, John Coltrain ja Albert King. Lauri suhtautuu musiikkiin kuunnellessaan ja soittaessaan analyttisesti; erityistarkkailun alla ovat erilaiset, Lauria syvästi kiehtovat asteikot, sekä soittimisto.

Lauri vaikutti ikäisekseen erittäin kypsältä pojalta. Perheenjäsenten kuolemat ovat vaikuttaneet häneen erittäin paljon. Lauri on omasta mielestään oppinut suurten menetysten kautta kulkemaan jalat maassa ja suhtautumaan asioihin kärsivällisyydellä ja realismilla. Realistisen elämäkatsomuksen myötä unelmat elämästä rockmusikkona, näyttelijänä, oopperaulajana tai miljonäärinä ovat Laurin mukaan karisseet. Ammattihaaveena hänellä on saada työ, jonka tekemisestä voi nauttia.

## **6. Eemil**

Eemil on viisitoistavuotias Keski-Suomen kaupungin yhdeksäsluokkalainen poika. Hän on koulussaan musiikkiluokalla. Eemilin perheeseen kuuluvat äiti, isä, pikkusisko ja koira. Eemil soittaa selloa musiikkiopistossa kymmenettä vuotta. Muutaman kuukauden päästä hän aloittaa sivuaineena klassisen pianon opinnot. Eemilin muita harrastuksia ovat piirtäminen, lukeminen ja pelaaminen. Musiikkia Eemil kuuntelee mielestään paljon, noin kymmenen tuntia viikossa. Hän kuuntelee musiikkia pääasiassa radiosta, mutta myös ostamiltan CD-levyiltä. MTV:ltä Eemil seuraa musiikkiohjelmia hyvin harvoin, mutta Levyraadista hän katsoo viikoittain.

Eemil kuuntelee sekä klassista musiikkia että poppia mutta täsmentää vielä, että ainoat kuuntelun ulkopuolelle jäävät musiikkityylit ovat hevimusiikki ja räjärokki. Popmusiikin puolelta Eemil nimeää suosikeikseen Coldplayn ja Robbie Williamsin, sillä molemmat edustavat mahdollisimman yksinkertaista, mutta mielenkiintoista popmusiikkia. Kaikista lähimpänä Eemilin sydäntä on kuitenkin klassinen musiikki, jota koko hänen sukunsa harrastaa. Eemil haluaisi klassisen musiikin piiristä itselleen myös ammatin sellistinä. Toinen urahaave rauhallisen, fiksun ja taiteellisen oloisella pojalla on kirjailijan ammatti.

### 3.3.2 Tutkimusosa 2 - Musiikkivideot

Haastattelin tutkimustani varten neljää 16–17-vuotiasta nuorta Keski-suomen kaupungissa. Pääasiallisena tutkimustehtävänä oli selvittää musiikkivideoiden merkityksiä nuorten elämässä. Tämän vuoksi koin tarkoituksenmukaiseksi saada haastateltaviksi nuoria, jotka seuraavat medioiden kautta musiikkivideoita. Haastateltavien valintaan sain apua kaupungin kahden koulun musiikinopettajilta. Pääsin esittelemään tutkimustani oppitunneille, joiden opetusryhmistä kolme haastateltavaa löytyi. Yksi haastateltava valikoitui musiikinopettajalta saatujen tietojen kautta; haastateltavalla oli tutkimusaiheeseen nähden merkittävää harrastuneisuutta. Lisäksi kaikilla nuorilla oli musiikkiharrastus taustaa. Haastateltavista kolme oli lukio-opiskelijoita ja yksi kävi peruskoulun yhdeksättä luokkaa. He osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti.

Haastattelut toteutin talvella 2003, joista kolme tehtiin nuorten kouluilla ja yksi Jyväskylän Yliopiston musiikinlaitoksella. Kaikki haastattelutilanteet tapahtuivat oppilaitosten taukoti-loissa käytävillä tai kahviossa. Niiden aikana taustalla oli muiden ihmisten keskustelua ja lii-kehäntää, mutta se ei aiheuttanut minkäänlaista häiriötä haastatteluille. Haastattelut kestivät noin 25–45 minuuttia ja tallensin ne MiniDisc -soittimelle.

Haastattelijan rooli oli tehtävänä minulle uusi, mutta koska nuoret olivat ulospäin suuntautuneita, toimi vuorovaikutus haastattelutilanteissa hyvin. Ensimmäinen haastattelu oli kestoaltaan lyhin muihin haastatteluihin nähden. Tämä johtui ehkä itselleni uudesta tilanteesta haastattelijana ja siitä, että laatimani haastattelurunko oli sillä hetkellä suppeampi, kuin myöhemmissä haastatteluissa. Ensimmäinen haastattelu onnistui kuitenkin tutkimustehtävääni nähden sen verran hyvin, että pystyin liittämään sen osaksi tutkimusta. Lisäksi se auttoi haastattelurungon muokkaamisessa laajemmaksi, koska kuunneltuani ja analysoituani ensimmäistä haastattelua, pystyin siten laajentamaan haastattelun teemoja ja kysymään seuraavissa haastatteluissa tutkimuksen kannalta merkittävämpiä kysymyksiä. Jokaista haastattelua varten minulla oli laadittuna haastattelukysymysrunko, jossa oli rakennettu kysymyksiä pienempien teemojen ympärille ja näiden teemojen mukaan haastattelut pitkälti etenivät. Jokaisessa haastattelussa pyrin ohjaamaan keskustelua tutkimuksen kannalta keskeisten asioiden selvittämiseksi, mutta annoin myös tilaa haastatteluissa nousseille asioille ja teemoille, jotka tukivat ja laajensivat haastateltavien näkemyksiä tutkimuksessa. Haastattelut saattoivat välillä edetä ennalta suun-



nittelemattomaan suuntaan, mutta esille tulleet aiheet kuitenkin liittyivät selvästi tutkimustehtävääni.

## **Haastateltavien kuvaus**

### **1. Henna**

Henna on seitsemäntoistavuotias lukiolainen Keski-Suomesta. Hän on ollut koulussa 3.–9. luokilla musiikkiluokalla, jossa hän on soittanut kitaraa. Kitaran soitto on sittemmin häneltä jäänyt pois. Henna kuuntelee melko monipuolisesti rock- ja popmusiikkia, mutta mielimusiikki painottuu suomalaisiin artisteihin. Lempibändejä ovat mm. Ultra Bra, Zen Cafe, YUP, Tehosekoitin, Don Huonot, Nightwish ja HIM. Television kautta hän myös seuraa 1980-luvun musiikkia. Hän on melko aktiivinen musiikkiohjelmien kuluttaja, sillä hän katsoo niitä ainakin tunnin päivässä Moon TV ja Music Television kanavilta.

### **2. Pekka**

Pekka on lukion toisella luokalla ja seitsemäntoista vuotta vanha. Hän on harrastanut musiikkia lapsesta saakka. Hän on soittanut bassoa viisivuotiaasta lähtien, mutta vaihtanut vähän aikaa sitten soittimekseen kitaran. Pekka on soittanut erilaisissa yhtyeissä bassoa ja kitaraa. Aiemmin hänen yhtyeensä soitti kevyempää funk-rockia, mutta nyt soittaa enimmäkseen heavy-rockia. Pekka pitää monenlaisesta musiikista. Hän kuuntelee monipuolisesti rock, pop, heavy, dance, trance rap ja hip-hop musiikkia. Dream Theater, Safri Duo, Dr. Dre, Eminem, Toto, Bo Kaspers Orcestra ja Suurlähettiläät ovat esimerkkejä yhtyeistä joita hän kuuntelee. Pekka katsoo musiikkivideoita pääasiassa ulkomaisilta MTV ja VH1 kanavilta. Hän katsoo myös mielellään televisiosta vanhoja 1980-luvun rock-yhtyeitä. Musiikkiohjelmia hän katsoo noin tunnin päivässä.

### **3. Kati**

Kati on kuusitoistavuotias lukion ensimmäisellä luokalla oleva tyttö. Hän on aiemmin harrastanut melko monipuolisesti musiikkia, ennen kuin muutti lukion vuoksi nykyiselle asuinpaikkakunnalleen Keski-Suomeen. Hän on soittanut haitaria sekä harrastanut myös hieman kitaran ja pianon soittoa, että laulua. Lisäksi hän säveltää ja sanoittaa jonkin verran omia lauluja. Lauluja hän tekee toistaiseksi lähinnä itselleen. Kati kertoo kuuntelevansa rockia ja punkkia. Lisäksi hän on erityisen kiinnostunut japanilaisesta popmusiikista ja anime- ja manga-

tyylisistä piirretyistä. Suosikkyhtyeikseen hän mainitsee mm. Eppu Normaali, Garbage, Green Day, Red Hot Chili Peppers, HIM ja japanilaisen Two as infinity. Kati seuraa musiikkimaailmaa lähinnä suomalaisen television ja internetin kautta. Hän seuraa musiikkiohjelmaa tv:stä vain muutamia tunteja viikossa, mutta saattaa toisinaan seurata ohjelmia pitkiä jaksoja kerrallaan.

#### **4. Teemu**

Teemu on kuusitoistavuotias yhdeksäsluokkalainen poika. Hän on melko monipuolinen musiikin harrastaja. Teemu soittaa kitaraa sekä hieman urkuja ja puuhastelee monenlaisten asioiden kanssa bändissä. Lisäksi hän tekee tietokoneella musiikkia ja on suunnitellut joitakin musiikkivideoita koulun projekteihin. Hän haaveilee myös tulevaisuudessa hakeutuvansa työskentelemään musiikkivideoiden pariin. Teemu säveltää, kuuntelee ja katselee paljon metallimusiikkia ja sen alalajeja. Hän kuuntelee paljon Black-metal yhtyeitä ja toisinaan myös perinteisempiä heavy ja metalli yhtyeitä. Omiksi suosikeikseen hän mainitsee esimerkiksi Frontline assemblyn, Impaled Nazarenen, Ancientin ja Behemin. Musiikkivideo-ohjelmia hän katsoo yli kaksi tuntia päivässä, pääasiassa Moon TV -kanavalta, koska muilta tv-kanavilta ei tule hänelle mieluista musiikkia.

## 4 TUTKIMUKSEN TULOKSET – MUSIIKKI-IDOLIT NUORUUDESSA

### 4.1 Kuka on idoli?

#### 4.1.1 Nykyiset ja menneet musiikki-idolit

Kuudesta haastattelemastani nuoresta neljä osasi nimetä muusikoiden keskuudesta itselleen tällä hetkellä henkilön tai henkilöitä, joita pitää musiikki-idoleinaan. Martta pitää idolinaan ihmistä, jota hän arvostaa tämän tekemän musiikin perusteella. Arvostuksen kohteena ovat muusikon soittotaito, sekä kyky säveltää ja sanoittaa. Idoleikseen Martta nimesi U2-yhtyeen laulajan ja lauluntekijän Bonon sekä Cranberries-yhtyeen laulajan Doloresin. Molempien esille tuleva persoonallisuus, sekä kannanotto ja mielipiteiden ilmaisu sanoituksissa kiehtovat Marttaa. Lisäksi Martta ihailee Doloresin persoonallista lauluääntä. Amanda nimesi pitkän pohdinnan jälkeen tämän hetkiseksi musiikki-idolikseen Madonnan, jota hän ihailee pitkän uran ja suosion lisäksi muuntumiskykynsä vuoksi.

Eemilin vahvin idoli on oma eno, joka on sellistinä Helsingin kaupunginoopperassa. Eemil ihailee enon soittotaitoa ja saavutuksia sellistinä. Eno on Eemilille esikuva, jonka jalanjalkia hän tahtois seurata.

Eemil: No siis se on pärjännyt niin uskomattoman hyvin siis siinä sellon saralla. Hyvin tekis mieli itekin lähteä siihen samaan.

H: Se on sun esikuva?

Eemil: Niin, niin, aivan.

Popmusiikin puolella Eemil arvostaa omaperäisyyttä, sekä kivoja melodioita ja sanoja. Nämä piirteet omaa hänen idolibändinsä, brittiläinen Coldplay. Ollilla on kaksi vahvaa idolia, Impaled Nazarene –bändin Mika Luttinen, sekä Jouni Heikki Mömmö Mana Manasta. Edellistä Olli arvostaa bändin rohkean, ylilyöntejä ja huumoria sisältävän tyylin ja jälkimmäistä vaikuttavien rocklyriikoiden vuoksi.

Siiri ja Lauri eivät osanneet nimetä ketään tiettyä muusikkoa idolikseen, vaan sen sijaan molemmat sanoivat pitävänsä monista eri artisteista ja tyyleistä. Laurista kaikki hänen ihailemansa muusikot ovat tavallaan hänen idolejaan. Idoli-käsite oli kuitenkin Laurin ajatuksissa värit-

tynyt Idols-ohjelman myötä kuvaamaan kiljuvien pikkutyttöjen ihailemaa kiiltokuvapoikaa. Tästä syystä hän koki vaikeaksi tituleerata omia mieliartistejaan tällä nimekkeellä.

Lauri: Tuota noin. Semmosia Antti Tuisku iik-idoleita ei oo oikeen ollu. Tai idolia. Ainahan sitä tietenki hyvää musiikkoa jollain tavalla ihailee.

#### 4.1.2 Tyttö- ja poikabändit lapsuudessa

Haastateltavista Martalla ja Amandalla on ollut vahva idoli tai idoleita aiemmin, jo alasteikäisinä. Amanda kertoi pitäneensä noin kymmenvuotiaana erittäin paljon tyttöbändistä nimeltä Spice Girls. Amanda kokee bändin nykyään kaupalliseksi, mutta piti aikoinaan bändin soundista, sekä jäsenten ulkonäöstä. Kiehtovaa Amandan mielestä bändissä oli se, että kaikki bändin viisi jäsentä olivat erinäköisiä ja heihin pystyi samaistumaan. Jäsenillä oli myös lempinimet ja niitä vastaava imago. Amandan suosikkijäsen oli Geri, jonka lempinimen Ginger Amanda kertoi tarkoittavan inkiväärin lisäksi seksiä. Häneltä Amanda kertoi ottaneensa vaikutteita itseensä. Amanda kertoi suosikkijäsenen ihailustaan näin:

Mä halusin olla Geri. Mä tykkäsin siitä punapäätä. Mä värjäsin jopa hiukset punasiks yhdessä vaiheessa. Et mä ite pidän itteeni jokseenkin ujona, mut kuiteski oon kauheen avoin ihminen, ni se oli jotenki sellanen räväkkä, mä tykkäsin siitä myös sen takia.

H: Ajattelitko, et tollanen olis itekin kiva olla, tollanen räväkkä?

Amanda: Ehkä vähän.

Tyttöbändin ihailuun liittyi myös fanituotteiden, kuten T-paitojen ostaminen. Spice Girlsin myötä muotiin tulivat paksupohjaiset kengät, joita Amandan mukaan oli kaikilla, myös hänellä itsellään.

Martalla ja Amandalla on ollut ala-asteikäisenä poikabändikausi. Molemmat tytöt pitivät paljon Backstreet Boys –nimisestä bändistä. Martan mielestä tuohon aikaan oli tärkeää, että itsellä oli jokin oma juttu, harrastuksenomainen asia, joka vaati tiettyä toimintaa. Martta vuorasi seinänsä poikabändin julisteilla, sekä keräsi omaan lehtileikekirjaan kuvia ja lehtileikkeitä bändistä. Hän osti Backstreet Boys –purukumeja, jotta saisi kerättyä tuotteiden mukana tulevia bänditarroja. Lisäksi Martalla oli bändin valokuva-albumeja, paitoja ja kaikki bändin levyt. Martta koki tärkeäksi poikabändin ihailun muodoksi kaiken oheismateriaalin haalimisen. Hän kuunteli bändin musiikkia paljon ja teki yhdessä kavereidensa kanssa kappaleisiin tansseja.

Martta: No mulla oli siis tietenkin se lehtileikekirja, mikä oli täynnä kaikkea kuvia ja lehtileikkeitä. Mä tykkäsin hirveesti keräillä niitä, mullon se vihko täynnä niitä. Sit oli BB purukumeja ja niistä tuli niitä tarroja, niitä mä keräilin. Ja sit oli valokuvia, niitä valokuva-albumia. Kaikkea sitä krääsää, mikä tulee siinä mukana ja se oli se mitä mä halusin haalia.

Martta: Se oli jotenkin sellanen, se ei ehkä ollut sen musiikin takia, se oli vähä sellanen tavallaan niinku Spice Girls, et se oli sellanen tuote, jota mä halusin tavallaa sit se oli niin ku siistiä kun mulla oli joku oma juttu, olihan se sillai niinku. Et mulla niinku oli joku tällanen intressi. Ja sit mulla oli tietenkin paitoja ja. Sit nää kaikki levythän mä hankin tietenkin ja tota kuuntelin mä niitä aika paljon ja sit me tehtiin aina sellasia tansseja niihi mun kavereiden kanssa.

### 4.1.3 Muut idolit

Mielenkiintoista oli, että haastatellessani nuoria nimenomaan heidän musiikki-idoleistaan, kolmen nuoren vastauksissa nousi esiin muitakin nuorten ihailemia ja arvostamia henkilöitä. Amanda nimesi yhdeksi idolikseen malli ja näyttelijä Brigitte Bardot'n, jonka kauneutta Amanda ihailee. Ulkonäköä tärkeämpää Amandalle on kuitenkin idolinsa näyttelijänuran jälkeinen toiminta Amandalle itselleenkin tärkeiden asioiden, kuten esimerkiksi eläinten oikeuksien parissa. Idolin tarjoama esimerkki auttaa Amandaa jäsentämään omia käsityksiään elämän tärkeistä asioista.

Amanda: Brigitte Bardot, siinä mielessä, et se on ensiksikin hyvännäkönen. Sitte sitä pidettiin pitkään semmosena höpsönä blondina, joka ei tajuu mitään, et se on pelkkä seksisymboli. Sit se lopetti ihan oma-alotteisesti ykskaks elokuvien teon ja muun tällasen epäolennaisen elämässään ja rupes puolustamaan eläinten oikeuksia ja muuta. Ehkä se vaikuttaa muhun niin, et niinkun tajuaa, et se oma hyvinvointi ja oma menestys ei oo tärkeintä. Et on muutakin tässä maailmassa.

Yhteistä Siirille ja Laurille oli se, että heidän idolinsa löytyvät oman perheen sisältä. Laurin mielestä oma äiti on tietysti mielessä, ainakin ennen, ollut hänen idolinsa. Äiti on menettänyt puolisonsa ja kolme lastaan. Lauri ihailee äitinsä vahvuutta ja haluaa antaa haastattelussa erityisen kiitoksen äidilleen.

H: Haluatko vielä sanoa jotain?

Lauri: Kiitokset äidille.

H: Onko äiti sun idoli?

Lauri: Ehkä hän tietysti mielessä, et ainaki ennen.

H: Missä mielessä?

Lauri: Kauheen vahva nainen. Inhimillinen kyllä, et ei mikään semmonen supersankari-tyyppinen idoli. On tuota paljosta selvinnyt.

Siirin idoli on oma edesmennyt isoäiti. Aina iloisen mummon seurassa sai olla millainen vain. Siiri sanoi haluavansa olla idolinsa kaltainen.

Siiri: Sellanen ihminen, joka on kuollut. Meidän mummo. Sellanen mä haluaisin olla. Se on mun idoli. Se oli aina ilonen ja se ei niinkään ollu semmonen, niinkun toinen mummo, joka on vähän ylitse uskovainen. Sen mummon päähän ei esimerkiks saa semmosta, että jos mä en usko Jumalaan, ni sitte mä en usko. Sen toisen kanssa sai olla ihan miten vaan.

Siiri kertoi ihailevansa myös kahta oman kunnan sisältä löytyvää musiikki-ihmistä. Toista, musiikinopettajaksi opiskelevaa tuttua nuorta naista Siiri ihailee musiikillisten saavutusten vuoksi. Musiikin parista ammattia itselleen toivova Siiri pitää häntä kannustavana esimerkkinä. Toinen lähipiiristä löytyvä esikuva on Siirin oma musiikinopettaja, jonka musiikillisiä tietoja ja taitoja Siiri kertoi ihailevansa.

Siiri: Se (musiikinopettaja) on niin hirvee tietopankki oikeesti. Se on järkyttävän viisas, vaikka se ei sitä osota. Paitsi jossain vaiheessa se on oikeen itserakas, mutta kyllä mä kestäen. Mutta se tietää paljon. Varsinkin musiikista. Ja mä aina ihmettelen, et miten sä nyt tonkin tiedät. Ja sit se osaa niin paljon.

## 4.2 Idoleiden merkityksiä

### 4.2.1 Kannattaako idoleja olla?

Haastatteluissa tiedustelin nuorten näkemystä siitä, kannattaako ihmisellä ylipäänsä olla idoleja. Kaikki nuoret pitivät itsestään selvänä, että jokaisella ihmisellä jossain elämänsä vaiheessa on idoli tai esikuva. Kaikki kokivat myös esikuvan olevan myönteinen asia ihmisen kehityskaareissa. Haastatteluissa painottui vahvasti se, että nuoret kokevat idolin tai esikuvan arvoiseksi ihmisen, jota he arvostavat.

Martta: No kyllähän niitä aina pitäis olla, siis sillai et niinku osaa arvostaa joitain ihmisiä ja luoda sellasia, mistä tykkää jossain ihmisessä ja et kyl se mun mielestä on aika tärkeätä.

Amanda pohti idolin merkitystä identiteetin rakentumisen näkökulmasta. Hänen mielestään idoli auttaa lapsuudessa ja nuoruudessa rakentamaan itseä, ihmisen omaa identiteettiä. Hän näki toisaalta vaaran idolin liiallisella tai hallitsemattomalla ihailulla:

Mut taas toisaalta jos on hirveen ujo tai jos on eksyksissä oman identiteettinsä kanssa, ni sitä saattaa mennä jo vähän överiks, jos rupee niinku hirveesti, niitä tulee ja sitte halua olla kaikkea yhtä aikaa.

Amanda koki hyväksi sen, että aikuisenakin omaisi idoleja, joista voisi työelämässä ottaa mallia.

Martta mietti kriittisesti ihmisen tervettä suhtautumistapaa idoleihin. Hänen mielestään normaaliin ala- ja yläasteikäisen nuoren kehitykseen kuuluu se, että idoliaan ihailee voimakkaasti ja haalii esimerkiksi seinilleen kuvia idolistaan. Huolestuttavaa Martan mielestä on se, jos hänen ikäisensä tai vanhempi ihminen omistaa elämänsä palvomalleen idolille. Martta kritisoi myös näkemystä, että idolit itse olisivat vastuussa faniensa saamista vaikutteista.

Martta: Mun mielestä annetaan myös vähän liiallinen vastuu niille ihmisille. Ettei ne oo mun mielestä kuitenkaa vastuussa hirveesti siitä, että jos joku toinen ihminen palvoo Bonoa, ni ei se ehkä oo kuitenkaa niin vastuussa siitä, et jos se antaa huonoja vaikutteita tai vastaavia, että tota. Kylhän siihen aina niinku tietty vastuu liittyy kuitenkin. Mun mielestä idolit on joskus vähä liian yliarvostettuja.

Lauri ja Eemil olivat yhtä mieltä siitä, että ihmisen ei kannata etsimällä etsiä itselleen idolia. Joku idoli tai esikuva tulee vääjäämättä jossakin vaiheessa vastaan.

Eemil: No en mä nyt tiiä kannattaks niitä etsiä, et usein niitä vaan löytää. Tai ainakin niin mulle on tapahtunu. En mä oo mitenkää etsiny. No se on jokaisen ihmisen oma asia etsiikö niitä vai eikö.

Lauri: Ei ehkä sillai etsimällä etsiä, että on pakko olla joku esikuva jota seurata, ni en usko. Että kyllähän niitä sitte tulee. Tai yleensä tulee pakostaki jonkin asteinen esikuva. Mutta ei välttämättä sellanen, jota pitäis seurata aina ja ikuisesti, että on semmonen niin sanotusti die hard –fani, ni en mä, ei minun mielestä pitäis etsiä.

#### 4.2.2 Hyvän idolin ominaisuuksia

Keskustelin haastateltavien kanssa siitä, millaisia ominaisuuksia hyvällä idolilla tulisi olla. Nuorten vastaukset olivat hyvin vaihtelevia. Eemilin mielestä hyvä idoli tempaisee mukaansa ja häneen voi samaistua. Amanda koki, että hyvä idoli on vahva ja osaa lumota.

H: Millä tavalla lumota?

Amanda: En mä osaa selittää hirveän hyvin, mut kuiteski, et siinä on joku, joka kiinnittää sun huomion, et se ei oo mikään turhanpäivänen, sellanen erottava tekijä muitten samantyylisten joukosta, tai sit, et se on niin erilainen, ni se on just se.

Ollin mielestä hyvä idoli uskaltaa tehdä rohkeasti, arvosteluja pelkäämättä omaa juttuaan.

Olli: ...jos niinku tehää jotain semmosta, mistä kukaan muu ei oikeesti tykkää, että tehään vaan sen takia, että meil on hauskaa, et kaikki syyttää meitä tekotaiteellisiks, mutta me näytetään niille keskisorme ja näin.

Lauri pohti, että hänelle hyvä idoli merkitsee hyvän soittajan lisäksi ihmistä, joka on ihmisen rajallisuuden ja kuolevaisuuden ymmärtämisen myötä oppinut nöyräksi. Lauri listasi yhdeksi hyvän idolin piirteeksi faniystävällisyyden.

Lauri: Hyvä idoli. No mulle, minulle se on varmaan joku tuota hyvä soittaja ja se on jotenki semmonen, kun monet minun musiikkiesikuvista on jo kuollu, ni ne on tahtonu kaikki vähän jossain vaiheessa sillai hoksata sen, että se on, että täällä ei ollakaan ikuisesti. Ne on jollakin tavalla sillai nöyriä. Hyvä idoli on jollakin tavalla nöyrä ja jossain vaiheessa älyää, että hän on kuolevainen.

Laurin vastauksissa nousi esiin musiikki-idoleiden ohella muita merkittäviä henkilöitä, joista olen tulosten ensimmäisessä luvussa maininnut Laurin oman äidin. Lauri ihailee äitinsä vahvuutta, jonka hän on äidissään kokenut vuosien mittaan perhettä kohdanneiden kurjien elämäntilanteiden myötä. Lauri arvostaa muitakin lähipiirinsä ihmisiä, joiden kanssa pystyy puhumaan asioista. Lauri ei maininnut ketään ihmistä erikseen, vaan kertoi ylipäänsä lähipiiriläisten vaikuttaneen paljon siihen, kuka hän tällä hetkellä on.

Lauri: Varmasti joku ihminenki on vaikuttanu siihen , kuka oon, pitäis vaan keksiä kuka.

H: Onko se lähipiirin ihminen vai joku kauempaa jostain?

Lauri: No varmaa lähipiiristä, joku semmonen, jonka kanssa voi puhuu. Ei mikään kaukainen stara tuolta Ameriikoista.

Siirin idoli on hänen mummonsa. Mummon ominaisuuksista Siiri ihailee erityisesti positiivisuutta ja positiivista asennoitumista kaikkiin asioihin. Mummon seurassa Siiri sai olla täysin oma itsensä ja jopa kritisoida yleisesti hyvänä pidettyjä tapoja ja arvoja.



## 4.3 Musiikki-idolin vaikutuksia

### 4.3.1 Idoleiden musiikki

Haastatteluista kävi ilmi, että nuoret ihailevat musiikki-idoleitaan pääosin heidän musiikillisten saavutusten ja kykyjen vuoksi. Kaikki nuoret kertoivat ihannoivansa muusikon taitoa soittaa jotakin instrumenttia, sekä tehdä ja sanoittaa hyviä kappaleita. Martan ja Laurin haastatteluissa painottui nuorten arvostus muusikkoa kohtaan.

Martta: Tällä hetkellä mun käsitys idolista olis sellanen, että niinku varsinki musiikillinen idoli on semmonen ihminen, jota mä arvostan sen musiikin perusteella, et miten se osaa soittaa, tehä musiikkia ja sanottaa biisejä. Ne edustaa ehkä enemmänkin sitä, että ne osaa soittaa hienosti ja ne ovat musiikillisesti lahjakkaita ja arvostan niitä sillä tavalla, siinä mielessä ja myös niiden sanotusten perusteella, et jos sanotukset on hyviä ja jos niissä on niinku ideaa, niin arvostan sitä kautta niitä. Et se on vaa sellanen tietty arvostus, että mä arvostan heitä ja kunnioitan ja niinku ajattelen, et hienoja ihmisiä ja sillai.

Lauri: Ainahan sitä tietenki hyvää muusikkoa jollain tavalla ihailee. Oispa kiva olla noin hyvä soittaa tota saksofonia tai. Ja sittemmin kitaraa, kun on huomannu miten vaikee soitin se on. Esimerkiks toi Mark Knopfler, ni sitä ei voi uskoo, miten hyvä se on. Ja miten se saa semmosia ääniä siitä soittimestaan. Se on kyllä mieletöntä... Arvostus on hyvä sana. Ja semmonen kunnioitus, että ne on viitsiny opetella sitä niin tosi hyväksi siinä soittimessaan. Tai soittamisessa.

Muusikot ovat nuorten musiikillisia esikuvia, jotka kannustavat nuoria mukaan musiikin maailmaan. Jotain instrumenttia soittavat nuoret kertoivat ihailemiensa muusikoiden innostavan heitä itseään soittamaan.

Eemil: Siis just, kun mun eno soittaa selloa, niin sen takia määkin aloin soittaa selloa. Ja sit aikalailla Coldplay sai mut mukaan niinku kaikenlaiseen tälläseen koskettimiin ja näin ees päin.

Siiri: Stephanie Crapelli, niin se on ihana, harmi että se kuoli, niin, se on semmonen jazzviulisti, mä tein siitä esitelmän

H: Onks se innostanu sua soittaan viulua?

Siiri: On.

Haastattelemistani nuorista Siiri ja Lauri säveltävät ja sanoittavat omia lauluja. Heille esikuvat merkitsevät paljon sävellysprosessissa. Oman musiikin tyyliseikkoihin ja sanoituksiin haetaan vaikutteita mieliartisteilta ja -bändeiltä. Sanoitukset pureutuvat molemmilla pääasiassa oman elämän asioihin. Molemmat nuoret kokivat olevansa lauluntekijöinä niin untuvaisia, etteivät he mielellään pureutuneet mainintaa syvemmälle asiassa.

Siiri: Ne liittyy kyllä mun omaan elämään. Itse asiassa aina ne liittyy ihan sellai. Ei tommosta sais ker-  
too, mutta ne on semmonen... Mä oon vielä pikkunen tyttö, joka tekee jotain, ni ehkä joskus joku Bo-  
yzone, ni mullon sen CD, ni mä tykkään sen kappaleista jostain. Ni ne saattaa mennä vähän silleen päähän,  
ni sit se saattaa tulla silleen vähän toisenlaisena. Mä otan sillai niinku tylihommeleita sieltä.

Kaikki nuoret olivat yksimielisiä siitä, että musiikilla tulee olemaan tulevaisuudessakin hyvin keskeinen sija nuorten elämässä. Puolet haastateltavista haluisi löytää jopa tulevaisuuden työnsä musiikin parista.

#### 4.3.2 Sanoitukset

Sanoitusten tärkeys nousi esiin haastatteluissa. Vain Olli arvioi sanoitusten merkityksen tois-  
sijaiseksi. Muut nimesivät sanoituksille hyvin samankaltaisia merkityksiä. Kaikki haastatelta-  
vat mainitsivat sanoitusten tärkeyden liittyvän tiettyihin musiikkityyleihin ja artisteihin tai  
bändeihin.

H: Miten suuri merkitys on sanoituksilla?

Lauri: Kyllä se on, no riippuen vähän musiikkityylistä, jossain viiskytluvun rokkenrollissa se nyt niinku  
Tutti Frutti, ni ei välttämättä niin suuri oo niissä. Mutta sitte jossaki kappaleessa, jossa on kauheen hie-  
no, kaunis melodia ja koskettavat sanat, ni se on todella hyvä, että kyllä sanoilla on iso merkitys.

Olli kokee sanojen merkityksen toissijaiseksi hänen kuuntelemassaan musiikissa. Silti Olli  
muisti haastattelutilanteessa paljon sanoja ulkoa ja kuvaili eri bändien julistamaa sanomaa  
juuri sanojen kautta. Hän oli kirjoittanut jopa omaan koululaukkuunsa lauseen erään mieli-  
bändinsä laulusta. Pyysin Ollilta perustelua sanoitusten merkityksettömyydelle, sillä mielestä-  
ni Ollin puheet puolsivat merkityksellisyyttä. Olli lievensi mielipidettään seuraavasti:

Se riippuu sellai, että tota, se riippuu bändistä hyvin pitkälti. Et niinku jossai Mana Manassa ni, että se  
on loppujen lopuks nii perusmusiikkia, että, ei se ois oikee jaksanu innostaa kauaa, jos ei ne sanat ois nii  
täydelliset. Öö, mut niinku en mää sillai välitä, et mistä ne puhuu, kunhan ne sanat miellyttää mua. Et  
sillai niinku.

Nuoria miellyttävät yhteiskunnan tai ihmisten asioihin liittyvät sanoitukset. Martta koki, että  
hyvissä sanoituksissa on aina jokin syvällisempi juju pelkän rakkaustarinan sijaan. Hän pitää  
erityisesti mieliyhtyeidensä U2:n, Cranberriesin ja Coldplayn laulujen sanoista, sillä niissä  
otetaan kantaa yhteiskunnan epäkohtiin, kuten sotiin. Myös Amanda koki tärkeäksi sanoitus-  
ten kantaottavan roolin. Hänen mielestä loistavat sanoitukset käsittelevät asiankohtaisia asi-  
oita, joita ihmisten tulisi herätä ajattelemaan. Kotimaisista bändeistä Zen Café osaa Martan  
mielestä pureutua sanoituksillaan hienosti arkisiin asioihin.

Martta: Että suomalaisista mä tykkään Zen Cafesta. Niillä on mun mielestä hienot sanat, kun ne paneutuu niinku arkitilanteisiin ja hirveen arkisiin asioihin. Ne tekee niistä sellasia, et vaikka ne on arkisia asioita, ni silti niistä tulee niistä sanoista jotenki sellane, et ne kuitenkin on sellasia kauniita ja jotka niinku pysäyttää ajattelemaan, et näinkin arkisesta asiasta saa tällasen asian niinku irti.

Laurin mielestä hyvät sanat koskettavat, niin iloissa kuin suruissa. Eemil puolestaan pitää yllätyksellisistä sanoista, jotka pureutuvat uuteen, arvaamattomaan ja yleisesti käsittelemättömään asiaan. Siiriä miellyttävät kauniit sanat, kunhan ne eivät ole hänen makuunsa liian lällyt.

H: Mistä ne kauniit sanat kertoo?

Siiri: Siinä voi olla joku rakkaudentunnustus, semmonen joku yksinkertainen hommeli, mut siinä ei saa olla koko ajan semmosta jankutusta / ja yksinkertainen, pieni laulu.

Neljällä haastattelemani nuorella sanoitusten merkitys liittyi mahdollisuuteen linkittää sanat omaan elämään. Kuten musiikin, myös sanoitusten avulla nuoret käsittelevät itseän ja muihin ihmisiin liittyviä tunteita ja ajatuksia.

Lauri: Sitte tuo Valehtelin jos väittäisin, se on tuo Kolmas nainen, ni se on ihan hyvä. Mä oon itse vähän samanlainen kun siinä kappaleessa sanotaan, että valehtelin jos väittäisin vihaavani kauneutta, se on aika hyvin sanottu. Tuskin sitä kukaan vihaa, vaikka jotkut sitä ehkä protestoi, että kauniilla ihmisillä on jotenki enemmän valtaa ja paremmat oltavat, mutta ei kai sitä kukaan vihaa. Ja kauneus on katsojan silmissä. Mikä on kenestäkin kaunista?

Sanoituksista etsitään omia mielipiteitä tukevia asioita. Sanoituksia voidaan myös tulkita niin, että ne paremmin liittyisivät omiin sisäisiin tunteisiin tai ajatuksiin. Erityisesti Martta tuntui hyödyntävän omien ajatusten peilaamista sanoituksiin keinona selventää omaa identiteettiään.

Martta: Mä itse mietin hirveesti tällasta, mitä mä itse olen ja et tuntee itsensä ja pystyy tasapainossa elämään itsensä kanssa ja kunnioittamaan itseään ja tällasia. Ja jos pystyy löytämään sellasia vastaavia sanoista niinku, et liittyis jollain tavalla mun omaan elämään ja sellasia asioita, joita mä oon miettiny, ni sellasista tykkään hirveesti niistä. Ja pystyy peilaamaan omaan elämään. Siis hirveen useesti (innostuu), välillä tuntuu siltä, että väännäkö mä jokaisesta niistä, niinku joka biisin sanoista jotenki. Et jollain tavalla löytää sieltä aina jonkun sellasen, millä pystyy samaistumaan. Välttämättä ne itse sanoittajat ei ooes ajatellu, et tällanen asia voisi tulla jollekin mieleen tästä, että tavallaan itse hakee ne symbolit sieltä.

Nuoret kokevat erittäin tärkeänä sen, että sanoituksiin voi samaistua. Helppointa nuorista on samaistua sanoihin, jotka kuvaavat nuoren omia, sisäisiä tunteita. Neljä toisessa jaksossa haastattelemani nuorta nimesivät kaikki tärkeimmäksi sanoitusten aihepiiriksi rakkauden.

Martta: Mä oon nyt just ostanu sellasen levyn, uuden, yhen englantilaisen bändin, totaa, sen sanotuksiin on aika helppo samaistua. Ne on ehkä enemmänkin, no nekin kertoo paljon rakkaudesta ja sellasesta, ne on ehkä vähän enemmän nuoremmille, se sanoitus niinku kohdistettu. Ja just itsensä löytämiseen.

Lauri: Tietenki jossain ensirakkauden tunnehumassa johonki sellaseen kappaleeseen on mukava samaistua.

Sanoitukseen samaistuminen surussa ja ahdistuksessa voi lohduttaa ja auttaa nuorta surutyön keskellä. Perheenjäseniä menettänyt Lauri jakoi raskaita kokemuksiaan:

Lauri: No, mulla kun on ollu näitä elämäntapahtumia vähän kaikenlaisia, ni ehkä tai siis ainakin jossain vaiheessa oli vähän sellanen, että oli vähän tällasiin synkempiin sanotuksiin helpompi samaistua. Niinku joku, no CMX:ltä tulis nyt mieleen tää palvelemaan konetta, kun siinä on se kertosaä. Se oli minusta niinku erittäin, henkilökohtaisesti koski se minuun.

H: Muistatko sitä kertosaettä, mä en nimittäin tunne biisiä?

Lauri: Ai, no se on se, mitenkäs se menee / Se on jotenki, että kylmä, niin kylmä, on / onkohan se aavoilla kylmä ja kylmää on tarjoilla koteihinkin. Jäässä, niin jäässä, on sydämet jäässä / (hyräilee laulua) ja jäärailon päässä on jäärailo uus. Niin se meni. Ni se kun välillä on ollu sellasiakin aikoja että ei välttämättä oo ollu niin kauheen hyvä olo, ni semmonen on sitte joskus, olen samaistunut.

Sanoitusten avulla nuoret hahmottavat myös tulevaisuuttaan. Erityisesti tytöt pohtivat jo ennalta tulevan arjen, sekä mahdollisen parisuhteen kiemuroita.

Martta: Et sit ehkä joskus vanhempana vois olla tosi kiva samaistua niihin Zen Cafén sanoihin ja ajatella, et neki huomaa sen elämän, et mitä se on. Et just enemmänkin jotain parisuhdetta tai vastaavaa.

Martalle kirjoittaminen on intohimo. Hän saa omiin teksteihin kimmokkeita laulujen sanoituksista.

Martta: Ja sitte kirjoittamiseen mä oon saanu tosi paljon inspiraatioita musiikista, että tulee vaikka jostain lauseesta, että tästä tulis tosi hyvä niinku tarinan aihe tai, et vois kirjoittaa vaikkapa tällasesta, et joku ihminen vois tuntee näin.

### 4.3.3 Idolin ulkoiset vaikutukset

Nuoret kiinnittävät huomiota artistien ulkonäköön, erityisesti pukeutumiseen ja hiusmuotiin. Amanda kertoi joidenkin artistien saaneen nuorten silmissä kaupallisen leiman ja heidän oletetaan myös näyttävän kaupallisilta. Tästä esimerkkinä Amanda mainitsi Popstars-ohjelman kautta yleisön tietoisuuteen tulleet bändit. Martta olettaa tietyn musiikkigenren edustajien pukeutuvan tietyllä tapaa ja hän kiinnittää poikkeuksiin huomiota.

Martta: jos mä nään, että et ne tekee hiphoppia, mut sit niillä on, niillä ei oo sellaset vaatteet, ne perinteiset vaatteet päällä, et ei oo sellasia lökähousuja ja hupparia päällä, ni mä kiinnitän aina siihen huomiota. Et niinku joittenki musiikkilajien mukana tulee se kulttuuri ja se pukeutumistyylillä mukana.

Nuoret kiinnittävät huomiota kaikkien esiintyjien ulkonäköön, eivätkä vain oman mieliartistin tai idolin ulkonäköön. Erityisesti tytöt kertoivat kiinnittävänsä huomiota artistiin, jonka ulkonäkö miellyttää itseä. Tytöistä Siiri ja Amanda kokivat tärkeänä sen, että artisti panostaa esiintymistilanteissa ja videoilla ulkonäkönsä.

Amanda: totta kai jos mä meen keikalle, ni mä odotan, et mä nään siellä, et se taiteilija on erittäin laitettu tai artisti erittäin laittautunu ja panostanu siihen.

Siiri: Imago saattaa siinä olla vähän sitte, kattoo, että osaako toi pukeutua, jos näkee jonkun videon sellai, ei sen tarvi olla mikään nuori ja kaunis, mut mun mielestä sen pitää osata pukeutua sillai kivasti, jos se on jossain videossa. Silloin laittaa vähän värisilmää siihen, siinä on joku väripilkku. Ja sitte siinä pitää olla persoonallisuutta, et ei oo vaan pelkästään, et laittaa farkut jalkaan ja joku paita.

Siirin mielestä naisiesiintyjiltä vaaditaan miehiä enemmän panostamista ulkonäköön.

Siiri: Mut miestä ei tuu aina silleen katottua. Tää maailmakin on vähän niin, että miesten ei tarte niin hyvin pukeutuakaan.

H: Naisilta vaaditaan vähän enempi?

Siiri: Niin. Se on varmaan munkin päähän iskeytyny ehkä vähän pahana hommeline.

Siiri oli myös ainut, jota kiehtoo klassisen musiikin, erityisesti oopperan siisti puvustus.

H: Mikä sua siinä oopperassa viehättää?

Siiri: Mä en tiedä. Se on ehkä / se on kaunista

H: Se laulu, vai --

Siiri: Nii, se laulu. Ja niillä on semmonen oma pukeutumistyyliensä siinä. Et se on semmonen siisti se hommeliikin sellai

Artisteilta otetaan mallia oman tyylin rakentamiseen. Kaikki haastatteleman tytöt kertoivat kopioineensa ainakin joltakin artistilta pukeutumiseen tai hiusmuotiin liittyviä seikkoja. Kopioivat ulkonäköseikat valitaan sillä perusteella, että ne näyttävät itsestä hyvältä. Tytöt poimivat vinkkejä pukeutumiseen monilta artisteilta ja Martan sanoin yhdistelevät poimimiaan asioita. Malleja omaan ulkonäköön haetaan myös muista lähteistä, kuten nuortenlehdistä.

H: Kun sä nyt selvästi kiinnität hyvinkin paljon huomiota näihin tyyliseikkoihin, niin katotko sä ikinä sillä silmällä, että mitä sä sieltä voisit ottaa itelles?

Siiri: Katon, jos joku laittaa jonkun / mä katon yleensä hiukset, jos siinä on joku kiva hommeli, että voisin iteki pitää tollee hiukset

Martta: No se on se kun näkee jossain jollakin tai ja sitte yleensä aika paljon nuortenlehistä, niistä tulee aika paljon just sellasia, että mä tavallaan yhdistelen niitä asioita, joista mä itse tykkään.

H: Osaatko nimetä jonkun, keneltä olisit jotain ottanut?

Amanda: No se Geri tuli jo tossa, se punatukkasuus. Sitten, no, mä en muista kenelläköhän mä näin silloin vuos puoli sitten, et tuli hiuksiin tää poikkijakausta tästä ja sit hiukset menee niinku otsan peittoon. Tai sitte, että joillakin on otsahiukset. Tai joillakin on pitkät mustat hiukset.

Pojat myönsivät artistien ulkonäön tärkeyden, mutta vain yksi heistä oli ottanut omaan ulkonäkönsä tarkoituksella vaikutteita artistien tyylistä. Eemil kertoi siisteihin pukuihin pukeutumisen tuovan jämäkkyyttä artistin olemukseen. Hän kokee esim. hoppareiden näyttävän liian rennoilta. Lauri sanoi musiikkiartistien olevan monesti tietynlaisia muoti-ikoneja, joilta hän ei kuitenkaan tietoisesti ole omaksunut tyyliinsä vaikutteita.

Metallimusiikkia laidasta laitaan kuunteleva Olli sanoi painokkaasti ottavansa omaan tyyliin ja ulkonäköön vaikutteita suosikkigenrensä black metallin edustajilta. Haastatteluhetkellä hänellä oli päällään musta paita, mustat housut, mustat kengät, sekä musta, pitkä nahkatakki. Tummat, hartioille ulottuvat hiukset liehuivat vapaina ja kaulassa roikkui koruja. Korut olivat Ollille hyvin merkityksellisiä ja hän kertoi monipuolisesti niiden myyteistä, merkityksestä ja käytöstä yleisesti. Ollin kuuntelemilla bändeillä esiintyy samoja koruja, joista hän mainitsi erikseen Thorin vasaran ja kelttiristin. Olli kertoi näistä symboleista liikkuvan monia eri merkitysisältöjä, mutta hänelle itselleen Thorin vasarat edustavat kristinuskoon sitoutumattomuutta ja kelttiristi ikuista elämää. Olli haluaa myös täysi-ikäisenä tatuoida itseensä kelttiristin.

Olli: No siis ei, siis tää kelttiristi on sillai ja toi Thorin vasara on, Suomessa on muutamia tämmösiä ns. pakanametallibändejä, jotka ammentaa Kalevalasta ja muinaismytologiasta ja sitte semmosia kansanmusiikkijuttuja yhdistelee siihen, Finntroll, Moonsorrow, Ensiferum ja Ajattara jossain mielessä on näitä bändejä. Moonsorrowlla on se, et niillon levyissä kelttiristi, se on just semmonen kelttiristi, mä otan siitä mallin ja tatuoin sen itteeni, tossa kun mä täytän kaheksantoista ja sitten totta kai suunnilleen kaikilla niillä on Thorin vasarat kaulassa, sellai niinku, et mun parhaimmalla ystävällä on kanssa Thorin vasarat kaulassa, et sellai lähinnä niinku, Thorin vasara on semmonen, et se on kaikilla ja se merkitsee lähinnä kaikille sitä, et ne on pakania, ne ei usko kristinuskoon.

#### 4.3.4 Mieli-piteet ja arvot

Nuoret kiinnittävät huomiota musiikin ja ulkonäön lisäksi musiikki-idoleiden esille tuomiin mielipiteisiin, sekä mahdolliseen yhtyeen tai artistin edustamaan aatteeseen tai arvomaailmaan. Suurin osa mielipiteistä nousee nuorten mielestä esiin sanoituksissa. Haastateltavista Eemil ja Lauri poikkesivat muista siinä määrin, että heille idolien edustamat mielipiteet ja arvot ovat toissijaisia. Molemmat pojat kiinnittävät musiikkia kuunnellessaan huomiota pääasiassa musiikillisiin seikkoihin, mutta myös sanoituksiin. Sanoituksissa esiin nouseviin mielipiteisiin he eivät kuitenkaan kiinnitä huomiota. Sanoitusten merkitystä nuorille olen käsitellyt jo edellä omassa alaluvussa.

Amandan ja Martan haastatteluissa kävi selkeästi ilmi, että tytöt sekä kiinnittävät paljon huomiota idoleidensa mielipiteisiin että imevät mielipiteistä vaikutteita itseensä. Martta pitää siitä, että tunnetut ja arvostetut ihmiset uskaltavat ottaa lauluillaan kantaa yhteiskunnallisiin tilanteisiin. Martan idolien laulujen sanoituksista nousee voimakkaasti esille vallankäyttöä yhteiskunnassa, sodanvastaisuutta, sekä politiikkaa käsitteleviä teemoja. Amandan kuuntelemasta musiikista nousee sanoitusten kautta esille rakkauteen, rasismiin, sekä ajankohtaisiin asioihin, kuten ympäristönsuojeluun liittyvät teemat.

Martta: Ja kyllähän mä esimerkiks U2:n kohdalla, ni aika paljon tulee ~~niinku~~ Bonon mielipiteitä esille, se on ~~niinku~~ tosi paljon ottanu kantaa kaikkii Amerikka, Yhdysvaltojen sotii ja vastaavii, että, varsinkin U2:n ja Cranberriissien sodanvastaset biisit, ni niistä tulee hirveen paljon mielipiteet esille. Just se cranberriissien levy, jonka mä ostin, ni se 95-vuodelta, ni aika paljon just Bosniasta on biisejä, et sen aikasia biisejä.

Amanda: Vois sanoo, et jotkut tällaset rakkaus ja sit tällaset ajankohtaset asiat, maailman pelastus tai muuta tällasta miten sademetsää tuhotaan tai miten tehtaat, mitä päästöjä ne päästää tai jotain muuta tollasta. Tai sitte rasismi asiaa.

Molemmat tytöt ovat alkaneet kiinnittää muusikoiden mielipiteisiin huomiota vasta lähivuosina. Pienempänä eivät yhteiskunnan asiat, eivätkä ihmisten mielipiteet ylipäänsä heitä kiinnostaneet. Vasta oman ajattelun kehityttyä ovat tytöt huomanneet mielipiteitä myös musiikissa. Martan mielestä niitä on ajoittain vieläkin hankalaa tunnistaa.

Amanda: Pienempänä sitä ei ees aatellu tota mielipidepuolta, sitä vaan kuunteli sitä musiikkia, se oli hyvän kuulosta. Englannin kielisistä ei ees tajunnu kaikkia sanoja tai muuta tollasta. Sitä oli vaan niinku sen ite musiikin varassa.

Martta: Mut sekin, et missä määrin mä osaan niitä mielipiteitä viel katsoa, et enhän mä itekään osaa aina tunnistaa välttämättä ihan kaikkea.

Idolien mielipiteet vaikuttavat Marttaan ja Amandaan monin tavoin. Martta kokee idoliensa yhteiskunnan asioihin liittyvien mielipiteiden vaikuttavan hänen omiin mielipiteisiinsä niitä vahvistaen. Hän pitää erityisesti siitä, että löytää sanoituksista tukea omille käsityksilleen. Amanda arvostaa oman musiikki-idolinsa Madonnan rohkeutta olla omaperäinen ja tuoda mielipiteensä ja arvonsa julki myös käyttäytymisellään.

Amanda: Totta kai on hienoo, et ne on omaperäsi, esim. Madonna, et hän on nyt kääntynyt juutalaisuuteen tai et hänellä on omia mielipiteitä asioista, et se ei oo vaan sellasta pumpulimoskaa.

Tytöille yhteistä oli se, että he haluavat idolinsa jonkin mielipiteen tai väitteen kuultuaan selvittää tarkemmin, mistä kannanotossa on kyse. Molemmat painottivat myös oman kriittisen ajattelun tärkeyttä.

Amanda: Jos ne on kiinnostuneita asiasta tai jos ne näkee, totta kai jos mun oma idolini näkee, et tää on asia, josta kannattaa puhua tai kertoo muille, ni totta kai mä sit otan selvää, et mistä siitä on perimmäisesti kysymys. Mut kyl mä alan olla jo siinä iässä, et mä alan ite miettii, et onkohan asia näin vai ei. Tai että oonko mä ite kiinnostunu asiasta.

Martta: Mä ehkä haluaisinkin ottaa selvää niitten mielipiteistä. Et jos jostain niinku, et mä en oikeestaan tiedä, et mistä mä lähtisin heti ettimään. Et kun niin paljon ei kuitenkaan nykykehissä oo niistä, mitä mä kuuntelen, niiden bändien asioita ja haastatteluja. Mut jos ois, ni tietenkin mä aina kiinnittäisin niissä huomiota niihin.

Siirin mielestä moni muusikko viestittää kuulijoille tai katsojille asenteita ja mielipiteitä laulun sanojen lisäksi omilla eleillään ja fyysisellä olemuksellaan. Hän nosti keskustelussa esille artistien piirteitä ylikorostetusti. Esimerkeiksi hän kuvasi vahvojen mustien naisten, Britney Spearsin, sekä homoseksuaaliksi julistautuneen Elton Johnin viestejä näin:

Siiri: Ja sitte mulla menee mustien naisten semmonen, niitten persoonallisuus menee päähän aika hyvin. Ne on jotenkin räväköitä, sellai, eleissään ja sanoissaan.

H: Onks niillä jotain tiettyä sanomaa siinä?

Siiri: Ööö, tyyliin, että minä olen nainen, sinä olet mies, minä käytän sinua. Joskus näin.

H: No ootko sä löytäny muilta kuuntelemiltas tällasia, mitä ne haluaa tuoda julki--

Siiri: -- En tiedä haluaako, mut mulle tulee aina Britney Spearsista mieleen, että minä olen pikku tyttö, mutta minä haluan olla väkivaltainen, mutta minusta sitä ei huomaa ja minä haluan saada miehet ympärilleni ja haluan saada paljon kuuluisuutta ja rahaa ja minulla on nämä sadantuhannen markan, ei, noni, hiukset, eikä ne edes näytä hyviltä. No sit Elton Johnin persoonallisuus mun mielestä, on hyvä, kun se luo itselleen oman hommelin --

H: -- Mikä sen oma hommeli on?

Siiri: No se ilmottaa maailmalle, että minä olen homo, enkä häpeä sitä. Ja sitte sillä on aina aurinkolasit päässä ja joku hattu. Se on ihan hauska, mut mä en niinkään tykkää sen lauluista.



Olli kertoi kuuntelevansa metallimusiikkia laidasta laitaan. Hän tietää valtavasti kuuntelemistaan bändeistä, niin bändien toiminnasta, kuin niiden edustamista aatteista ja ajatuksista. Olli oli haastattelujoukostoni se nuori, joka kaikella olemuksellaan halusi tuoda esille omaksi kokemansa genren musiikkia, aatteita ja ulkoisia piirteitä. Hän viestitti olemuksellaan ja vastauksillaan olevansa osa tätä genreä. Yhteinen perusajatus Ollin kuuntelemassa musiikissa tuntui olevan elämän kurjuuden toteaminen. Musiikki pureutuu usein henkimaailman tasolle ja monien kappaleiden sanoituksissa mainitaan Saatana ja Jumala. Olli esitteli erään mielibändinsä, Impaled Nazarenen, Saatanaa ylistävää mielipiteen ilmaisua näin:

Olli: No, totaa, Impaled Nazarenehan sai nyt tämän kuuluisan maineensa, tämän MOT:n saatanallisten sävelien takia, josta nostettiin oikeussyyte, mutta se sitten kumottiin. Ja ne sit alottaa tosiaan keikan. sil-lai, että laulaja huutaa mikkiin, että ”me olemme Impaled Nazarene ja olemme tulleet välittämään tänne saatanan ilosanomaa”. Ne niinku siis lähinnä saatanasta, puhuu koko ajan, kuinka Jumala on kurja.

Olli kertoi kuunnelleensa tätä mielibändiään jo ollessaan kuudennella luokalla. Hän oli ottanut erään laulun sanoituksista itselleen Saatanaa ylistävän iskulauseen, jota oli huutanut eteenpäin. Kysyin Ollilta huutelun seuraamuksia ja vastauksensa perusteella koin hänen saaneen tiettyä mielihyvää aiheuttamastaan hämmingistä.

Olli: Kun ostin ensimmäisen Impukoitten levyn, se on niitten ensimmäinen levy, josta ei todellakaan saa mitään selvää. Ainoo tosiaan, mitä sai selvää oli se suomenkielinen huuto, että ylistäkää Saatanaa, sillä ainoastaan Saatana on todellista. Sit siitä tuli, silloin kun oli vielä pikkunen, tossa olikohan se nytte seiska, kutosen loppupuolella, niinni eiku kutosen ja seiskan välisenä kesänä, ni sit sitä tuli huudeltua vähän joka paikassa.

... Ja sit siitä saatii kauhee tappelu aikaa kunnes (internetin keskustelupalstan) valvoja heitti mut pihalle.

Genren musiikissa esille tuleva synkkyys miellyttää Ollia. Toisaalta hänen vastauksissaan oli kuultavissa myös tietty ilo siitä, että joissakin kappaleissa on mahdollista löytää toivon näkökulma.

Olli: Elämä on murheen laakso oli sillai tosi vaikuttava biisi, koska ku aina on joku tämmönen, niinku et jotkut goottibändit vetää tällasta, et elämä on kurjaa -meininkiä, mut siinä jossain vaiheessa ne totee jotain, mutta kyllä tästä selvittää.

Olli kuuntelee paljon myös kristillistä metallimusiikkia ja kehui muutamaa bändiä hyvin runsaasti. Niiden sanoituksissa on paljon samaa toivon näkökulmaa, josta edellisessä kappaleessa mainitsin. Olli on kuunnellut sanoituksia tarkasti ja osasi kertoa kappaleiden perusajatuksot omin sanoin. Hän uskoo bändien tekevän musiikkiaan vakavalla asenteella. Puhuessaan kris-

tillisten metallimusiikkiyhtyeiden esille tuomista ajatuksista Ollikin vakavoitui. Tämän ja kertomansa perusteella koin kristillisen metallimusiikin olevan Ollille erityisen tärkeää.

Olli: Kyllä niinku tajus sen, et kyl ne oikeesti seisoo niitten sanojensa takana. Niillon ihan erilainen ajatus, siis esimerkiks jotain tämmöstä. Niillä menee suomeks yhen kappaleen loppu sillai, et usko on ainoa, mitä tarvitset, se on ainoa asia, mitä sinun pitää sanoa rukoillessasi, nostat vain kädet ja odotat, kun sinut otetaan. Ja sit niillä on tämmönen lausahdus (poika nostaa minun nähtäväksi olkalaukkunsa, johon on tussilla kirjoittanut tekstiä) yhdessä kappaleessa.

H: (lukee laukun kyljestä) In the eyes of God our lives are worth no more than the life of an insect.

Olli: Ja sit ne puhuu lähinnä siitä, et kuinka ihminen on kurja. Siel on joitain tosi synkkiä sillai kappaleita, joissa on just näitä, et kaikki on perseestä. Mut sit siel on joku semmonen kappale, ku the Door, Se menee jotenki suomeks sillai, että jokaisessa muurissa on siellä ovi, sinulle näytetään se kun tarvitset sitä. Sit siin puhutaan, et aina pimeydessä loistaa kynttilä ja sit siin puhutaan tällai niinku, et on toivoo.

Olli ei näe ristiriitaa kuunteleмиensa sekä Saatanaa että Jumalaa ylistävien bändien sanoman välillä. Hän sanoo ottavansa omaan ajatteluun vaikutteita molemmilta suunnilta ja muodostavansa niiden välimaastossa omaa käsitystä tästä maailmasta ja uskosta. Olli jakaa ajatuksiaan ystäviensä kanssa.

Olli: Mää pompin siinä välissä. Mä oon lähinnä semmonen, joka lainailee kaikesta ja muodostaa omaa. Kaverin kanssa ollaan kehitetty näitä teorioita tosi paljon, ja riparilla viljelin näitä teorioita. Mut ei sit siellä kukaan sanonu mulle yhtään mitään. Kyl mä sain täydet pisteet siitä, että mä vastasin kokeessa kun kysyttiin, kuka loi maailman, mä vastasin, että ei ainakaan tämä Jumala. Että ilmeisesti joku suurempi voima.

#### 4.3.5 Ihastuminen, kaukorakkaus

Toista sukupuolta edustavat idolit toimivat varhaisnuoruudessa usein kaukorakkauden kohteina. Heidän avulla on turvallista harjoitella ja tunnustella ihastumisen ja rakastumisen aiheuttamia tunteita ja mielikuvia. Sekä Martta että Amanda löysivät ihastumisen kohteen viisihenkisestä poikabändistä. Molemmat haastateltavat kertoivat, että useimmiten tytöillä oli tapana valikoida Backstreet Boysin viiden jäsenen joukosta yksi suosikkipoika. Kaikista suosituin tyttöjen mukaan oli Nick Carter, joka oli myös Amandan ehdoton suosikki. Amanda kuvaili Nickiä kiltiksi ja söpöksi. Muut bändin jäsenet olivat hänen mielestä pitkiä, tummia, salaperäisiä, luotaan pois työntäviä, eivätkä lainkaan Amandan tyylisiä. Martta kertoi ihastuneensa bändin jäsenen nimeltä Hobie D, koska hän oli erilaisempi kuin muut pojat. Martta on itse aina halunnut olla erilainen kuin muut ja Hobie D:n erilaisuus kiehtoi häntä. Martta kertoi olleensa ihastunut Hobieen ja haaveilleensa idolibändinsä tapaamisesta.

Martta: Mut totta kai sitä tuli aina välillä haaveiltua ja tietenki musta ois ollu todella siistiä jos mä oisin tavannu ne livenä. Sillon kun ne tuli Suomeen, ni sillon mulla oli jo vähän laantumassa se intressi mutta tota mä vähän tulin pettyneeks sillo kun mä en päässy sille keikalle. Se ois ollu aika hienoo.

H: Mut ihastusta oli ilmassa?

Martta: Oli joo.

Amanda on ollut ihastunut poikabändin jäsenen lisäksi elokuvatähtiin. Hän kertoi ihastumisen ilmenevän konkreetteina tekoina, kuten julisteiden, levyjen ja elokuvien hankkimisena. Kun kysyin Amandalta, onko hän joskus haaveillut jostakin yhteisestä hetkestä ihastumisen kohteen kanssa, vastasi hän näin:

No kai sitä on pienenä aina tullu ja totta kai ois niinku mahtava tavata nää. Kyl mä sen verran realistii oon, että, tai no kyl mä aina positiivisessa mielessä aattelen kaikkee, miksei.

Tunnepuolen reaktioksi Amanda kuvasi myös halun puolustaa itselle tärkeitä ihailun kohteita.

Amanda: No jos esimerkiks äiti tulee mun huoneeseen ja kattoo jotain julistetta ja kysyy kuka toi on, ni sillo nousee mulla karvat pystyyn ja mä rupeen puolustaan, totta kai heti, et se on mun, älä yhtään yritä.

#### 4.4 Musiikki idoleiden takana

Martta: Enemmän se musiikki vaikuttaa muhun, kun ne, ketkä sitä tekee. Se musiikki on kuitenkin mulle kaikkein tärkeintä.

Eemil: Siis jos mä kuulen hyvän biisin, ni en mä nyt ala miettii, että onks tää nyt kenen ja kenen ja kenen. Et joko siitä pitää tai sit ei pidä. Se musiikki on pääasia.

Nuoret kokivat idoleidensa vaikuttavan itseän monin eri tavoin. Nuorten vastauksissa painotui kuitenkin selkeästi se, että itse musiikki puhuttelee nuoria enemmän kuin sen esittäjä. Tämä haastattelurunkoni ulkopuolinen näkökulma tuli esiin yhtä lukuun ottamatta kaikilla nuorilla keskustelun jossain vaiheessa ja tästä syystä koenkin sen olevan olennainen osa tutkimuksen tuloksia. Tässä aihepiirissä liikuttaessa koen, että tutkimukseni lukija tavoittaa nuorten käsityksiä parhaiten lukemalla suoria lainauksia nuorten haastatteluista, sillä niistä huokuu vahvasti esiin musiikin merkitys nuorille. Tästä syystä lainaukset ovat tässä kappaleessa pääosassa.

Nuoret käyttävät musiikkia henkisen hyvinvoinnin välineenä. Musiikin avulla nuoret rentoutuvat, hakeutuvat yksityiseen, oman mielen maailmaan, käsittelevät sekä positiivisia että negatiivisia tunteitaan ja etsivät itseään.

Martta ja Eemil kertoivat molemmat pakenevansa musiikin avulla todellisuutta omaan mielikuvitusmaailmaan. Eemilin pako todellisuudesta mielikuvitukseen tapahtuu niin, että hän laittaa pitämänsä musiikkia soimaan ja antaa musiikin viedä. Musiikki luo tunnelmallaan mielikuvitusmaailmaa. Eemil ei sanojensa mukaan hakeudu tietoisesti minnekään tiettyyn maailmaan, vaan musiikki johdattaa milloin minnekin.

Eemil: Kai se on / se vähän niinku sulkee maailman pois ja jättää siihen tilaan, jossa on hyvää musiikkia.

H: Johonkin tunnetilaan, vai?

Eemil: Niin, tai siis no, siis kaikki nää, mitä nyt on murheet, vaivat, ilot, surut, mitä tahansa, ni kaikki jää pois. Sitä vaan jää ajattelemaan mielikuvitukseen ja näin pois päin.

H: Se on keino päästä eroon tästä maailmasta, mielikuvituksen maailmaan?

Eemil: Niin, aivan, aivan.

Martta uppoutuu korvalappustereoiden musiikkia kuunnellen omaan, yksityiseen maailmaan:

Mä pystyn niinku uppoutumaan, kun kuuntelee musiikkia, niin sellaseen tiettyyn omaan maailmaani. Että mä en hirveesti haluukaan muita ihmisiä tuoda sinne Se on mun juttu, se on se mitä mä yksin teen, et tota. Mä kuuntelen just korvalappustereoiden, kun sen täytyy täyttää mun koko pää, mä haluan ihan täysillä antautua siihen. Se on tosi tärkeitä mulle ja musta tuntuu, et se tulee aina olemaan.

Martalla on tapana pohtia omaan identiteettiin liittyviä seikkoja nimenomaan musiikkia kuunneltaessa. Hän analysoi itseään, sekä muita ihmisiä ja ihmissuhteitaan. Yksityinen, musiikin ympäröimä maailma auttaa Marttaa syventymään pohtimaan omaa käyttäytymistä, sekä omia hyviä ja huonoja tunteita itseään kohtaan. Mielenkiintoinen huomio on mielestäni se, että Martta kokee identiteettiasioita pohtiessaan niin suurta mielihyvää, ettei omin sanoin tahdo edes löytää itseään.

Martta: Mä oon sellanen, et mä analysoin kauheesti itseäni ja muita ihmisiä (hymähtää) ja ihmissuhteita ja se on sellanen, et mä yritän löytää itsestäni, et miks mä toimin jossain tilanteessa, joskus mä oon tosi pettynyt itseeni ja joskus mä oon taas tosi ylpeä itestäni jossain asioissa ja se on sellasta just aika paljon itseni löytämistä ja. Mä aina puhun, et mullon melkein niinku identiteettikriisi aina meneillään, et (huvittuu) itse asiassa mä en enää ees haluais luopua siitä, mä en haluis ees löytää itseäni, musta se on nii kivaa löytää, se prosessi. Ja musiikki on se, minkä avulla mä pääsen syventymään sellaseen omaan maailmaan. Musiikki on se juttu, se on tosi tärkeitä.

Martta saa tukea tunteilleen kuuntelemaansa musiikin sanoituksista. Martta kohdistaa sanoitukset itseensä tulkitsemalla niitä omien tarpeiden mukaan.

Martta: Yleensä en mä ehkä hae, niinku et mistä levyistä löytyis sellaset sanat, jotka tukee sitä mun ajatusta. Yleensä mä valitsen sillee, et mullon aika paljon levyjä kuitenkin, ni mä valitsen aina sellasen, et

mikä tuntuis kivalle kuunnella. Mut sitte mä tulkitsen niitä sanoja niin, et ne sopis mahdollisimman paljon siihen mun sen hetkiseen fiilikseen

Olli käyttää black metal –musiikin kuuntelua väylänä purkaa omia tunteita. Genren musiikin synkkyys puree Olliin, sillä sen avulla on mahdollista purkaa kaikenlaisia tunteita.

Olli: Siihen pystyy purkamaan niin paljon kaikkia tunteita. Et sillai, kun kaikki luulee, et ainoastaan jotain surua, tuskaa ja vihaa pystyy purkamaan black metalliin , niin kyllä siihen pystyy aika paljon niinku, esim. jotain iloa pystyy hyvin paljon purkamaan, siis niinku kaikki luulee, et ne on kaikki semmosia että niinku haa haa haa, et niinku elämä on kauhee paskaa, mut kyl siel on tosi paljon semmosia hirvee hilpeitä ja ilosia kappaleita

Olli kertoi kaudesta, jolloin hän kohtasi elämässään paljon vastoinkäymisiä ja kuolemaa. Hän oli alan ammattilaisten mukaan osannut hoitaa psyykettään itsenäisesti juuri musiikin avulla. Tuona aikana Olli kuunteli tiettyä levyä monia kertoja aina uudestaan.

Olli: ...sit siellä kerto, että mä oon kuunnellu paljon musiikkia, selitin millasta musiikkia, ni tosiaan sa-nottiin sitä, että mä oon ilmeisesti musiikin avulla purkanu niin paljon, että on hyvin harvinaista, että näin varhasessa vaiheessa oli noin, noin hengissä. Kyl mä purin siihen tosi paljon. Ja puran vieläkin.

Erilaisilla musiikeilla voi lisätä eri tunteita. Olli kertoi etsineensä vähän aikaa sitten aggressiivisen musiikin kautta vihaa ja raivoa, nyttemmin Sanctum-yhtyeen musiikista rauhallisuutta.

Olli: Viimeeks mä etin lähinnä sellasta raivoa ja vihaa, semmosta tosi aggressiivista musiikkia.

H: Miks?

Olli: Kun oli semmonen, et piti löytää jotain aggressiivista ja semmosta raakaa.

H: Miten se sit vaikutti? Vaikuttikse pelkästään ajatuksiin vai vaikuttikse myös tekoihin vai?

Olli: Loppujen lopuks se ei vaikuttanu yhtään siinä vaiheessa, et musta tuli kuulemma rauhallisempi. Mut siis niinku se, että / se oli viimeks. Ja nytte on, no oikeestaan rauhallisuutta oon hakenu nytte viime aikoina, et siitä sanctumista oon hakenu sitä rauhallisuutta. Vaikka siinäkin on kyllä aikamoista huutoa.

Tytöistä Martta ja Amanda kertoivat rentoutuvansa musiikkia kuunnellessa.

Amanda: Toisissa kappaleissa se musiikki on vaan nii hyvää, etten mä kuuntele ees sanoja, että mä vaan pystyn sen musiikin kautta ajattelemaan jotain muuta. Sillä tavalla mä niinku rentoudun monesti.

Lauri puolestaan nosti esiin, ettei hän musiikkia kuunnellessa pysty rentoutumaan, sillä hänellä on tapana kuunnella musiikkia aina aktiivisesti ja analyttisesti.

Lauri: Mutta en mä sanois, että mä rentoutuisin musiikin avulla, koska mä aina kuitenkin keskityn siihen niin kovasti. Että, että minusta se on vakava asia (naurahtaa). Kun sitä alkaa pakostaki kuuntelemaan, jos on vaikka joku japanilainen kappale, että tossahan menee tuo asteikko aivan eri tavalla kun meillä, että onpas jännittävää.

## 4.5 Musiikki-idolit nuoruudessa – tulosten yhteenveto

Tutkimukseni osoitti, että nuorilla on sekä musiikki-idoleita, että muita idoleita. Nuoret kokevat musiikki-idoliksi ihmisen, jota he arvostavat musiikillisten ominaisuuksien, taitojen ja saavutusten, pitkän uran, suosion, sekä persoonallisten ominaisuuksien vuoksi. Kiteytettynä idolin tai esikuvan arvoinen on nuorten silmissä ihminen, jota he jollain tavoin arvostavat. Hyvä idoli on nuorten mielestä vahva ja nöyrä, osaa lumota, tempaisee mukaansa ja tekee uskollisesti persoonallista uraa. Idoliin tulee nuorten mielestä pystyä samaistumaan.

Nuoret olivat yksimielisiä siitä, että esikuva on myönteinen asia, ja että jokaisella ihmisellä on varmasti idoli tai esikuva jossain vaiheessa elämää. Idolit näyttäytyvät nuorten silmissä roolimalleina, sekä nyt nuoruudessa, että suunnannäyttäjinä myös aikuisuudessa ja työelämässä. Haastatteluista ilmeni, että idoleilla on nuorille monenlaisia merkityksiä, mutta yleisimmin niitä pidetään musiikillisina esikuvina, joiden musiikillisesta toiminnasta ja tuotannosta otetaan vaikutteita omaan musiikin tekemiseen ja esittämiseen. Erityisesti musiikki-idolit koettiin vahvoina oman musiikkiharrastuksen kannustajina; idolin taidot ja menestys nähtiin seikkoina, joista haaveiltiin, ja jotka motivoivat omassa musiikkiharrastuksessa.

Haastattelujen pohjalta voikin todeta, että idoleiden merkitys ja rooli nuoren näkökulmasta saavat aiempaa kypsemmän muodon. Lapsuudessa musiikki-idolin ihannointiin kahdella haastateltavista kuului tietoisempaa ja leikinomaistakin toimintaa. Lapsuuden idolit olivat näillä kahdella tytöllä monikollisia tyttö- ja poikabändejä, joiden jäseniin haluttiin samaistua tai ihastua. Ihannointiin kuului tuolloin idolin oheistuotteiden keräilyä, sekä suoranaista idolin ulkonäön ja ominaisuuksien matkimista. Nuoret olivat sitä mieltä, että ala- ja yläasteikäisen nuoren normaaliin identiteettikehitykseen kuuluu se, että idoliaan ihailee voimakkaasti ja haalii esimerkiksi seinilleen kuvia idolistaan. Nuoret osasivat suhtautua idoleihin kriittisestikin. Idolin liiallinen tai hallitsematon ihailu, tai oman ikäisen, sekä nuoruusiän ylittäneen ihmisen idoliinsa takertuminen koettiin jopa vahingoittavana. Nuoret kiinnittävät huomiota artistien ulkonäköön, erityisesti pukeutumiseen ja hiusmuotiin. Artisteilta nuoret ottavat mallia oman tyylin rakentamiseen.

Osa idoleiden merkityksistä tulee esiin heidän esittämän musiikin kautta. Idoleiden sanoitukset koskettavat ja nuoret kokivatkin tärkeänä, että sanoitukset oli mahdollista liittää jotenkin omaan elämään, ja että niihin voi samaistua. Niin musiikin kuin sanoitustenkin avulla nuoret

käsittelevät omaan elämään ja ihmissuhteisiin liittyviä tunteita ja ajatuksia. Sanoituksista etsitään tukea omille mielipiteille ja niitä pidettiin yhtenä apukeinona oman minuuden selventämisessä. Sanoitukseen samaistuminen koettiin lohduttavana ja sanoitusten avulla nuorten oli helpompi pohtia myös tulevaisuuttaan. Tytöt kiinnittivät poikia enemmän huomiota sanoitukseen ja niiden myötä myös idoleiden mielipiteisiin. Mielipiteistä nuoret saavat vaikutteita omaan ajatteluun, sekä vahvistusta omille mielipiteilleen.

Yksi tärkeimmistä tuloksista lienee tutkimuksessani se, mitä en tullut kysyneeksi, mutta mikä nuorten kanssa käymissä keskustelutilanteissa painottui kaikilla haastatelluilla eniten; itse musiikki puhuttelee enemmän kuin sen esittäjä. Musiikki on nuorille tärkeä ja luonteva osa päivittäistä elämää ja sillä on nuorten elämässä monia rooleja. Musiikin avulla nuoret rentoutuvat, hakeutuvat mielikuvitusmaailmaan, käsittelevät sekä positiivisia että negatiivisia tunteitaan, purkavat tai lisäävät tunteitaan, sekä muodostavat kuvaa itsestä.

## 5 TUTKIMUKSEN TULOKSET – MUSIIKKIVIDEOT NUORUUESSA

### 5.1. Musiikkivideot nuorten arjessa

Musiikkivideoiden ja musiikkiohjelmien katselua harrastivat kaikki haastattelemani nuoret. Haastatteluista ilmeni, että musiikkivideoiden katsomiseen käytettävä aika ei ole yksilöllä stabiili, vaan voi vaihdella useasta eri syystä. Vaihteluun vaikuttivat nuorten käyttämä aika koulunkäyntiin ja harrastuksiin, sekä yksilölliset vapaa-ajanviettotavat. Haastatteluissa nuoret ja minä haastattelijana puhuimme sekä musiikkivideoista, että musiikkiohjelmista. Musiikkivideota nuoret pitivät yksittäisenä kappaleena, jota esitettiin myös peräkkäin musiikkivideo-ohjelmissa. Musiikkiohjelmilla saatettiin tarkoittaa myös edellä kuvattua ohjelmaa, mutta pääsääntöisesti se koski ohjelmia, joissa käsiteltiin musiikkia muullakin tavalla kuin musiikkivideon keinoin. Tällaisia ohjelmia olivat konserttitaltioinnit, artistien haastattelut ja dokumentaariset ohjelmat artisteista ja musiikkityyleistä. Haastatteluista nuorista kolme seurasi melko laajalla tyylilajiasteikolla populaarimusiikkiin liittyviä ohjelmia. Yksi haastateltava keskittyi pääsääntöisesti metallimusiikkiin, sen alalajeihin ja raskaampaan rock-musiikkiin. Nuoret antavat musiikkivideon katselulle kuitenkin monenlaisia merkityksiä ja perusteluita, joita käyn tässä luvussa läpi.

#### 5.1.1 Katselutottumukset

Nuoret katsoivat musiikkivideoita pääsääntöisesti televisio-ohjelmien kautta. Kaksi nuorista oli tallentanut musiikkivideoita myös videokaseteille, josta he katsoivat niitä uudestaan satunnaisesti. Yksi haastatteluista katsoi videoita myös tietokoneelta, minne hän oli tallentanut keräämiään musiikkivideoita.

Kati: Japanilaiset on netistä. Englantiahan nyt on musiikkikanavat tulvillaan. Suomenkielistä muuten löytyy itse asiassa hirveän vähän, musiikkivideoita. Niitä nyt tulee satunnaisesti mistä sattuu.

Haastatteluista nuorista Henna ja Pekka kertoivat katsovansa musiikkivideoita ½ tuntia – 1 ½ päivässä, Kati katsoo noin 2 tuntia viikossa ja Teemu noin 2-3 tuntia päivässä. Haastatteluista kävi kuitenkin ilmi, että varsin moni nuori katsoo musiikkiohjelmia ainakin osittain passiivi-



sesti, eli televisio on päällä, mutta ohjelmaa ei katsota aktiivisesti, vaan tehdään jotain muuta samalla. Mikäli ohjelman sisältö herätti katselijassa kiinnostusta, sitä seurattiin hetkellisesti intensiivisemmin. Eli todellisuudessa musiikkivideo-ohjelmia saatetaan seurata ainakin jossain määrin ilmoitettua suurempia määriä.

Pekka: Päivittäin kerkeen katsoa noin tunnin tai reilu tunti. Joskus se vaihtelee noin puolesta tunnista tuntiin. Eli sivusilmällä katsoo mitä sieltä välillä tulee, jos sattuu läksynteolta olemaan aikaa.

Henna: No se vähän vaihtelee tietenkin, että keskimäärin ainakin tunnin päivässä.

Musiikkivideoiden katselutilanteissa oli haastateltavilla sekä samankaltaisuutta, että eroavaisuutta. Katselutilanteissa oltiin joko yksin, kavereiden kanssa, tai musiikkivideoita seurattiin harrastuksen yhteydessä. Haastateltavista Pekka ja Henna kertoivat katsovansa toisinaan videoita tauottamaan läksyjenlukuhetkeä. Heillä musiikkivideo-ohjelmat olivat myös taustamusiikkina läksyjenteon aikana.

Henna: Jos tekee läksyjä, niin sitten aina, kun tulee hyvä video, niin sitten sen katsoo, mutta jos tulee joku huono, niin sitten vaan jatkaa läksyjen tekoa.

Pekka: Tavallaan se itse tilanne ja joskus kun tekee kotona vaikka läksyjä, niin saattaa tulla semmonen tunne, että alkaa puuduttaa ja haluaa mennä kattomaan telkkaria, niin se on hyvä esimerkki. Oikeestaan ihan se on se musiikin kuuleminen, on hyvin vahva peruste, ihan vaan viihteen vuoksi.

Kaikilla haastatelluilla katselutilanteisiin liittyi toisinaan myös sosiaalista kanssakäymistä.

Tällaisia hetkiä oli omien kavereiden kanssa ajanvietto jonkun kotona.

Henna: No jos ollaan porukassa yhdessä, niin silloin kyllä yleensä on jonkin sortin musiikkiohjelma siellä taustalla, jos ei kuunnella levyä. Yleisin vaihtoehto on kyllä se Musiikki TV tai Moon TV.

Teemu: Jos ollaan ja istutaan meillä perjantai-iltaa, niin saatan lyödä jonkun musiikkivideokasetin sisään ja sitten vaan katsotaan niitä. Siellä on kumminkin sen verran monipuolisesti niitä biisejä, niin niistä ainakin joku miellyttää jotakin. Sitten siellä on kumminkin niin paljon porukkaa, että siellä on niin paljon erilaisia musiikkimakuja, että yhtä bändiä, mistä kaikki tykkää, on aika vaikeeta etsiä. Sitten lyö musiikkivideoita soimaan ja kaikki tykkää.

Myös samankaltaisista asioista kiinnostuneiden kavereiden kanssa ajanvietto oli sekä Teemulla, että Katilla syynä tietynlaisten musiikkivideoiden katseluun.

Kati: Yleensä tulee katsottua itsekseni, mä vaan oon aika paljon itsekseni, tykkään olla. Aika paljon tulee katsottua itse, mutta mulla on samanhenkisiä kavereita, esim paras ystävä, joka katsoo hyvin paljon japanilaista. Mun toinen paras ystäväni on tällä hetkellä Japanissa vaihto-oppilaana, joten hänen kanssaan tuli aika paljon katsottua, tai tulee aika paljon katottua. Että hei mä löysin tällaisen uuden, että haluukko nähdä, ja lähetellään toisillemme niitä videoita.

Haastatelluista Katilla ei itsellään opiskeluasunnossa näkynyt mitkään musiikkikanavat, joten hän seurasi musiikkivideo-ohjelmia monesti vieraillessaan vanhempien luona.

Kati: No Musiikki TV:tä tulee aina katottua sillon, kun mä vierailen mun vanhempieni luona. Siellä ei oo mitään muuta tekemistä, kun löhötä sohvalla ja lukea ja katsoa TV:tä, ja siellä kun se Musiikki TV just näkyy, ihan silleen ilman satelliittia ja tälleen, niin sitä tulee seurattua.

### 5.1.2 Musiikkivideot ajanvietteenä ja harrastuksen osana

Kaikki haastateltavat nuoret kertoivat katsovansa musiikkivideoita ainakin joissain tilanteissa ajanvietteenä. Musiikkivideoiden katselu koettiin myös rentouttavana.

Kati: Jos mulla ei ole mitään muuta tekemistä, niin sillon aina tulee, joko luettua, tai katottua just jotain musiikkivideoita, tai jotain muuta leffaa, tai jotain tämmöstä.

Henna: Musavideoista tulee kuitenkin kuunneltua musiikkia silleen, ja sitten on ehkä enemmän semmosta, aivot lepää osastoa. Niitä vaan katsoo silleen, ehkä enemmän ajanvietteenä.

Kolmella haastattelemistani nuorista musiikkivideot liittyvät osittain heidän harrastuksiinsa. Kaksi nuorista keräili videoita itselleen ja vaihteli niitä kavereiden kanssa ja he seurailivat jonkin verran kyseisiin musiikkityyleihin ja videoihin liittyviä ilmiöitä. Pekalle musiikkivideot ovat osana kuntosalikokemusta, jolloin musiikkia, sekä kuunnellaan, että katsellaan musiikkivideoilta.

Pekka: Esimerkiksi jos on kuntosalilla, niin kyllä se on ihan mukavaa siinä samalla kuunnella ja kattoo, samalla kun on itse treenaamassa.

Kati ja Teemu kertoivat keräilevänsä jonkin verran mielimusiikkityyleihin liittyviä musiikkivideoita. Videoita he sanoivat keräävänsä pääasiassa televisio-ohjelmista ja Internetistä. Varsinaiseksi harrastukseksi he eivät musiikkivideokeräilyä maininneet, mutta haastattelujen aikana he kertoivat seuraavansa ja keräilevänsä melko paljon pitämiensä musiikkityylien videoita. Katia kiinnostaa erityisesti japanilaiset Manga ja Anime piirustustyyliin liittyvät videot, joita hän vaihtelee kavereiden kanssa.

Kati: Niin tää Manga ja Anime. Mä keräilen sellaisia videoita, jos mä löydän parempi laatuksia ja paremmin tehtyjä samaan biisiin esimerkiksi, niin voi olla, että vanhoja videoita lähtee pois.

Teemu on äänittänyt ja ostanut itselleen metallimusiikkivideoita. Hän on myös ollut tekemässä koulussa kahta musiikkivideota koulun projekteihin. Lisäksi Teemua kiinnostaa kovasti tulevaisuudessa tehdä musiikkivideoita omalle yhteelleen tai joillekin toisille yhteille.

H: Sinä siis teet itse joitakin videoita?

Teemu: No mä oon tehny kaks erilaisiin koulun projekteihin. Ja itse asiassa haluisin ruveta tekemään lisää musiikkivideoita. Olishan se siistiä tehdä jollekin bändille musiikkivideoita. Suunnittelussa mä varmaan kuuntelen sitä biisiä ja katon minkälaisia mielekuvia se herättää ja sanotuksista vähän kattosin onko siinä mitään semmosta, mistä sais jotain älyttömän hyvää aikaan.

### 5.1.3 Television musiikkikanavat ja -ohjelmat

Haastatteluissa nuoret kertoivat katsovansa musiikkiohjelmiä television kaapelikanavilta, sekä suomen valtakunnallisilta tv-kanavilta. Katsottuja kaapelikanavia olivat suomalainen MoonTV, sekä englantilaiset MTV (Music Television) ja VH1-kanava. Suosittuja ohjelmia olivat mm. MoonTV:ltä Taisto, Kasari, Ugrit ja 667. Kolme haastatelluista kertoi katsovansa MTV:n ohjelmia, joista Pekka nimesi esimerkiksi ohjelmat Dance Floor, Party Zone, Europe ToTeemu0 ja Byze Size. Muiden haastateltujen mainitsemia valtakunnallisten kanavien ohjelmia olivat esimerkiksi Levyraati, Lista ja RMJ (Raumanmeren juhannuksen taltioinnit). Yksi haastateltava muisteli katsoneensa MTV3-kanavalla esitettyä Jyrki – ohjelmaa, joka sittemmin lopetettiin vuonna 2001.

Henna: Koska Jyrkissä edustettiin aika hyvin kaikkee kuitenkin, ja niinku siinä tosiaan pysyi mukana, että mitä tapahtuu.

Haastattelujen eri osa-alueiden vastauksissa ilmeni, että haastateltavat olivat pääsääntöisesti tietoisia kanavien ja ohjelmien musiikillisesta sisällöstä, jolloin he pystyivät ennakoita valitsemaan ohjelmat omien musiikillisten mieltymystensä mukaan. Yleensä tällaiset ohjelmat olivat keskittyneet tiettyyn musiikilliseen tyyliin, aikakauteen tai artistiin. Ohjelmien sisällön sattumanvaraisuus oli myös lähes kaikilla yleistä ohjelmia valittaessa ja katsottaessa.

H: Mitä sinä katselet sieltä VH1 kanavalta?

Pekka: Ite tykkään erityisesti kattoo niitä So 80's , eli sieltä tulee näitä vanhoja kasari -klassikoja. Sitten perjantai-iltaisain tulee semmonen Friday rocks, missä tulee ihan kolme tuntia rockia ja tykkään sitä kattoo.

Toisinaan haastateltava seurasi useammalta kanavalta yhtä aikaa ohjelmia, joiden musiikista hän oli kiinnostunut.

Pekka: MTV:ltä tykkään yleensä katsoa perjantai-iltasin semmosta, kun Party zone, sen VH1:n lomassa sitä kattelen. Tietysti European top 20 ja Dancefloor chart:ia tykkään kattoo. Sieltä tulee sitä technoa ja trancea... sitten iltapäivisin on tuo Bytesize ja sitten nykyään on Ex-xes –ohjelma.

Television musiikkiohjelmien tarjonnasta nuoret olivat löytäneet omia musiikkimieltymyksiä vastaavia ohjelmia katsottavaksi. Kaikilla haastattelemillani nuorilla oli myös mielipide siihen, millaisia musiikkiohjelmia televisiosta voisi vielä tulla. Mitään yhtenäistä linjaa toivotuille ohjelmatyypeille ei löytynyt. Osa ohjelmaehdotuksista oli samankaltaisia, mitä saattoi näkyä jo kaapelikanavien ohjelmistossa. Tällaisia ohjelmia oli MTV:n ohjelmistossa, jotka keskittyivät vain tiettyyn musiikintyyliin.

Pekka: Mutta sitten semmonen olis hyvä, kuten tämä Friday rocks tai Dancefloor chart, että ne keskittyis johonkin tiettyyn musiikkilajiin, esimerkiksi technoon tai rockiin, miksei kansanmusiikkiinkin tai semmoseen johonkin tiettyyn musiikkityyliin.

Ohjelmistoon toivottiin myös lisää pop- ja rockmusiikin konsertti- ja festivaalikeikkoja.

Henna: Just näitä festari –keikkoja, esim. oli hyvä, kun RMJ on kuitenkin K-18, että näytettiin silleen videoita ja muita taltiointeja vois silleen olla enemmän. Muualtakin, kuin Porin Jazzista.

Teemu toivoi lisää metallimusiikkiohjelmia, sekä aloittelevien ja tuntemattomien yhtyeiden demojen esittelyohjelmia.

Teemu: Enemmän metallia totta kai. Ehkä semmosta, missä olis vähän pienempiä bändejä. No radiossa olis ihan älyttömän hyvä, jos olis joku demo-ohjelma. Tällä hetkellä mä en tiedä yhtäkään, jossa soitetas pelkkiä demoja.

Katsojien ja erityisesti nuorten vaikuttamismahdollisuutta musiikkiohjelmien sisällön valintaan koettiin mieluisana asiana. Haastatteleistani nuorista Kati toivoi ohjelmaa, jossa pelkkiä musiikkivideoita arvosteltaisiin.

Pekka: No esimerkiksi MTV:llä on hyvä idea, että katsojat saa niin kuin itse valita niitä kappaleita.

Kati: Musta semmonen vois olla aika hauska idea, vähän niin kuin Levyraadain tyyppinen, mutta semmonen että sinne otettas ikäpolvee, joka yleisemmin niitä kattoo. Itse vihaamani termi, mutta tähän se käy niin hyvin, eli teinejä, jotka pääsis arvostelevaan musiikkivideoita ja miks tykkäävät siitä. mutta ihan tavallisia ihmisiä, jotka niitä oikeesti kattoo. Okei me voidaan äänestää, soittaa johonkin, äänestää netissä, että on hyvä, mutta ei mitään perusteita.

Kati pohti, että ohjelmasta, jossa musiikkivideoita arvioidaan, olisi hyötyä myös musiikkivideoiden tekijöille, jotka eivät Katin mielestä saa julkista palautetta videoiden kuluttajilta.

Kati: Et artistithan ei periaatteessa saa palautetta niistä ollenkaan, että se auttais niitä artistejakin, että ne sais siitä palautetta, siitä videosta, että mistä ihmiset tykkäs. Siis musiikkivideot on melkein ainoa tämänönnen niin sanottu taiteellisuuden sara, jossa ihmiset ei saa kommentteja. Kyllähän musiikistakin ihmiset kuitenkin lähettää. Musiikkilevyjä arvostellaan, mutta niinku musiikkivideoita ei silleen... mä en oo koskaan nähny musiikkivideoarvostelua, paitsi Levyraadissa, ja sielläkin ne arvostelee pääosin sitä yhtä...

Kaksi haastateltavaa mainitsi, että heitä harmitti MTV3-kanavalla esitetyn Jyrki-ohjelman lopettaminen, koska se esitteli melko laajasti suomalaisessa televisiossa populaarimusiikkikulttuuria ja siihen kuuluvia asioita.

Henna: No ehkä Jyrki olis voinu jäähä eloon. Ehkä paremmalla kellonajalla, koska mitä minä muistan, niin se tuli joskus kolmelta, jolloin kaikki vielä pääs koulusta. Jos sitä olis heitetty tunnilla eteenpäin, se olis saanu huomattavasti enemmän katsojia

Kati: Jyrki oli mun mielestä ihan hyvä silleen, niin kuin nuorten musiikkiohjelma. Mun mielestä se oli aika tyhmää, et se oli ainoo, mikä oli semmoinen, suhteellisen nuorison juttu, ja sitten se lopetettiin. Että siinä oli suhteellisen nuoret juontajatkin. Olihan ne täysikäisiä, mutta siis ei mitään neljäkymppisiä. (naurua)

#### **5.1.4 Musiikkivideoiden ja musiikkiohjelmien tallentaminen ja lainaaminen**

Haastateltavista nuorista kolme tallentaa videoita ja musiikkiohjelmia myöhempää katselua varten videokaseteille. Haastatelluista Pekka ei ole tallentanut videoita lainkaan, muut vaihtelevasti.

Henna: No, jos RMJ:ssä esim tuli hyvän bändin keikka, niin kyllä mä sen otin videolle, ja sit joitain tiettyjä musiikkivideoita joskus oon pyydystelly nauhalle.

Teemu on aktiivinen musiikkivideoiden keräilijä. Hänellä on laaja kokoelma lähinnä metallimusiikkivideoita.

H: Mistä sä niitä äänität?

Teemu: Moon TV:ltä. Mä en oo nyt viimeaikoina paljoo nauhottanu. Mulla on siis varmaan yli sata niitä videoita. Se on sata viiva kaks sataa, sillä välillä pyörii, mitä niitä löytyy.

Kati on kiinnostunut japanilaisista piirretyistä ohjelmista ja on löytänyt sitä kautta japanilaista musiikkia ja piirrettyjä musiikkivideoita. Kati myös keräilee netistä nimenomaan japanilaisia piirrettyjä musiikkivideoita, jotka voivat olla myös amatöörien tekemiä. Hänellä on noin 30-40 videoita tallennettuina tietokoneelle. Lisää videoita hän tallentaa noin yhdestä kolmeen viikossa.

Kati: Lähinnä niitä mulla on koneella. Varsinkin mä kerään näitä, jotka on tehty erilaisiin piirrettyihin, koska ne on ihan yksityisten ihmisten, yleensä juuri suunnilleen minun ikäisten tekemiä. Niin tää manga ja anime. Yleensä artistit ei tee niitä itse. Niitä löytyy kyllä netistä ihan älyttömästi, että on johonkin sarjaan sitten vaan ympätty jonkun esittäjän musiikki. Että mä keräilen sellaisia videoita.

Teemu perustelee musiikkivideoiden hankintaa sillä, että hänen pitämänsä musiikkityylilajin videoita esitetään televisiossa harvoin, jos laisinkaan, joten niitä on helpompi katsoa omilta videoilta.

Teemu: Kun niitä metallimusiikkivideoita näkee niin harvoin telkkarista, niin niitä on kiva katsoa videolta.

Henna on lainannut satunnaisesti kirjastosta musiikkivideoita. Hänen kaveripiirissään musiikkivideoiden lainaaminen kavereiden kesken on osa sosiaalista kanssakäymistä. Musiikkivideoiden sisältöjä myös kommentoidaan ja keskustellaan toisten kanssa.

Henna: Oon mä kirjastosta joskus lainannu. Enemmän keikkavideoita ehkä... Ja kyllä niinku kavereiden kanssa, jos joku on saanu nauhalle jonkun tosi hyvän, jota se kehuu ja kaikki on ihan ulalla, niin sitten lainataan kyllä.

### **5.1.5 Musiikkimaku määrittelee nuoren katselutottumuksia**

Haastattelemieni neljän nuoren musiikkiohjelmien ja musiikkivideoiden katselutottumukset seuraavat pitkälti heidän omaa musiikkimakua. Television kanavilta nuoret seuraavat musiikkiohjelmiä, joissa heidän pitämiensä artistien ja musiikkityyliin musiikkivideoita, konsertteja tai haastatteluja esitetään.

Henna kuuntelee pääasiallisesti suomalaista pop- ja rockmusiikkia, jonka edustajista hän nimeää suosikeikseen yhtyeet Ultra bra, Zen cafe, Tehosekoitin, YUP, Don huonot ja Nightwish. Televisiosta hän katsoo mieliartistien videoiden lisäksi festari- ja konserttitallenteita. Yksi Hennan musiikkivideovalintoja määrittävä tekijä on musiikkivideoiden suomalaisuus.

Henna: No siis, kun siellä on ihan ohjelma pyhitetty suomalaisille musiikkivideoille, niin sitä tulee seurattua silleen suht paljon. Tietenkin sillon tällön on hauska katsoa kun löytää Music TV:ltä jonkun suomalaisen bändin, niin sitten on niinku, että jee.

Pekan musiikkimaku käsittää eri tyylien ja aikakausien pop- ja rockmusiikkia. Hän kuuntelee englanninkielistä rock-, dance- ja rapmusiikkia, esimerkkiyhtyeinä hän mainitsee Dream

Theater, Red Hot Chili Peppers, Queen, Safri Duo, Dr. Dre ja Eminem. Hän seuraa mielellään erilaisia musiikin listaohjelmia.

Pekka: Sieltä tulee hirveen paljon semmosia Top ten joltain artistilta, esim. Queenilta. Niitä tykkään kattoo hirveesti. Jotain balladien Top Ten, eli aika laajasti kaikkee. Just eilen tuli Top ten rock-ballads, rock-balladien top kymppi, tykkään semmosia kattoo. Sit VH1:llä on kolmetuntinen ohjelma, niin ensimmäisen tunnin aikana tulee kaikkee vanhaa, esimerkiksi Van Halenia, vanhaa Pink Floydia. Sitten se alkaa sen ensimmäisen tunnin jälkeen menemään semmoseen rankempaan ja viimeinen tunti onkin semmosta örinää, mitä en kyllä jaksa kuunnella.

Kati pitää eri rockbändeistä, kuten Eppu Normaali, Garbage, Green Day, Red Hot Chili Peppers ja HIM. Lisäksi hän on kiinnostunut japanilaisen musiikin artisteista ja heidän videoista, kuten Two As Infinity ja Ang Havaasaki. Kati kuuntelee myös melko monipuolisesti eri aikausilta ja usealla eri kielellä esitettyä populaarimusiikkia.

Kati: Jos biisi on hyvä, niin se on hyvä. Se on ihan sama onko se tehty vaikka 30-luvulla, mua ei yhtään kiinnosta. Ja kyllä minä katson eri kielisiä

H: Minkä kielisiä?

Kati: Suomen, englannin, ruotsin, ranskan, japanin. Ruotsalaista nyt ei ihan niin paljon, just jotain Kenttiä jos löytyy, niillä nyt ei hirveesti...Kenttiä ja tämmösiä...ruotsiks. Sit ranskaks on kans aika vähän, mut kyl niit löytyy jotain. Pääosin englanniks ja japaniks.

Teemun mielimusiikkia on metallimusiikki, josta hän seuraa erityisesti suomalaisten ja pohjoismaisten artistien videoita. Hänen pitämiä yhtyeitä ovat Frontline assembly, Impaled Nazarene, Ancient ja Andresence.

Teemu: Siis tommosesta perus rockista ihan blackikseen, että semmosta aika paljon metalli painotteista.

## 5.2 Musiikkivideoita ja musiikkiohjelmia seurataan eri syistä

Musiikkivideoiden ja musiikkiohjelmien katseluun vaikuttavia syitä ja merkityksiä löytyi nuorten haastatteluista useita. Haastatteluissa selvisi, että suurin osa katselun valintaan liittyvistä asioista liittyi suurimmaksi osaksi musiikillisiin tekijöihin. Tällaisia olivat mm. musiikkimaailman seuraaminen, konserttien ja festivaalien katselu. Myös se miltä kanavilta tai minikäläisiltä ohjelmilta haastateltavien mielimusiikkia tuli, vaikutti katsomisen valintaan.

### 5.2.1 Mieluisat aiheet kiinnostavat

Teemu kertoi katselun valintaan vaikuttavana tekijänä sen, että häntä musiikillisesti tai teemallisesti kiinnostavia musiikkivideoita näytettiin vain Moon TV -kanavalla. Tällaisia olivat visuaalisesti aiheiltaan rankemmat musiikkivideot, sekä amatöörien tekemät videot.

Teemu: Se on yleensä silleen, että Suomessa ne rankemmat musavideot näkyy vaan Moon TV:llä, jos sielläkään. Tai no itse asiassa siellä ne saa näyttää melkein mitä vaan.

Teemu: Moon TV:lä oli semmoinen hyvä ohjelma, missä oli amatöörien tai ei niin kuuluisien suomalaisten bändien videoita.

Kati on kiinnostunut visuaalisesti itseään kiinnostavista aiheista musiikkivideoissa, kuten pelimaailmaan liittyvistä, sekä piirretyistä videoista.

Kati: Red Hot Chili Peppersillä oli esimerkiksi semmoinen video Californication, jossa ne laulajat on muka pelihahmoja. Se etenee, kuin se olisi joku Playstation peli. Sitten se, mikä jää helposti myös silmään, jos on joku tuttu aihe. Esimerkiksi, mä katon hirveen paljon piirrettyjä ja pelaan just Playstationilla, niin ehkä kaikki tällaiset, jotka jotenkin vetää niin sanotusti kotiinpäin, ne videot, niin ne jää heti silmään.

Kati: Oliko se nyt Gorillaz, se bändi, niin niillähän on piirrettyjä musiikkivideoita ja niitä oli hauska katsoa.

Teemu kiinnitti huomiota musiikkivideoissa moneen asiaan. Videoissa hän huomio kuvanlaatuun ja leikkauksiin liittyviä seikkoja, koska on kiinnostunut musiikkivideoiden tekemisestä.

H: Mihin sinä kiinnität videoissa huomiota?

Teemu: Jos se on semmoinen mieleenpainuva, eli jos joku bändi soittaa vaan lavalla, siinä pitää olla yleensä jotain, mihin mä kiinnitän huomiota. Joku hyvä kuvanlaatu, niin ei siihen oikeestaan edes kiinnitä huomiota. Et lähinnä kiinnittää siihen huomiota, jos on paska kuvanlaatu, riippuu vähän, mikä jää mieleen.

Teemua kiinnosti aiheiltaan melko rankat, raat ja groteskit musiikkivideot, jotka olivat toisinaan hänen mielestään myös tarkoituksellisesti provosoivia. Teemun mielestä visuaalisesti heikkotasoinen video voi myös olla silti onnistunut ja mieleen jäävä. Hän saattaa kiinnostua musiikista mielenkiintoisen musiikkivideon myötä. Uskonnollisen tematiikan käyttö negatiivisesti halventavalla tavalla musiikkivideoissa miellyttää Teemua.

Teemu: Jos on mahdollisimman provosoiva, tai jotain semmoista, niin ne jää yleensä mieleen. No Behem tosiaan sykähdetti. Siinä oli semmoinen teurastuskoukku ja siinä oli kuollut lahna. Se oli niin järkyttävän korni ja huono veto, että me naurettiin sille puoli tuntia varmaan, mutta se jäi mieleen tosi hel-



posti. Itse asiassa biisikin jäi aika paljon Mieleen, koska se oli semmosta erilaista, mitä ei oo koskaan kuullu. It's ground, good and evil -video oli semmoinen, että se on oikeestaan aika hauska. Emmä nyt vakavasti ota, jos siinä on jotain, mutta siis, se oli aika hauska, kun siinä pistettiin aika tehokkaasti kristinuskoa halvalla. Se jäi mieleen, kun siinä oli ihan nerokkaita ideoita, miten ne sitä toteutti. Se oli tosi provosoiva. Sen takia se oli aika hyvä video. Siis lähinnä se, että jos on jotain semmoista vois sanoa lainausmerkeissä raakaa, että mikä on sitten raakaa.

Teemu tykkää katsoa aiheiltaan rankkoja ja väkivaltaisikiäkin videoita, joissa voi myös esiintyä alastomuutta.

H: Sinuun siis vetoaa tämmöinen, sanoisiko rankempi, ehkä jopa hieman väkivaltaisempi musiikkivideo?

Teemu: Joo joo, jossa on niinku paljon kaikkee. Mother northissa se toinen versio on hyvä, että siinä TV versiossa nainen on vaan valkoinen huntu päällä. Sitten siinä toisessa rankemmassa versiossa se on kokonaan alasti ja sitten se lävistetään miekalla...Jee! (naurahtaa)

Teemu myös pohtii, miksi joitakin videoita ei ehkä voi esittää sellaisenaan televisiossa.

Teemu: Cradle of Filthillä on semmoinen, että se on jo ihan selvää, miksi sitä ei päästetä telkkariin. Siinä kaivetaan siltä laulajalta sydän irti rinnasta ja syötetään sille. Sitten siinä semmoiset naiset vetelee ranteita auki ja paljon alastomia naisia ja kaikkea tosi jännää.

## 5.2.2 Videon ja musiikin suhde

Kolmea nuorta kiinnosti nähdä millainen musiikkivideo on tehty heidän ennalta kuulemaansa kappaleeseen. Teemu arvioi, millaisia mielikuvia ja ideoita videon käsikirjoittaja tai ohjaaja on saanut kappaleesta. Hän myös vertaa omia etukäteismielikuvia katsomiskokemuksensa.

Teemu: No siis lähinnä mua kiinnostaa, et jos on kappale ja joku on ohjannut siihen videon, käsikirjoittanut videon, niin millaisia mielikuvia se on saanut siitä kappaleesta. Jos on esimerkiksi joku kappale, jonka mä kuulen ennen kuin näkee videon, niin sitten siitä tulee itselleen jotain mielikuvia, niin että millainen siitä sitten tulisi muuten.

Musiikkikappaleiden mahdolliset eroavaisuudet levy- ja videoversioiden välillä kiinnostavat Pekkaa.

Pekka: Jos on ostanut vaikka jonkun uuden levyn, niin onhan se kiva nähdä, minkälainen se video on tai onko se kappale erilainen siinä video versiossa, kuin siinä studio versiossa.

Katille musiikkivideot edustavat musiikin ja kuvan kokonaisuutta ja hän pitää tärkeimpänä sitä, sopiiko video musiikkiin. Hän analysoi myös tekstin ja kuvan suhdetta.

Kati: No ehkä sitä kokonaisuutta katson ja sit mä haluan nähdä, että millainen video siihen biisiin on tehty, että sopiiko se siihen musiikkiin. Jos se nyt laulu on kauhean surullinen tai jotain vastaavaa, niin sit siinä on joku kauhean aggressiivinen video, niin onhan se aika huonosti yhdistelty.

Hennalle musiikkivideot ovat tärkeä elementti bändin arvostuksen kannalta. Musiikkivideot ovat Hennan mielestä bändin mainos, joka kuvaa, minkälainen bändi ja sen musiikki on. Toisaalta hän kokee musiikkivideoiden myös laajentavan näkemystään bändistä. Henna haluaa katsoa myös, miten bändin videot kehittyvät.

Henna: Kyllä niinku bändejäkin arvostelee silleen musiikkivideon perusteella. Videot kertoo mimmonen bändi sitten on, Kyllä sekin vaikuttaa siihen, että miten arvostaa sitä musiikkia.

Henna: Parasta on se bändin kuva...joku *YUP*, niin niillä on ne videot aika absurdeja. Ne on niinku siinänsä hauskoja, kun tietää bändin historiikkeja.. Sitten kun tuttavat tuntee bändin jäsenet ni, sitten aina kuulee aina molemmilta puolilta. Ja sitten videot täydentää sitä kuvaa niinku. Aina kuitenkin näkee niitä uusiakin videoita, että on ihan mielenkiintoistakin tietää, että mitä bändi on sitten tällä kertaa sitten keksinyt.

### 5.2.3 Musiikkimaailman seuraaminen

Musiikkivideoita ja ohjelmia seuraamalla kaikki haastattelemani nuoret seuraavat musiikkimaailman kehittymistä. He seuraavat omien mieli artistien ja bändien videoita, konsertteja ja mahdollisesti myös muuta informaatiota heidän tekemisistään. Yksi haastateltavista mainitsi, että ulkomaisia musiikkikanavia seuraamalla saa uudempaa tietoa nopeammin musiikkimaailman ilmiöistä.

Henna: Kyllä mä oon silleen tietoinen mitä milläkin musiikin alalla tapahtuu ja sitä aina seuraa, että mitä uutta tulee. Ehkä enemmän seuraan radion kautta. Näitä vähän rimanalusbändejä löytää sitten Moon TV:ltä, kuten joku Ripsipiirakka.

Kati: Mä seuraan lähinnä jotain semmosia, jotka on kauheessa suosiossa sillä hetkellä, tai sitten semmosia, jotka on mielenkiintoisia.

Pekka: Esimerkiksi se Bytesize- ohjelma on hyvä, kun siinä saattaa tulla joku pieni haastattelunpätkä, tai sitten jos MTV:llä saattaa tulla uutisia, vaikka joku pieni uutispätkä jostain tietystä artistista.

Kati seuraa TV:stä ja lehdistä artisteista kertovia ohjelmia ja asioita. Hän on kiinnostunut ovatko artistit musiikkinsa ja tekemisiensä suhteen uskottavia.

H: Mitä sä kattelet sieltä?

Kati: No lähinnä just katon, että mitä sieltä sattuis tuleen. Joskus tulee katottua näitä Tähtien päiväkirja ohjelmia. Että saisi tietää niistä artisteista vähän enemmänkin. Että ovatko ne yhtään laulujensa takana ja

niin edelleen. No viime viikonloppuna tuli Christina Aguilera, josta minä henkilökohtaisesti en kyllä kauheasti pidä, mutta tulin katsoneeksi kuitenkin sen päiväkirjaohjelman.

Kati: Mutta sitten on just R.H.C.P.:n näitä juttuja katottu. Kaikkee luettu lehdestä ja katottu TV:stä niiden keikkapäiväkirjoja. Garbagesta tuli joku aika sitten kiinnostava ohjelma.

Pekan mielestä musiikkimaailman seuraaminen Music Televisionin kautta antaa monipuolista informaatiota musiikkimaailman edustajista ja trendeistä.

Pekka: Jos vaikka katsoo taivaskanavia, esimerkiksi MTV:tä, niin sieltä tulee laajempaa kirjona sitä musiikkia, että useammalta bändiltä, mitä joku Jyrki soittaa. Ja sitten ne tulee aikaisemmassa vaiheessa jo sieltä, että ne saattaa tulla Suomeen jopa muutamaa kuukautta myöhässä. Pysyy perillä asioista nopeammin.

Eräs merkitys Hennalla konserttitaltointien katsomisessa on se, että niistä saa etukäteistietoa artistien esiintymisestä. Taltointien pohjalta hänen on helppo valikoida yhdessä ystäviensä kanssa yhteisiä konserttikäyntejä.

Henna: Esimerkiksi festareiden esiintyjä kattoo silleen, että jotakin vois mennä kattoo. Kyllä niinku tietää suurin piirtein mitä aina tapahtuu. Kavereilla on kuitenkin musiikkimaut hyvin erilaiset, niin sitten kuulee lisää heiltä.

Koska Henna itse on alaikäinen, on hän tyytyväinen, että täysi-ikäisille suunnattuja konsertteja voi nähdä television välityksellä. Hän toivookin, että vastaavia konserttitaltointeja olisi valtakunnan TV:ssä enemmän.

Henna: Just näitä festarikeikkoja katselen. Oli hyvä, kun RMJ (Raumanmeren Juhannus) on kuitenkin K-18, että sieltä näytettiin keikkoja. Videointeja ja muita taltiointeja vois silleen olla enemmän, muualtakin, kuin Porin Jazzista.

#### **5.2.4 Musiikkimaun laajentaminen**

Kaikki haastateltavat kertoivat ainakin jossain määrin katsovansa musiikkivideoita myös musiikkimaun laajentamisen vuoksi. Musiikkimaun laajentaminen voi olla tietoista uuden musiikin hakemista tai musiikkimaailman seuraamista eri ohjelmien kautta. Myös sattumanvarainen uusien musiikkiartistien tai kappaleiden löytäminen voi tapahtua ohjelmien kautta. Yleensä nuori tiesi ennakkoon, minkälaista musiikkia ohjelma suurin piirtein sisälsi, josta hän sitten oli sattumalta löytänyt jotain uutta musiikkia. Haastateltavista kaikki halusivat hyvän musiikkivideon nähtyään tutustua artistiin lähemmin eri lähteiden kautta.

Kati: Ehkä joskus ihan siinä mielessä, että josko täältä löytyis jotain. Levykauppaan tulee hirvu usein mentyä sillä tyylillä. Ehkä tulee enemmänkin katottua jotain tietystä tyylilajista uusia esittäjiä, esiintyjiä.

Pekka: Oikeastaan ne on vahingossa löytynyt tavallaan, että on vaan sattunu kattomaan, ja on tullut joku kiinnostava bändi. Se on sitten ruvennut kiinnostamaan. On sattunu tuommosta, että ihan tuntematon bändi on alkanut kiinnostamaan, mutta se on sitten ollut kyllä ihan vahingossa, että se ei ole ollut tietois-

**Mielenkiintoisen musiikin kuuleminen innoittaa tutustumaan syvemmin artistin tuotantoon.**

Kati: Jos mä löydän jonkun hyvän biisin, niin kyllähän mun tulee sitten etittyä, että mitäs muuta tältä esittäjältä löytyy. Että tulee vähän niin sanotusti kaiveltua sitten biisilistaa siltä esittäjältä. Joku esimerkiksi Two as infinity, niin mä tutustuin siihen sellasen japanilaisen sarjan kautta. Mä katson aika paljon japanilaisia piirrettyjä ja mä keräilen myös niitä. Niin se laulo erään loppulaulun. Ja sit mä aloin kattoo, että naisella on ihan kiva ääni ja ihan silleen hyvä biisi, niin mitäs muuta tältä löytyy, ja sieltähän löyty sitten just sellasta, mistä minä pidin, niin silleen tuli tutustuttua siihen.

**Toisinaan musiikkivideon näkeminen innostaa nuorta tutustumaan täysin uuteen artistiin ja saattaa myös innostaa levyn hankintaan.**

Henna: Joskus tapahtuu, että ei oo radiosta kuullu yhtään mitään, mutta sitten näkee videon, että hei täähän vaikuttaa ihan hyvältä ja sitten lähtee etsiin sitä.

Pekka: Kaverin kanssa satuttiin just kattomaan sitä Dancefloor chart:ia, ja sieltä sitten tuli se kappale Played alive. Kyllä innosti ihan heti. Kuulin sen vielä radiosta muutaman kerran ja jostain telkkaristakin se tuli ja niin siitä se sitten lähti ja ostin sen levyn.

Teemu: No musiikkivideoissa jos on joku uusi bändi, esimerkiksi Sapattivuosi löytyi sillai, että en ollut kuullu mitään siitä ja sitten näin videon, niin se oli, että wou. Se on nyt sillai viimesin, mikä löyty. Behem on sit, mä tiesin kyllä bändin, mutta en ollut koskaan kuullu yhtään ja sitten näin videon. Se oli sykähdyttävä.

### **5.2.5 Musiikki on tärkein**

Tutkimuksessani musiikin tärkeys nousi nuorten vastauksissa merkittäväksi teemaksi. Haastatteluvastauksista kolme mainitsi tästä asiasta suoraan erilaisissa kysymyksissä ja vaikka en musiikin tärkeydestä suoraan kysynytäkään, tuli sen merkityksellisyys useissa vastauksissa ilmi. Tässä luvussa olen nostanut musiikin tärkeydestä muutamia esimerkkejä, mutta toki tämä teema kytkeytyy tutkimuksen useisiin osa-alueisiin.

Pekka katsoo videoita sekä musiikin että videon takia, mutta tärkeämpänä tekijänä hänen mielestään on musiikki. Pekka kokee, että sellaisia musiikkivideoita, jonka musiikki ei ole hänen musiikkimakunsa mukaista hän ei halua katsoa.

Pekka: Voisin sanoa, että molempien musiikin ja videon osalta katson, mutta kyllä siinä se musiikkikin on tärkeä. Tietysti on hienoa, jos se filmi on hyvin tehty, mutta painotan ehkä enemmän sitä musiikkia. Eli jos on huono biisi, niin kyllä minä silloin vaihdan kanavaa, että kyllä se musiikki siinä on ratkaisevampi.

Kati nostaa musiikin tärkeyden esiin vertaillen musiikin ja videon suhdetta. Hän haluaa tutustua videoon vasta sitten kun musiikki on hänelle mieluista. Ellei musiikkivideon visuaalisuus kiehdo Katia, ei hän jää sitä katsomaan, mutta haluaa kuunnella musiikkia, josta pitää.

Kati: Ensimmäisenä mä kumminkin kuuntelen sen musiikin, silleen, että onko musiikki sellainen, että se sopii korvaan, ja sit mä haluan nähdä, että millanen video siihen on tehty.

Kati: Ehkä se on enemmänkin se musiikki, mikä niissä videoissa saa kiinnostumaan, että tietysti se musiikki vaikuttaa. Jos se video on uskomattoman tylsä, mutta pidän musiikista, niin sen voi pistää niin kuin pyörimään ja kuunnella sitten vaan musiikkia.

Musiikin epämiellyttävyys heijastuu musiikkivideoiden kuluttamiseen. Ellei musiikki miellytä, jää videokin katsomatta. Kati mainitsee, että huonoja musiikkivideoita voi katsoa vain arvostelu tarkoituksessa.

Kati: No mä voisin sanoa, että joku Gimmel esimerkiksi ei bändinä vetoa muhun yhtään, niin en kyllä tulis kattoneeks ehkä sen musiikkivideoo, paitsi siinä mielessä, jos mä haluaisin arvostella sitä.

Musiikkivideoiden tekoa, suunnittelua ja keräilyä harrastava Teemu kertoo merkittävimmiten musiikkivideon katselun perusteiksi vaikutteiden hakemisen omaan harrastukseensa, sekä itse musiikin.

H: Miksi sä katsot musiikkivideoita?

Teemu: Mää katon varmaan sen takia, että ehkä haen vaikutteita ja ideoita ja sit sen musiikin takia yleensä.

Katsojan oma olotila muokkaa kuuntelu- ja katselukokemusta, jossa musiikin tyylin määräytyminen on ensisijainen tekijä.

Kati: Ehkä, jos on vaikka tosi iloinen fiilis, niin silloin tulee katottua jotain iloista musiikkia, tai minkä tietää olevan iloista.

Pekka toteaa, että musiikki on musiikkivideoissa hallitsevin osa. Hän kiinnittää huomiota muusikoiden työhön ja kokonaisvaltaiseen soundiin. Musiikkivideo ei ole Pekalla myöskään ratkaiseva tekijä musiikin ostopäätöksessä.

Pekka: Kyllä voi sanoa, että se musiikki siinä hallitsee sinänsä, että jos se on hyvin soitettua tai muuten hyvän kuuloista, niin ei se video siihen ostamisen kannalta vaikuta.

## 5.3 Musiikkivideon arviointia ja vaikutteita

### 5.3.1 Hyvä musiikkivideo

Huonon ja hyvän musiikkivideon arviointiin vaikuttaa luonnollisesti nuorten omat mielipiteet, mitä asioita he nostavat esiin hyvinä tai huonoina musiikkivideoita arvioitaessa. Makuja on monia, toisen hyvä voi olla toisen huono. Haastatteluissa ilmeni, että kaikilla nuorilla oli melko selkeä mielipide siihen, mitkä heidän mielestään ovat hyvän tai huonon musiikkivideon kriteerit. Suoraa ja selkeää vastausta näihin eroavaisuuksiin ei aina tullut, mutta useiden eri vastausten lomassa nuoret kertoivat mistä he pitävät tai mistä eivät. Tähän lukuun olen koonnut sirpalemaiset tiedot pyrkien yhdistämään ne yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Hyvään musiikkivideoon tarvitaan nuorten mielestä hyvää kokonaisuutta, tarinaa, kekseliäisyyttä ja uusia aiheita, joita ei käytetä aivan kaikissa musiikkivideoissa. Visuaalisesti monipuolisista videoista, joissa musiikki ja kuva on hyvin yhdistelty ja kuvituksessa käytetyt elementit tukivat musiikkia, koettiin mieluisiksi. Nuoret kiinnostuvat yleisesti myös kuvausteknisesti korkealaatuisista videoista, joissa saattaa olla fiktiivistä kuvakerrontaa.

Kati: Et ehkä se sitten on se kokonaisuus lähinnä, että mikä saa sitten pitämään jostain videosta, tai sitten vihaamaan sitä videota.

Hyvä musiikkivideo on vahva positiivinen elämys ja se halutaan kokea uudestaan.

Henna: Jos näkee tosi hyvän videon, niin kyllä sen haluaa nähdä silleen uudestaan. Sit tosi hyvät musiikkivideot, niin niistä saa täysvaltasemman kokemuksen.

Tarinan ja juonen käyttö videon kuvituksen etenemisessä, joilla myös tuetaan musiikin kuvittamista videoissa, pidettiin hyvänä asiana.

Pekka: Siinä itse videossa, että miten se kuvaa sitä kappaletta, jos siinä sattuu olemaan vaikka ihan tarina siinä kappaleen sisällä, niin miten hyvin se esimerkiksi sitä kuvaa. mutta vois sanoa, että se videon juoni lisää sen videon hyvyttä tavallaan.

Kati: Et niin kuin mielellään olisi joku tarina siinä videossa.

Konserttitallenteissa Pekka kokee tärkeäksi yleisön osallistumisen kappaleen tunnelmaan.

Pekka: Jos se sattuu olemaan jostain live-esityksestä otettu video, niin kyllä mä katon, että miten se yleisö syttyy tai tulee siihen kappaleeseen mukaan, mitä se yleisö pitää siitä.

Pekka täsmentää hyvän musiikkivideon sisältävän tasapuolisesti soittamisen näyttämistä, sekä sopivasti tarinan esittämistä.

Pekka: Kyllä paljon vaikuttaa, että miten sitä bändiä näyttää. Minulle henkilökohtaisesti se on tärkeää, että näytettäisiin sitä kappaleen soittamista. Mutta, jos sanoisin hyvän kriteerin, niin siinä olis kyllä tasapuolisesti niitä kaikkia, että siinä vois olla mahdollisesti sitä tarinaa ja sitä bändin näyttämistä. Minusta mahdollisimman tasapuolinen, että mahdollisimman monipuolisesti.

Kekseliäs ja mielenkiintoinen aihe musiikkivideoissa kiinnittää Katin huomion.

Kati: Musta hyvä peruste hyvälle musiikkivideolle on ehkä se, että se on kekseliäs. Jos siinä on jotain semmoista, mitä ei ehkä näe joka päivä. esimerkiksi silloin aikoinaan, kun tää HIM:in Join Me tuli, niin siinä oli se jää. Palatsi tai mikä se nyt oli, niin elementtinä se jää oli aika mielenkiintoinen. Koska yleensä noissa musiikkivideoissa, mitä mä oon nähny niissä on kyllä tulta, mutta ei oikeestaan vettä tai jäätä. Se oli semmonen, että se kiinnitti huomion, et se eros silleen heti.

Teemun mielestä hyvä musiikkivideo miellyttää katsojaa ja on musiikin ja videon osalta tasapainoinen kokonaisuus.

Teemu: No jos se on semmoinen video, mikä miellyttää minua, ja joka on hyvä. En mä oikein tiijä mitä siihen hyvään tarvitaan, mutta jos biisi on hyvä ja se toimii videolla hyvin, niin sitten se on yleensä aika hyvä musiikkivideo. Jos se on semmoinen mieleenpainuva.

Visuaalisesti näyttävät aiheet ja kohtaukset kiinnostivat nuoria musiikkivideoiden arvioinneissa. Luonnollisuuden ja epäluonnollisuuden välinen vaihtelu, erilaisten värisävyjen ja erikoisefektien käyttö herättää nuorten mielenkiinnon musiikkivideota kohtaan.

Kati: Madonnalla oli Frozen, mikä oli hyvä. Mä tykkäsin siitä ihan hirveesti. Se on aika tumma, semmoinen sävyltään aika synkkä video, missä on esimerkiksi semmoinen kohta, että kun Madonna kaatuu maahan, niin se muuttuu korppilaumaksi, joka lentää taivaalle. Se oli aika hienon näköinen, se oli hyvin tehty.

Pekka: Jos musiikkivideoissa on jotain erikoisefektejä käytetty ja siinä on hyviä värisävyjä, niin se on plussaa.

Kati: Jos on tosi sulava video, niin onhan se tietysti aina plussaa. Jos se niinku jotenki on luonnollisen näköinen, vaikka siinä tapahtuis kaikkee epäluonnollista, silloin on merkki siitä, että se on hienosti tehty.

Henna: Jos siinä on joku kunnan idea ja video näyttää silleen kivalle silmissä.

Hyvistä musiikkivideoista keskustellaan ystävien kanssa ja niitä myös lainaillaan toisille.

Henna: Ja kyllä niinku kavereiden kanssa jutellaan, jos joku on saanu nauhalle jonkun tosi hyvän, jota se kehuu ja kaikki on ihan ulalla, niin sitten lainataan ja katellaan kyllä.

### 5.3.2 Huono musiikkivideo

Huonon musiikkivideon perusteluja nuoret kertoivat vähemmän, kuin hyvän videon. Mitään yhteistä teemaa huonon musiikkivideon perusteluille ei haastatteluissa löytynyt. Negatiivisiksi asioiksi mainittiin mm. naisten alastomuus, toistuvat aiheet ja kuvakerronnan juonettomuus.

Haastatteluissa kävi ilmi, että naisten vähäpukeisuus, musiikin myyminen seksillä tai naisen käyttö visuaalisesti vähättelevässä elementissä musiikkivideoissa, olivat tyttöjen mielestä musiikkivideon arvoa alentavia piirteitä.

Henna: Pitäis olla jotain muuta siinä videossa, eikä vaan vähäpukeisia naisia tai alastomia. Niinku nyt eräässä Scooterin videossa on. Se oli vähän semmonen, että katottiin, että ei hyvää päivää. Se, että jos musiikkia yritetään myydä seksillä, se ei oikeen ehkä hirveesti mene läpi.

Kati: Itse katon videoissa, et niissä pitäisi olla muutakin, kuin joku nainen pomppimassa erilaisilla taustoilla. Ja, että onko siinä videossa mitään muuta, kun laulajaa erilaisilla kampauksilla ja asukokonaisuuksilla.

Musiikkivideoissa toistuvan idean käyttö, selkeän juonen puuttuminen ja tapahtumien eteneminen epäloogisesti kuvatussa tarinassa, ovat Pekan mielestä huonon videon tunnusmerkit.

Pekka: Jos siinä on pelkästään sitä toistuvaa ideaa, esimerkiks näytetään sitä yksittäistä tilannetta, vaikka jotain tanssikohtausta, niin se ei tee siitä mun mielestä oikein hyvää videoa. Monesti huomaa, että jotkut videot ovat huonoja just sen takia, että niissä ei ole mitään selkeätä juonta vaan, että tapahtumat etenee hypyvästi, että se on minun mielestäni huono video.

Juhlatilanteiden kuvailu on Katin mielestä ylikäytetty aihe musiikkivideoissa. Tätä teemaa sisältävät videot eivät häntä kiinnosta.

Kati: On semmonen juttu, että jos mä nään bailausta siinä videossa, että siinä on kauheesti, esimerkiks jotkut bileet olevinaan menossa, niin yleensä mä käänän kanavaa. Et se on semmonen aihe, että mua ei innosta tämmöset party meiningit. Niin, ehkä se bileet ois semmonen mun mielestä kulunut ja tylsä aihe.



Huomionarvoltaan vähäisten ja teemoiltaan samanlaisten videoiden suuri osuus Music Televisionin tarjonnassa vähentävät Teemun kiinnostusta kyseistä kanavaa kohtaan.

Teemu: Jos katoo jotain MTV:ltä musiikkivideoita, niin ei niistä yleensä jää mitään mieleen, ne on tosi samanlaisia. No viimeks semmonen, minkä mä muistan on se, kun Justin Timberlake on jossain ihme laatikossa ja siellä vaihtui valot, niin mä en nää siinä mitään semmosta, joka ois tosi hienoo ja uutta ja mahtavaa.

### 5.3.3 Musiikkivideot osana nuoren identiteettikehitystä

Haastateltavat kertovat musiikkivideoiden merkityksestä itselleen ja sosiaalisille suhteilleen kuvatessaan musiikkivideoiden katselemista, niiden valintaa ja arvostelemista omassa elämässään. Haastatteluista löytyy identiteetin rakentumiseen ja rakentamiseen liittyviä suoria ja epäsuoria viittauksia. Haastateltavat kuvaavat, miten voivat erottautua muista musiikkivideovalintojen avulla, sekä toisaalta, miten he pystyvät kehittämään sosiaalista identiteettiä samanlaisten valintojen kautta. Haastateltavat myös kyseenalaistavat ja kunnioittavat auktoriteetteja kertoessa omista ajatuksistaan suhteessa musiikkivideoihin.

Kati pohtii television musiikkiohjelmassa esiintyvien arvostelijoiden sanomien mielipiteiden ja omien mielipiteiden eroavaisuutta. Hän on kiinnostunut siitä, mitä mieltä arvostelijat ovat videoista ja mihin he videoissa kiinnittävät huomiota. Myös se, miten arvostelija mielipiteensä tuo esille, kiinnostaa Katia.

Kati: Vähän mua kiinnostaa se, että kuinka paljon Levyraadissa ne arvostelijat on eri mieltä mun omien mielipiteiden kanssa. Hirveen useesti niissä arvostelijoissa tuntuu esimerkiks olevan semmonen pätemisen tarve, että ne tekee jotain kauheen hienon kuuloisia kommentteja, että ei ne oikeesti oo mitään ihmeellistä mieltä jostain videosta, mutta tulee just tällasta, että kuullostamme älykkäiltä. Lähinnä mä niin kuin katon, että mitä ne kommentoi ja mitä ne katoo niissä videoissa.

Oman musiikkimaun vahvistaminen osana identiteettiä näkyi siten, että nuori hakee, kuuntelee ja katselee tietoisesti erilaista musiikkia, kuin vanhempansa tai kaveripiirinsä. Siten nuori kokee, että voi musiikin avulla erottautua toisista. Nuorilla voi olla pienemmän kaverijoukon kanssa oma yhteisöllinen musiikillinen erottautuminen muista ihmisistä.

Kati: No esimerkiks näitä japanilaisia Two as infinityä ja näitä katon lähinnä just sen takia, että niitä ei löydy mistään muualta kuin netistä. Mä katon niitä aika paljon, kun niitä on netistä kuitenkin saatavilla. Ne on kuitenkin tyyliään suhteellisen erilaisia. No se mun kaveri, joka on Japanissa, niin kyllähän se lähettää mulle lisää näitä videoita, jos mä lähetän sille rahaa.

Musiikkityyliin ja lajien määrittely tapahtuu monesti medioiden antamien tyyli- ja lajityylien kautta. Omaan musiikillista erottautumista toisista ihmisistä, voi myös tapahtua oman musiikin tekemisen avulla. Tällöin itse tehtyä musiikkia voidaan määrittellä haluamallaan tavalla ja saada sitä kautta eroavaisuutta aikaisemmin määriteltyjen musiikkityylien kanssa. Teemu harrastaa musiikin tekemistä, jonka tyyli- ja lajityylien he ovat kavereiden kanssa itse määritelleet.

Teemu: No siis industrial ambientti on semmoinen käsitys, mitä me kavereiden kanssa ollaan keksitty ja aika paljon käytetty siitä oman musiikin tyylistä. Että kun se lähti siitä, koska dark-industrial musiikki on lähinnä semmosta kolinaa ja surinaa, ja sitten me yhdistettiin semmoinen ambient industrial käsitys. Että semmosta tunnelman luontia koneella, kolinaa ja kaikkea semmosta on se meidän musa.

Kuten jo aiemmin tutkimuksen tuloksia läpi käydessäni kerroin, liittyi kaikilla haastatteluun osallistuneilla nuorilla musiikkivideoiden katselun yhteyteen toisinaan myös sosiaalista kanssakäymistä. Nuoret katsovat musiikkivideoita joskus yhdessä kavereiden kanssa ja niistä saatetaan silloin keskustella ja vaihtaa mielipiteitä.

Pekka: ja sitten samoiten kuntosalilla jos oon kavereiden kanssa, niin siinä tulee samalla katottua ja arvosteltuaakin niitä videoita.

Henna: Kyllä niistä musiikkivideoista kuitenkin silleen puhutaan paljon, että ootkosä nähny sen ja sen, et se oli ihan hirvee.

Kysyin haastatteluissa kaikilta nuorilta, seuraavatko he musiikkivideoissa tai ohjelmissa esiintyvien artistien ulkomusiikillisia seikkoja. Tällaisia asioita olivat mm. käyttäytyminen, pukeutuminen, kampaukset, tanssi tai muu sellainen, joita saattaa esiintyä videoilla. Mikäli vastaus oli myönteinen, kysyin myös vaikuttaako tällaiset seikat heidän arkiseen elämään. Nuorista kaksi myönsi, että kiinnostavat toisinaan myös huomion tällaisiin seikkoihin videoissa ja niillä saattaa olla toisinaan merkitystä heidän elämässään.

Tanssiin ja tanssiliikkeisiin musiikkivideoissa kiinnitti huomiota kaksi vastaajista. Henna kiinnosti tanssin harrastajana tanssiliikkeet ja niiden tekninen suorittaminen.

Henna: No kyllä silleen tanssiliikkeitä ehkä lähtee mukaan niistä. Itte kuitenkin on harrastanut tanssia, niin sieltä tietää, et se tehdään noin ja noin ja noin.

Tanssiosuuksien ja musiikkivideon yleinen korkea laatu sai kiinnittämään Pekan huomion.

Pekka: Tietysti, jos se filmi on hyvin tehty, siinä on hienoja tanssiosuuksia, niin kyllähän sitäkin on ihan hienoa katsoa.

Artistien pukeutuminen videoilla kiinnosti samoin Henna ja Pekkaa. Henna saa ideoita ja vinkkejä omaan pukeutumiseen musiikkivideoista. Hän kertoi löytäneensä innostuksen erään asun valmistamiseen Ultra Bra – yhtyeen videolta.

Henna: Sit jotain pukeutumista, kyllä sitäki kattoo, että ompas muuten hienoa, että tommosen vois ostaa tai löytää.

Henna: Kyllä, kun mä näin ton Ultra Bran ihan viimesen videon, Vesireittejä, niin siinä oli niillä yhesä, se on semmonen tosi leikattu, että siinä on kaikkee niin, sitten ku näki jotain niitä alkuaikejen semmosia ihania mekkoja, nii määkii, että tommosen määkii haluan, ja sitte mää tein ittelleni semmosen. Että kyllä sieltä jotain aina tulee.

Pekka ei varsinaisesti ota vaikutteita videoista, mutta seuraa jossain määrin artistien pukeutusta sekä käyttäytymistä.

Pekka: Joskus saatetaan nauraa vaikka jollekin, miten joku henkilö käyttäytyy jossakin videolla tai mitä vaatteita se käyttää, tai tämmöstä.

## 5.1 Musiikkivideot nuoruudessa – tulosten yhteenveto

Tekemissäni haastatteluissa ilmeni, että musiikkivideot ovat läsnä nuorten arjessa monin eri tavoin. Haastateltavat nuoret kertoivat katsovansa videoita pääasiassa musiikin takia ja ne toimivat nuorten päivissä ajanvietteenä, joko yksin tai kavereiden kanssa. Kuvallinen osuus eli varsinainen video on heille usein musiikkia merkityksellisempi seikka.

Haastatteluista kävi ilmi, että nuorten musiikkivideo-ohjelmien katseluun käytettävä aika voi vaihdella suurestikin eri ajankohtina. Tähän vaikuttivat nuoren ajankäyttö esimerkiksi koulutöille ja harrastuksille, sekä kiinnostuneisuus ohjelmaa ja sen musiikkia kohtaan. Mikäli ohjelma sai nuoren kiinnostumaan, sen parissa saatettiin käyttää aikaa useita tunteja. Toisaalta ohjelmia saatettiin seurata ikään kuin passiivisesti taustamusiikkina muun toiminnan ohessa ja mikäli ohjelman sisältö herätti katselijassa kiinnostusta, sitä seurattiin hetkellisesti intensiivisemmin. Ohjelmia, joiden sisältö musiikillisesti tai teemallisesti kiinnosti valmiiksi nuoria, seurattiin yhtäjaksoisesti pidempiä aikoja päivässä.

Musiikkivideoiden katselutilanne määräytyy usein nuorten tekemisten, harrastusten tai sosiaalisten kanssakäymisten ja tilanteiden mukaan. Katselutilanne on yleensä ajanvietteellistä toimintaa, joka voi tapahtua yksin kotona esimerkiksi tauottamaan läksyjen tekoa tai ajankuluksi kyläillessä. Pohdinkin, että joissakin tapauksissa tämä voi olla hetkellistä pakoa vallitsevasta tilanteesta, jolla nuori erottaa omiin maailmoihin, oman reaaliensa ja musiikkivideoiden tarjoaman kuvitetun ulkoisen maailman.

Musiikkivideoita nuoret katsoivat sekä kotimaisilta, että ulkomaisilta TV-kanavilta. Music Television oli ulkomaisilta kanavilta seuratuin. Musiikkivideoita ja musiikkikanavia nuoret seurasivat monesti musiikkimaailman kehityksen takia. Nuoret haluavat olla perillä musiikkimaailman kehityksen tuulista, joista he sitten myös keskustelevat kavereiden kanssa. Samanaikaisesti he laajentavat omaa musiikkimakuansa, joko tietoisesti tai tiedostamatta. Musiikin osuus ohjelmien seuraamisen perusteluksi, nousikin varsin merkittäväksi. Musiikki määritteli pitkälti nuoren kiinnostuksen videota tai ohjelmaa kohtaan. Jos musiikkivideoissa tai -ohjelmissa musiikillinen anti ei miellyttänyt, ei niitä useinkaan katsottu, kuin korkeintaan arvostelutarkoituksessa.

Nuorten sosiaalisen elämän osana musiikkivideot toimivat monissa yhteyksissä. Niitä saattaa seurata nuorten kyläillessä toistensa luona. Videoiden katselu tai seuraaminen voi tällöin olla aktiivista katselua ja jonkinasteista analysointia ja vertailua. Katselu voi olla myös passiivista taustamusiikin tavoin tapahtuvaa, jolloin musiikkivideot toimivat taustamusiikkina ja kuvamateriaaleina. Musiikkivideoiden sisällöistä ja musiikillisesta annista nuoret keskustelivat omien kavereiden kanssa. Hyviä musiikkivideoita myös lainailtiin kavereiden kesken.

Teema, joka kiinnosti itseäni varsin paljon määrittellessäni tutkimukseni aihealueen rakennetta, oli musiikkivideoiden ulkomusiikillisiä merkityksiä nuorten arjessa. Haastatteluja tutkiesani, huomasin, että ulkomusiikillisiin seikkoihin nuoret kiinnittävät musiikkivideoissa huomiota varsin vähän. Jotkut nuorista kyllä seurasivat videoiden lavastusta valaistusta, pukeutumista ja artistien käyttäytymistä videoilla, mutta niillä ei ollut suurempaa merkitystä musiikkivideoiden arvioinnissa. Pukeutumiseen liittyviin seikkoihin nuoret kiinnittivät hieman huomiota ja saattoivat toisinaan ottaa niistä myös vaikutteita itselleen. Ulkomusiikillisiin teemoihin liittyviä asioita tuli muiden vastausten yhteydessä jonkin verran vastaan, mutta niiden merkitys nuorille tuntui kuitenkin olevan ennakoarvioni vähäisempi.

## 6 TULOSTEN TARKASTELUA

Tässä luvussa tarkastelemme tutkimuksemme molempien tutkimusosien merkittävimpiä tuloksia erikseen sekä yhdessä. Selventääksemme tulososioiden eroa, olemme käyttäneet tummennettuja väliotsikoita erottamaan tutkimusosiot toisistaan.

### **Musiikki-idolit nuoruudessa – Tiinan tutkimus**

Tutkimus osoitti ensinnäkin sen, että nuorilla on sekä musiikki-idoleita, että muita idoleita. Idoliksi valikoituu ihminen, jota nuori arvostaa; musiikki-idoliksi ihminen, jonka muusikkous tavalla tai toisella herättää nuoren arvostuksen. Nuoret kokevat idolit myönteisinä esikuvina, eikä niiden merkitys rajoitu vain nuoruuteen, vaan idolit voivat nuorten silmissä olla vaikuttajina myös aikuisuudessa.

Himberg ym. (1995, 90) toteavat, että nuorten ihailemat julkisuuden henkilöt auttavat nuorta identiteetin muovaamisessa tarjoamalla nuorelle samaistumiskohteen ja mallin. Nuori saattaa haaveilla olevansa yhtä taitava kuin esikuvansa, jolloin hän saa virikkeitä myös omiin tulevaisuudensuunnitelmiinsa (Himberg ym. 1995, 90). Vastaava välittyy myös haastateltavieni sanoista. Haastatteluista ilmeni, että idoleilla on nuorille monenlaisia merkityksiä, mutta yleisimmin niitä pidetään musiikillisina esikuvina, joiden musiikillisesta toiminnasta ja tuotannosta otetaan vaikutteita omaan musiikin tekemiseen ja esittämiseen. Erityisesti musiikki-idolit koettiin vahvoina oman musiikkiharrastuksen kannustajina; idolin taidot ja menestys nähtiin seikkoina, joista haaveiltiin, ja jotka motivoivat omassa musiikkiharrastuksessa.

Tuloksissani todentui myös idoleiden merkitys kaukorakkauden kohteina. Nuoruuden identiteettikehitykseen kuuluu oleellisesti oman sukupuoli-identiteetin vahvistaminen ja nuori kokeileekin erilaisia seksuaalisia rooleja ja rakastumisen tunteita sekä todellisuudessa että mielikuvissaan. Kun ihastuminen ja seurustelu tapahtuu nuoren mielikuvissa, on kyseessä kaukorakkaus, jonka kohteeksi useimmiten valikoituu nuoren ihailema julkisuuden henkilö. (Himberg ym. 1995, 90-91.) Tutkimuksessani vain tytöt kuvailivat kaukorakkauksiaan ja haaveistaan päästä tapaamaan ihastumisensa kohde. Tunteen todellisuutta ja vahvuutta kuvasi mielestäni yhden tytön reaktio puolustaa ihailun kohdetta omalle vanhemmalleen. Kaukorakkauden

teemaa ei haastattelurungossa ollut ja tästä syystä en tullut kysyneeksi pojilta vastaavista tuntemuksista. Olisikin mielenkiintoista kartoittaa, onko idoleilla pojille vastaavia tunnepuolen merkityksiä.

Tutkimukseni perusteella voi todeta, että nuoret saavat musiikki-idoleiltaan tukea mielipiteilleen ja vahvistusta ajattelulleen. Identiteettikehitykseen kuuluukin oleellisesti se, että nuori kyseenalaistaa eettisten pohdintojen kautta lapsuudessa omaksuttuja oman kodin ja aikuiskulttuurin normeja, arvoja ja asenteita omaa maailmankatsomusta luodessaan (Aaltonen ym. 1999, 19; Jarasto ja Sinervo 1999, 18). Tutkimusjoukosta tytöt kiinnittivät poikia enemmän huomiota idoliensa laulujen sanoituksiin ja mielipiteisiin. Mielipiteistä tytöt kertoivat saavansa vaikutteita omaan ajatteluun, sekä vahvistusta omille mielipiteilleen. Nuoria naisia kiinnostavia teemoja olivat erityisesti yhteiskunta ja sen ympärille nivoutuvat asiat, kuten politiikka, rasismi, luonnonsuojelu ja sodanvastaisuus, sekä ihmissuhteisiin liittyvät aiheet, kuten rakkaus ja parisuhteen koukerot.

Helena Saarikoski on tutkinut Spice Girls –yhtyeen faniutta suomalaisten pikkutyttöjen kokemuksina. Hän toteaa, että tyttöbändi vetoaa ihailijoissaan yhtäläillä musiikkimakuun, sosiaalisuuteen, kuin arjen visuaaliseen estetiikkaankin. Jokainen yhtyettä ihaileva voi löytää bändistä jotain omaksi kokemaansa ja liittyä joukkoon sitä kautta. (Saarikoski 2009, 185.) Myös omissa tuloksissa nousi yhden tytön kohdalla esiin vastaava kokemus. Haastattelemiani tyttö kertoi ihailleensa noin kymmenvuotiaana bändin musiikkia ja jäsenten toisistaan poikkeavia imagoja ja ulkonäköjä, joista saattoi poimia itselle mieluisimman. Hänen kohdallaan ihailu konkretisoitui oman ulkonäön muuttamiseen idoliaan vastaavaksi.

Saarikoski (2009, 147-148) toteaa, että idolien ulkonäön arviointi kuuluu fanikulttuurissa asiaan. Yleensä idolilta vaaditaan oman maun miellyttämistä, mutta se ei ole välttämätöntä. Saarikoski on kerännyt lasten kirjoituksia suosikeistaan osana omaa tutkimustaan ja poikkeuksena valtavirrasta, eräs 11-vuotias tyttö tuo kirjoituksessaan esiin The Beatles –yhtyeen jäsenten epämiellyttävän ulkonäön. Saarikosken mukaan työllä on tarkoituksenaan erottautua ulkomusiikillisiin seikkoihin ihailunsa perustavista faneista ja painottaa oman ihailun kohdentuvan nimenomaan bändin hyvään musiikkiin. Omassa tutkimusosassa asetelma oli päinvastainen. Nuoret lähtökohtaisesti perustivat oman ihailunsa nimenomaan pitämänsä musiikin pohjalle. Musiikki-idolia ihailtiin pääasiassa hänen musiikillisten taitojensa, saavutusten ja menestyksen vuoksi. Ulkonäkö oli nuorista toissijainen seikka. Ajattelen, että haastattelemieni nuorten

ikä, sekä musiikillinen harrastuneisuus ja musiikista kiinnostuneisuus selittävät eron tutkimusten välisissä johtopäätöksissä.

### **Musiikkivideot nuoruudessa – Juho-Kustin tutkimus**

Tutkimus osoitti, että musiikkivideoilla on nuorille useita eri käyttömerkityksiä. Niistä keskeisin tutkimuksen perusteella, arjen näkökulmasta, on musiikkivideon käyttö ajanvietteenä. Videot toimivat viihdykkeenä, rytmittävät läksyjentekoa, ja lisäävät mukavuutta esim. kuntosaliharrastuksen osana. Ajattelen, että näihin nuorten kuvaamiin yhteyksiin kytkeytyy musiikkivideon merkitys myös rentouttavana tekijänä ja hyvänolon lisääjänä. Myös Modinos (1997, 43) toteaa tutkimukseni kanssa linjassa, että syyt ”viihtyminen” ja ”mielihyvä” voidaan määritellä katsomisen motiiveiksi. Modinos jatkaa oman tutkimuksensa aineiston pohjalta, että MTV:tä useammin katsovat ihmiset valikoivat katsottavansa. Tämä näkyi myös omassa tutkimuksessani; Nuoret eivät tyydy katsomaan mitä vaan videoita, vaan katsottavien musiikkivideoiden tulee olla heidän musiikkimakunsa mukaista.

Musiikkivideo on varsin merkityksellinen artistinkin näkökulmasta, sillä se toimii sekä artistin mainoksena ja levymainoksena, että rakentaa artistin imagoa tyyli-ilmiöiden ja muotiteollisuuden leviämisen ohessa (Alanen ja Pohjola 1992, 52-53; Burnett 1992, 283). Tämä näkyi omassa tutkimuksessanikin, sillä toinen merkityksellinen funktio nuorten musiikkivideoiden katselulla on musiikkimaailman seuraaminen videoiden välityksellä. Nuoret kokevatkin, että musiikkivideot ovat artistien käyntikortteja tai mainoksia, joiden myötä artistin merkitys joko saa lisäarvoa, tai menettää huonon musiikin ja videon myötä tärkeyttänsä. Tutkimukseni perusteella musiikkivideo saattaa herättää kiinnostuksen uutta bändiä kohtaan tai kokonaan uutta musiikkityyliä kohtaan.

Yhtenä teemana haastatteluissani oli hyvän ja huonon musiikkivideon arviointi. Haastateltavat pohtivat, mistä elementeistä hyvä tai huono musiikkivideo koostuu. Nuoret olivat yksimielisiä siitä, että hyvä musiikkivideo on musiikin ja kuvan saumaton kokonaisuus. Samaan tulokseen on omassa tutkimuksessaan päätenyt myös Modinos (2001, 226-227), jonka tutkimusotoksesta jopa 67% toteaa hyvän kokonaisuuden erittäin tärkeäksi musiikkivideossa.

Tutkimuksessani selvisi, että osa musiikkivideoita katsovista nuorista kerää videoita joko vhs-videonauhaille tai tietokoneen kovalevyille myöhempää katsomista varten. Tästä tutkimusjou-

kosta puolet tallentaa musiikkivideoita itselleen talteen ja yksi lainaa pääsääntöisesti kirjastosta ja kavereiltaan. Modinos (2003, 139) on todennut saman musiikkivideoiden katselukulttuurin ilmiön ja toteaaakin, että juuri videoiden kerääminen, sekä videoiden kierrättäminen kaveriporukassa on oleellinen osa katselukulttuuria. Hänen näkemyksensä mukaan vhs-video on 2000-luvun alkuun mennessä jäänyt pois nuorten käytöstä ja musiikkivideotallenteet on sittemmin kerätty Internetistä oman tietokoneen kovalevyille tai ostettu cd- ja dvd-tallenteina (Modinos 2003, 139). Tämä näkemys poikkeaa tuloksissani, sillä haastattelemani nuoret käyttivät tietokoneelle tallentamisen rinnalla yhä vhs-videoille tallentamista. Ajattelenkin, että tallennusformaatin valintaa ohjaa todennäköisesti enemmän käyttäjän omat, sekä kaveripiirin käyttötottumukset. Mielenkiintoinen huomio oli, että kavereiden kanssa musiikkivideoiden lainaamis- ja jakamiskulttuuri keskittyi haastateltavistani vain tyttöihin. Teknologian kehityksen myötä tallennusformaatti muuttunee nopeallakin aikavälillä.

### **Musiikki-idolit ja musiikkivideot nuorten arjessa**

Tutkimuksessamme selvisi, että sekä musiikki-idolit henkilöinä, että musiikkivideot musiikki-ilmiön välittäjinä tarjoavat nuorille ulkomusiikillisiakin vaikutteita, kuten vinkkejä pukeutumiseen, hiustyyliin tai tanssiliikkeisiin. Molempien tutkimusosien haastateltavista erityisesti tytöt, mutta molemmista ainakin yksi poika, kiinnittävät huomiota artistin edustamaan muotiin ja ottavat näkemästään vaikutteita omaan tyyliin. Omassa tyttöbändin fanikulttuuria koskevassa tutkimuksessaan Saarikoski (2009, 185) toteaaakin yhtenevästi tutkimuksemme tulosten kanssa, että ihannoimaansa bändiä seuraamalla ihailija pääsee mukaan muotiin, sillä tieto uudesta muodista on yhtäkkiä tarjolla kaikilla kanavilla.

Mielenkiintoinen tulos, sekä ilmiö tutkimuksessamme oli musiikin merkittävyyden esiinnousu haastattelutilanteissa teemahaastattelujen teemojen ulkopuolelta molemmissa tutkimusosissa. Ellei nuorta miellytä itse musiikki, ei hän tutkimuksemme mukaan jaksakaan kiinnostua sen esittäjästä, eikä kappaleen musiikkivideosta. Arvostus sekä musiikin esittäjää että musiikista tehtyä visuaalista muotoa kohtaan syntyy vain, mikäli musiikki on nuoren musiikkimaun mukaista. Nuorille oli myös tärkeää, että musiikki voi vain olla ”aivot lepää” –osastoa, kuten eräs nuorista itse kuvasi. Musiikki palvelee nuoria arjessa ajanvietteenä, läksyjen tauottajana, rentouttavana elementtinä tai keinona paeta hetkeksi musiikin tarjoamaan mielikuvitusmaailmaan. Näitä musiikin tarjoamia, ihmisen mielen eheyttä palvelevia vaikutuksia ovat esitelleet myös



Jarasto ja Sinervo (1999, 182), jotka mainitsevat nimenomaan musiikin auttavan nuoria tunteiden ilmaisussa, yksinäisyydessä ja alakulon lohduttajana, tai mielen rauhoittajana.

Tutkimusprojektiimme kului aikaa hävettävän paljon. Lohtua tilanteemme tragikoomisuuteen ovat tuoneet taiteilija Martti Servon laulun Nippa nappa niukin naukin sanat: *”Et voi onnistua täysin aina, joskus täytyy hiukan joustaa vaan. Et voi täydellinen olla, joka maanantaina syntyy suttua ja sekundaä”*. Vaikkakin aineistomme on kerätty noin kymmenen vuotta takaperin, on tuloksissamme paljon yhtymäkohtia sekä aiemmin tehtyihin, että tutkimuksemme aikahaitarin aikana tehtyihin samojen tutkimusongelmia sisältäneiden tutkimusten kanssa. Katsomme näin ollen, että tutkimuksemme ei ole vanhentunut, vaan antaa kuvan musiikki-idoleiden ja musiikkivideoiden merkityksistä nuorten arjessa tämän vuosituhannen alussa. Jatkotutkimuksen aiheeksi sopisikin erinomaisesti vastaava kartoitus 2010-luvulta. Keitä ovat tämän päivän musiikki-idolit ja onko heidän merkityksensä nuorisolle oleellisesti muuttunut? Seuraako tämän päivän nuori yhä musiikkivideoita ja jos seuraa, niin mitä kautta? Onko tietokonemaailma musiikkipalveluineen jo kumonnut kokonaan television musiikin tarjontaväylänä? Merkitsevätkö musiikkivideot mitään vai riittääkö nykynuorelle pelkkä musiikin kuuntelu? Onko musiikkivideolla musiikin kuluttamisen kannalta lisäarvoa enää tänä päivänä? Yksi seikka on tutkimuksemme pohjalta varmaa yhä; musiikilla on tärkeä merkitys musiikista kiinnostuneen nuoren arjessa.

## LÄHTEET

- Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. ja Vilén, M. (toim.) (1999). Nuoren aika. Porvoo: WSOY.
- Alanen, A. ja Pohjola, I. (1992). Sähköiset unet. Musiikkivideot: miten taiteesta tuli pop. Helsinki: VAPK-kustannus.
- Alanen, A. (2002). Suomalainen musiikkivideo. Teoksessa Nyman, J., Gronow, P. ja Lindfors, J. (toim.) Suomi soi 3: Ääniaalloilta parrasvaloihin. Helsinki: Tammi. 78-86.
- Alenius, K. (toim.) (2007). Muistoja kuvaputkesta. Katsojat kertovat. Helsinki: Yleisradio Oy.
- Burnett, R. (1992). Toimiiko uusi bossi niin kuin edeltävä kymppi: Ylikansallinen ääniteteollisuus matkalla 1990-luvulle. Teoksessa: Alm, A., Salminen, K. (toim.). Toosa soi. Musiikki radion kilpailuvälineenä? Tutkimus- ja kehitysosasto. Tutkimusraportti 1/1992. Helsinki: Oy Yleisradio Ab. 278-284.
- Erikson, E. H. (1959). Identity and the life cycle. Teoksessa G. S. Klein (toim.) Psychological issues. New York: International Universities Press. 1-171.
- Goodwin, A. (1992). Dancing in the distraction factory: music television and popular culture. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Himberg, L., Laakso, J., Peltola R., Vidjeskog, J. (1995). Psykologia 2. Porvoo: WSOY,
- Hirsjärvi I. (2009). Faniuden siirtymiä. Suomalaisen science fiction-fandomin verkostot. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 98. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hirsjärvi, S. ja Hurme, H. (2000). Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. (2000). Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Iholin, T. (1992). Musiikkivideot. Julkaisussa Pekkilä E. (toim.) Musiikin suunta 14 (3). Helsinki: Suomen etnomusikologinen seura ry:n julkaisu. 39-45.
- Jarasto, P. ja Sinervo, N. (1999). Murrosikäisen ja nuoren maailma. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Kaplan, E. A. (1987). Rocking around the clock: music television, post modernism and consumer culture. London: Methuen
- Kellner, D. (1998). Mediakulttuuri. Suom. Oittinen, R. et al. Tampere: Vastapaino.

- Kuusi, M. (1974). Johdatus idolianalyysiin. Teoksessa Knuuttila, S. (toim.) Aika on aikaa... Tutkielmia poploreasta. Helsinki: Oy Gaudeamus Ab. 17-32.
- Kärjä, Antti-Ville (1997). Suomalaisen musiikkivideon murrosikä. Julkaisussa Kärjä A-V. (toim.) Musiikin suunta 19 (2). Helsinki: Suomen etnomusikologinen seura ry:n julkaisu. 1-54.
- Lewis, Lisa A. (1993). Being discovered: the emergence of female address on MTV. Teoksessa Frith, S., Goodwin, A. ja Grossberg, L. (toim.) Sound & Vision. The music video reader. London: Routledge.
- Lindfors, J. (2007). Rockstop hallitsi 80-luvun tv-poppia, OHJELMASTA: Elävä arkisto: 80-luvun musaohjelmat, ESIINTYJÄT: Heli Nevakare, OHJELMAN TEKIJÄT: Toimittaja: Harri Hakanen, Kuvaus: Maana Rahikainen, Tuottaja: Anssi Autio, Heli Nevakare. (2007) YLE kuvanauha. Saatavilla <[http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/rockstop\\_hallitsi\\_80-luvun\\_tvpoppia\\_26758.html#media=26761](http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/rockstop_hallitsi_80-luvun_tvpoppia_26758.html#media=26761)>, luettu 13.6.2014.
- Loimala, P. (2002). Nuorten idolit, niiden merkitykset ja faniien persoonallisuus. Tampereen yliopisto. Pro gradu.
- Lähteenmaa, Jaana. (1989). Tytöt & rock. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen Keskus r.y.
- Marcia, J. (1980). Identity in adolescence. Teoksessa J Adelson (toim.) Handbook of adolescent psychology. New York: Wiley. 159-187.
- Mikkonen, J. (2000). Aikakausilehti Katso 10/2000 artikkeli: Pikakelaus menestykseen. Helsinki: A-lehdet.
- Modinos, T. (1997). Musiikkivideot nuorten ja tutkijoiden silmin. Teoksessa Koivunen A. ja Hietala V. (toim.) Kanavat auki!: televisiotutkimuksen lukemisto. Vammala: Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. 39-57.
- Modinos, T. (2001). Musiikin maailma. Teoksessa Luukka M-R., Hujanen J., Lokka A., Modinos T., Pietikäinen S. ja Suoninen A. Mediat nuorten arjessa. 13-19-vuotiaiden nuorten mediakäytöt vuosituhannen vaihteessa. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto. 208-236.
- Modinos, T. (2003). Musiikkivideo murroksen merkinä. Teoksessa Modinos T. & Suoninen A. (toim.) Merkillinen media. Tekstit nuorten arjessa. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. 124-149.
- Modinos, T. (2005). Fantastiset musiikkivideot. Teoksessa K. Blomberg, I. Hirsjärvi & U. Kovala (toim.) Totutun tuolla puolen. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy. 223-246.
- Mäkelä, J. (2007). Erityissuhteita: populaarimusiikin fanit ja fanius. Teoksessa Aho, M. ja Kärjä A-V. (toim.) Populaarimusiikin tutkimus. Tampere: Vastapaino. 214-241.
- Nikunen, K. (2003). Soturiprinsessan matkassa. Televisiosarja Xena ja faniuden merkitykset. Teoksessa Kovala, U. ja Saresma, T. (toim.) Kulttikirja. Tutkimuksia nykyajan kultti-ilmioistä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 112-140.

- Nikunen, K. (2005). Faniuden aika. Kolme tapausta televisio-ohjelmien faniudesta vuosittain harrastaneiden Suomessa. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. Tampereen yliopisto. Väitöskirja.
- Nikunen, K. (2008). Fanikirja. Tutkimuksia nykyculttuurin fani-ilmiöistä. Nykyculttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Nurmi, J-E. (1995). Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa Lyytinen, P., Korhonen, M. ja Lyytinen, H. (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissään. Porvoo: WSOY. 256-274.
- Näre, S. (1992). Sankareita, onko heitä? Tyttöjen sukupuoli- ja sankarikäsitykset. Teoksessa Lähteenmaa, J. ja Näre, S. (toim.) Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 69-80.
- Rapia, Outi. (2002). Nuoriso ja idolit: Tarjolla Apulantaa. Helsingin yliopisto. Pro Gradu.
- Saarikoski, H. (2009). Nuoren naisellisuuden koreografioita. Spice Girlsin fanit tyttöyden tekijöinä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Salminen, K. (1989). Musiikkimakujen muotoutuminen. Musiikkikulttuurin sosiaalistuminen ja enkulturaation ongelmat. Helsinki: Oy Yleisradio Ab.
- Salminen, K. (1990). Nuorten ja varhaisnuorten musiikkimaku keväällä 1990. Helsinki: Oy Yleisradio Ab.
- SuomiSanakirja.fi. (2012). Sivistyssanakirja ja synonyymisanakirja. Saatavilla <<http://suomisanakirja.fi/idoli>>, luettu 20.4.2014.
- Söderholm, S. (1990). Liskokuninkaan mytologia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Vuorinen, R. (1995). Persoonallisuus ja minuus. Porvoo: WSOY.
- Vuorinen, R. (1997). Minän synty ja kehitys. Porvoo: WSOY.
- Väisänen, T. (1992). Populaarimusiikki ja musiikkiteollisuus. Julkaisussa Pekkilä E. (toim.) Musiikin suunta 14 (3). Helsinki: Suomen etnomusikologinen seura ry:n julkaisu. 46-52.
- Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. (2012). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9., uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

## LIITE 1

### TEEMAHAASTATTELURUNKO: MUSIIKKI-IDOLIT NUORUUDESSA

#### Aluksi

- Anonymiteetti!
- Henkilötiedot
  - ikä, perhe, seurusteletko
- Harrastukset
  - musiikkiharrastukset, mitä, missä, milloin, kuinka kauan
  - muut harrastukset

#### Kuuntelutottumukset ja musiikkimaku

- Musiikin kuuntelu
  - Kuinka paljon kuuntelet?
  - Missä ja miten?
  - Mihin musiikkia kuunnellessa kiinnität huomiota (sanat, melodia, tyyli, soittimisto)? Miksi?
  - Onko jotain yhteistä kuuntelemien musiikkien välillä?
- Musiikkimaku
  - Minkälaista musiikkia (kuuntelu, soitto, laulu, oma musiikki), (vanhaa, uutta, eri tyylejä, tiettyä genreä)?
  - Miksi? Mikä siinä viehättää?
- Lähteet (radio, TV, MTV, Internet, lehdet, kirjasto, kaverit, koulu, harrastus, joku muu, mikä?)
  - Seuraatko musiikkia eri lähteistä? Mistä? Kuinka paljon?
  - Onko omia CD-levyjä? Kuunteletko? Ostatko? Saatko? Hyödynnätkö nettiä?
  - Oletko tehnyt musiikkilöytöjä kavereiden avulla, jonkun muun ihmisen avulla, koulun musiikintunneilla, kirjastosta...?

#### Musiikki-idolista

- Yleisesti
  - Millainen on hyvä idoli? Miksi?
  - Kannattaako idoleja olla? Miksi? Pitääkö etsiä?
- Musiikki-idoli
  - Onko sinulla musiikki-idolia? Kuka / Keitä?
  - Miksi ihaillet?
  - Onko ennen ollut? Kuka? Keitä? Miksi?
  - Mitä idoli sinulle merkitsee? Miten se sinuun vaikuttaa? Vaikuttaako?
- Musiikilliset seikat
  - Miksi pidät idolisi musiikista? Minkälaista musiikki on? Mistä erityisesti musiikissa pidät? Mihin kiinnität huomiota?
  - Minkälaiset sanoitukset ovat? Pidätkö niistä? Miksi? Miksi et? Minkälaiset ovat hyvät sanat? Voiko joihinkin sanoihin samaistua? Miksi? Minkälaisia sellaiset sanoitukset ovat?
- Ulkomusiikilliset seikat
  - Kiinnitätkö huomiota idolin ulkonäköön? Miksi? Mihin (pukeutuminen, hius-tyyli, joku muu)?
  - Oletko ottanut idolilta vaikutteita omaan tyyliin? Mitä? Miksi?
  - Tiedätkö, onko idolillasi mielipiteitä/sanomaa/ideologiaa, joita hän haluaa tuoda esiin? Mitä mieltä olet niistä? Miksi? Mitä mieltä itse olet?

### Elämäkatsomusta ja lopetus

- Menneisyys – nykyisyys – tulevaisuus
  - Millainen olet tänään? Onko muutosta menneisyyteen verrattuna? Minkälaisia? Miksi? Selkeitä käännekohtia?
  - Ketkä ihmiset ovat mielestäsi elämänpolkusi varrella vaikuttaneet siihen, millainen sinusta on tullut? Lähiympäristössä? Kauempana? Miksi juuri he?
  - Mitä tulevaisuudessa? Koulutus, ammatti? Haaveet? Mistä kipinät tulevaisuudensuunnitelmiin?
  - Musiikin rooli tulevaisuudessa?
  - Onko vielä jotain, mitä haluaisit sanoa?

### Kiitokset

## LIITE 2

### TEEMAHAASTATTELURUNKO: MUSIIKKIVIDEOT NUORUUDESSA

#### Aluksi

- Anonymiteetti!
- Henkilötiedot
- Harrastukset
  - musiikkiharrastukset, mitä, missä, minkälaista, milloin, kuinka kauan
  - muut harrastukset

#### Musiikkimaku

- Musiikkimaku
  - Minkälaista musiikkia (kuuntelu, sekä oma musiikki; soitto, laulu tms.)
  - Mitä tyylejä?
  - Keitä artisteja? (kotimaiset/ulkomaiset?)
  - Miksi? Mikä siinä viehättää?

#### Musiikkivideoista ja katselu- ja kulutustottumuksista

- Television (musiikki)kanavat ja musiikkiohjelmat
  - Mitä television musiikkikanavia katsot? Miksi?
  - Kuinka paljon? Miltä kanavilta? (esim: MTV? Moon tv? VH1?) Kotimainen/ulkomainen kanava? Miksi? Miksi ei?
  - Mitä musiikkiohjelmia? (esim: Jyrki? Levyraati? Raumanmeren juhannus? Pori jazz?..)
  - Katsotko ohjelmista yksittäisiä videoita?
  - Tiettyä musiikkityyliä vai mitä vain?
  - Onko tiettyjä bändejä/artisteja, jonka vuoksi ohjelmaa katsoo tai keitä ohjelmien myötä seuraa? Keitä artisteja? Missä ohjelmissa?
  - Tallennatko ohjelmia/videoita? Mitä? Miksi?
  - Etsitkö musiikkikanavilta uusia bändejä?
  - Mihin katsellessa kiinnität huomiota? Miksi?

- Muut väylät
  - Ostatko videoita/DVD:ejä? Mitä? Kuinka paljon? Mistä?
  - Lainaatko videoita/DVD:ejä? Mistä? Kuinka usein?
  - Muut lähteet, esim. radio, lehdet, internet? Mitä? Kuinka paljon?
  
- Toiveita
  - Mitä/minkälaisia musiikkiohjelmia toivot lisää televisioon? Miksi?

### Musiikkivideoiden katselun merkityksiä

- Omat merkitykset
  - Miksi katsot musiikkivideoita?
  - Mihin käyttötarkoitukseen musiikkivideoita käytät?
  - Mikä/kuka innostaa katselemaan?
  - Katsotko yksin vai yhdessä? Miksi? Kenen kanssa?
  - Mihin katsellessa kiinnität huomiota? Miksi?
  
- Musiikkivideoista vaikutteita
  - Haetko tarkoituksella joitain vaikutteita (musiikillisia vinkkejä? / ulkomusiikillisiä esim. muoti?) Mitä? Miksi?
  - Mitä vaikutteita huomaat saavasi ilman tarkoitusta?
  
- Hyvä ja huono musiikkivideo
  - Minkälainen on hyvä musiikkivideo? Miksi?
  - Minkälainen on huono musiikkivideo? Miksi?  
(esim. Kaipaanko tarinaa? Livetaltionti? Tanssin osuus? Pukeutuminen/muoti?..)
  
- Onko vielä jotain, mitä haluaisit sanoa?

### Kiitokset